



MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

IV. ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI

BELGELERİ

Genç Madenci

TMMOB / Maden Mühendisleri Odası

Selânik Cad. Yeşim Apt. 19/3; 4; 6; 9 ve 10 Kızılay, 06650 ANKARA

Tlf.: 0312. 4251080, 4183657

Faks.: 0312.4175280

web: www.maden.org.tr

e-posta: maden@maden.org.tr

ISBN :

© *Copyright*

Maden Mühendisleri Odası

Her hakkı mahfuzdur. Maden Mühendisleri Odası'nın yazılı rızası alınmaksızın, hiçbir araçla ve hiçbir biçimde yeniden üretilip çoğaltılamaz. Ancak, kaynak belirtmek suretiyle alıntı yapılabilir...

Redaksiyon, Tashih, Dizgi, Mizanpaj ve Kapak Tasarımı:
Maden MO / Merkez Öğrenci Komisyonu

Baskı: Yorum Matbaacılık,

Dağıtımını ücretsiz yapılmaktadır.

Kasım/2013 - ANKARA

IV. ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI BELGELERİ

GençMadenci

Kasım/2013 - ANKARA

Usul Gereği

Bu baskının metninde geçen alıntılardan, “” içinde aktarılmış olanlar ötekilerden; «» içindekiler de, ötekilerin diğerlerinden aktardıklarından ve “” içindekiler ise, kendi kendimizden iktibas edilmiştir. *İtalik harufat* ile dizili olan kelime, ibare ve önlü-arthlı takılar kümesi ise –özel adlar istisna kalmak kaydıyla ve münhasıran– yabancı dillerde ve/veya yerel ağızlarda geçenlere mahsustur. Sadece –birleşik mi ya da ayrı mı yazılacağı konusu, halâ tartışmalı olan– tamlamalar için ve apostrof (“kesme işareti”) koordinatlarının tayini için, Billy Gates’in (*MS-Word / 2007* Versiyonu) kırmızı kodlu “Türkçe Yazım Denetimi ve Dilbilgisi” kılavuzuna itibar edilmiştir. Görünen odur ki, TDK; bir gün gelip de, “Tartışma kapanmıştır, işte bu sonuncusudur artık!” diye noktasını koyana kadar, usul de bu minvalde sürüp gidecektir [kaldı ki; B. Gates’ in kompradorlarının *PC*’lere yüklediği de, TDK’nın “Yazım Kılavuzu” serisinin şu ya da bu yeni baskısının ta kendisi olsa gerektir]... Resmî deyişle “yabancı kökenli sözcükler” kullanıldığında ise; ne B. Gates’in –çoğunluğu eşsiz birer *Verballhornerung* mostrası olan– “yabancı kökenli sözcüklere ikame” önerileri, ne de TDK’nın ucube direktifleri iplenmiştir. Aslında, TDK için söylenecek şey çoksa da; ne kapsam elvermekte, ne de terbiye... O nedenle, şimdilik şu kadarıyla yetinmek uygun olsa gerek:

Yazılı kültürü gelişmiş olan ülkelerin hiçbirindeki, **TDK emsali hiçbir kurum;** “... Eh yerleşti artık, hem *hÂlkımız* da benimsedi...” kabilinden ucuz bahanelerle, **galat-ı meşhur elemanların öz sözlüklerine çöreklenmesine asla geçit vermez** ve bilimsellikten tek bir mm bile ödün vermeden, doğruyu savunmayı-öğretmeyi inatla sürdürür. Salt vıcık-vıcık bir popülizm uğruna ve üstelik de “bilimsellik”(?!) adına, çoğunluk yanlısına boyun eğme zilletine katlanmakta hiçbir beis görmeyen TDK’nın ahvali, tuzun kokmasından bile daha beter bir vahamet arz etmektedir...

Bu baskının metninde mecburen kullanılan “yabancı kökenli sözcük” kümesi elemanlarının yalnız bir-ikisi özgün imlasıyla geçirtilmiş ve dilimize “artık yerleşen” kimileri ise, ‘Latin Hurufatlı Türkçe’ nin 85 yıldır eskimeyen kurallarına göre imla edilmiştir. **Özellikle de *menu, tâcheron, tout-venant, deodorant,* vs. gibi epeyce harcıalem kelimelerin imlası konusunda kural koyacak olan TDK uzmanları; önce Larousse gibi bir otoriteye, sonra da R. N. Güntekin, Y. K. Karaosmanoğlu, A. H. Tanpınar, N. Hikmet ve Ş. Yalçın gibi ustalara kulak assalar, belki hamsinin kafasını da yemeyi akıl edebilecekler artık.** Aksi takdirde; “Yazım Kılavuzları”nın birisine “şirürji” diye yazdıkları halde, aynı baskıda ‘metalürji’yi ne demeye “metalurji” diye imla ettiklerine mantıklı bir açıklama getirebilmeyi ömür boyu beceremeyecekler!...

Metinde ve bazı alıntılarda yer-yer rastlanan, **tombul** ve altı çizili vurgulama ifadeleri bütünüyle yayıncıya aittir. (Redaktörün Notu)

IV. ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI BELGELERİ



GençMadenci

Kasım/2013 - ANKARA

İÇİNDEKİLER

	Sayfa №.
Önsöz	1
GençMadenci Örgütü ve IV. Kurultay Emekçileri	3
Açılış Oturumu Konuşmaları	12
Tuğba Toker	13
Mehmet Torun	16
Tülay Suiçmez	18
Bülent Şentürk	19
İlker Eren	20
Mehmet Yılmaz	21
Mustafa Doğu	22
1. Oturum	24
Örgütlenmenin Genel Çerçevesi ve GençMadenci	25
Nasıl Bir TMMOB / Oda Örgütlülüğü	27
Öğrenci Temsilcilikleri	28
Çağrılı Bildiri / Meltem Kayıran	30
Üniversite Kavramı ve Türkiye’de Yükseköğretim Sistemi ..	32
Yeni Yasa Tasarısı Ne Getiriyor?	34
Tasarının Amaçları ve Sonuçları Üzerine	41
Nasıl Bir Üniversite?	43
2. Oturum	46
Teknik Eğitimin Genel Çerçevesi	47
Bologna Süreci veya Eğitimin Ticarileşmesi-Gericileşmesi ..	48
Staj Sorunu	49
Çözüm önerileri	50
Kadınlar Günü Oturumu - Çağrılı Bildiri / Nedret Durukan .	52
TMMOB Üyelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	53
“TMMOB Üye Profili Araştırması /2006”dan Alıntılar	55
Kadın Mühendislerin Genel Sorunları	55
İş Görüşmesinde Kadınlara Sorulan Sorular	57
Ne zaman Kadın Mühendis Tercih Edilir?	58

Kadınlara Özgü Meslek Hastalığı Örnekleri	59
Maden Mühendisi Kadınlardan Notlar	59
TMMOB'de Kadın Örgütlenmesi	62
3. Oturum	64
Madencilik Politikalarının Tahlili	65
Çözüm Önerileri	68
Enerji Politikalarının Tahlili	69
Özelleştirme İcraatının Muhasebesi	74
Çözüm Önerileri	76
4. Oturum	78
Genel Olarak Nasıl Bir Mühendislik	79
İşkolumuzdaki Çalışma Koşulları	80
İşsizlik	81
Çözüm Önerileri	84
Sonuç Bildirgesi	86



Udaçnaya Kimberlit Bacası / Yakutistan / Rusya F.

ÖNSÖZ

Kapitalizmin son 30-40 yıllık dönemine, yaşamın her alanı üzerinde sermaye tahakkümünü daha da derinleştiren bir yeniden yapılanma süreci damgasını vurmuştur. Eğitimden sağlığa, sosyal güvenlikten, çalışma koşullarına uzanan birçok alanda; sermaye, emekçiler aleyhine önemli mevziler elde etmiştir. Üniversiteler de, bu yönelimin etkisini en fazla hissettirdiği alanların başında gelmektedir. Üniversitelerde yaşanan metamorfizmanın temel yapısı; eğitimin ticarileşmesi, bilim insanların güvencesiz ve performansa dayalı istihdamı, üniversitede yürütülen eğitim ve araştırma faaliyetlerinin –doğrudan doğruya– piyasanın taleplerine uyum sağlayacak hale getirilmesi ve bütün bunların kaçınılmaz sonucu olarak da, üniversitenin bizzat kendisinin bir tür "?!?! Üniversite AŞ"ye dönüşümü gibi esas unsurlardan oluşmaktadır. Bu yeni durum, kimi yorumcularca, "akademik kapitalizm"e geçiş diye adlandırılmaktadır. Yani üniversiteler; hocası, öğrencisi, işçisi, patronu, üretilen metası ve rekabetçi pazar koşulları ile birlikte kapsamlı birer kapitalist dönüşüm alanı haline gelmiştir.

Türkiye üniversitelerinde de yaşanan benzer dönüşüm süreçleri, "2008 Gümüldür Forumu"nda bir araya gelen bilim insanlarının şöyle özetleniyordu: Üniversiteler; vakıfları, şirketleri, taşeronları, teknoparkları, döner sermaye uygulamaları, alışveriş merkezleri ile birer ticarethaneye dönüşmüş; diploma ve unvan dağıtarak, işgücü piyasasını besleyen bir kuruma indirgenmiştir. Üniversitelerin kâr ve verimlilik ölçütlerine göre iş görmeye başlamasına yol açan bu dönüşümler; üniversite yönetimlerinde iş dünyası pratiklerinin benimsenmesine ve iş çevrelerinin de üniversite üzerindeki nüfuzunun artmasına neden olmuştur. Böylece, üniversitelere –eleştirel akıl yerine– faydacı akıl egemen olmuştur. Bu çerçevede; akademik üretim süreci meta üretimine dönüşmekte ve metalaştırılmayan araştırma faaliyetleri önemli zorluklarla yüz yüze kalmaktadır. Ekonomik faydası olmayan, piyasa için önemsiz bulunan bilim dalları geri plana itilmiş ve teknobilim egemen hale gelmiştir. Burada dile getirilen gelişmelerin; henüz bütün üniversitelere ve üniversitelerdeki her bilim dalına, aynı biçimde ve yoğunlukta nüfuz etmediği söylenebilir. Ancak –pratik nedenlerle– şimdilik rafa kaldırılmış gibi görünen, ama en kısa zamanda, aynı içerikle tekrar gündeme gelmesi beklenen, yeni YÖK Yasa Tasarısı'nın öngördüğü düzenlemelerle, üniversitedeki piyasacı dönüşümün tamamlanması hedeflenmektedir.

Yukarıda özetlenen süreçte, öğrenci üyelerimizin sorunlarının ülkemizin sorunlarından bağımsız olamayacağı gerçeğinden hareketle yola çıkan Odamız; öğrenci üye örgütlülüğünü güçlendirmeyi, acil bir görev olarak kabul etmiştir. Bu doğrultuda, Maden Mühendisliği Bölümü bulunan tüm üniversitelerde öğrenci üyelik çalışmaları başlatılmış ve üniversite işyeri temsilcilikleri kurularak örgütlenmenin ayakları oluşturulmuştur.

Odamızın, '**Gençlik geleceğimizdir!...**' şiarıyla, birincisini 2007'de düzenlediği öğrenci kurultaylarının dördüncüsünü idrak etmenin gururunu yaşıyoruz...

- Öğrenci üyelerimizin kendi örgütlülüğü ve inisiyatifinde; eğitim, üniversite ve yaşama dair sorunların ve çözüm önerilerinin, kendilerince tartışılması;

- Öğrenci komisyonlarıyla başlayıp öğrenci üyelikle ilerleyen Oda-Öğrenci ilişkisinin ve örgütlülüğünün geliştirilmesi;
- Söz, yetki, karar süreçlerinde öğrencilerin de olduğu özerk ve demokratik bir üniversite hedefi doğrultusunda birlikte mücadele edilmesi;

gibi amaçlarla düzenlediğimiz kurultayların delegeşi olan yüzlerce öğrenci üyemiz; hem kendisinin, hem de ülkenin sorunlarını tartışma ve çözüm önerme olanağı bulmuştur. Zira yaşanan sorunlar; yalnız öğrencilik dönemini değil, bütün hayatı etkilemekte ve dolayısıyla son derece ciddi bir sorumluluk duyarak mücadele etmeyi gerektirmektedir. Bu büyük sorunlarımızın hiçbirisi; bölümlerin, eğitim sisteminin, maden işletme biçiminin, öğrenci ve madencilerin yararına –yani insanlarımız ve emek yararına– yeniden düzenlenmesi gerektiğinin bilinci içinde olmadan çözülemez. Ayrıca, aynı sorunlara bireysel çabalarla çözüm aramak da bir anlam taşımaz. Dolayısıyla, yaratmaya çalıştığımız bütünlüklü ve dayanışmacı yapının işlevselliğini kavrayarak, anılan sorunlara karşı örgütlü mücadele vermek ve bu örgütlülüğün hayatî organlarını bir an önce oluşturarak işe başlamak gerekmektedir...

Oda yönetimi olarak, öğrenci üyelerimizin sorunlarının çözümüne yine öğrenciler ile birlikte çözüm aramak birinci önceliğimizdir. Madencilerin geleneksel ve evrensel birlik-dayanışma kültürü ve genç meslektaşlarımızın sorumluluk anlayışı ile birlikte üretme hevesleri de bizleri ayrıca umutlandırmaktadır. Bu umut ve bilinçle öngördüklerimiz aşağıda sıralandığı gibidir:

- GençMadenci; meslekî dayanışmayı sınıf dayanışmasıyla da bütünleştiren demokrat, ilerici ve yurtsever kimliğini koruyacaktır.
- GençMadenci; emperyalizme, faşizme, ırkçılığa, gericiliğe, şovenizme, sömürüye, özelleştirmelere, toplumsal şiddete, cinsiyet ayrımcılığına, sosyal adaletsizliklere, savaşa ve silahlanma yarışına karşı olacaktır.
- GençMadenci; emekten, bilimden, halkların kardeşliğinden, sosyal ve ekonomik adaletten ve dayanışmadan yana olacaktır.
- GençMadenci; karanlığa karşı aydınlığı, savaşa ve işgale karşı barışı, eşitsizliğe karşı adaleti, linç kültürüne karşı kardeşliği, sermayeye karşı emeği, baskıya ve zora karşı özgürlüğü savunmaya; neoliberalizme, gericiliğe ve ırkçılığa karşı mücadele bayrağını yükseltmeye devam edecektir...

Genç madenciler Odamızın geleceğidir!...

**Maden Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**



Genç Madenci Örgütlenmesi ve IV. Öğrenci Üye Kurultayı Emekçileri

Mart/2013 - KEMER

Maden MO Merkez Yönetim Kurulu

MYK Üyeleri	Oda Görevi
Mehmet Torun	Başkan
Ayhan Yüksel	II. Başkan
Cemalettin Sağtekin	Sekreter
Necmi Ergin	Sayman
Mehmet Zaman	Üye
Emre Demir	Üye
Özlem Altınçelik	Üye

Maden MO Merkez Öğrenci Komisyonu

MYK Üyeleri	Oda Görevi
Cemalettin Sağtekin	MYK Sekreteri
Emre Demir	Sorumlu MYK Üyesi
Ersat Akyazılı	Komisyon Başkanı
Şükrü Yıldız	Komisyon Sekreteri
Tayfun Özuslu	Üye
Ragıp Varol	Öğrenci Üye
Cem Lafcı	Öğrenci Üye
Tuğba Toker	Öğrenci Üye
Hakan Önal	Öğrenci Üye
Gizem Özcan	Öğrenci Üye

Genç-Madenci Örgütlenmesinden Sorumlu Şube Yöneticileri

Sorumlu YK Üyeleri	Şubeleri
Tülay Suiçmez	Zonguldak
Bülent Şentürk	İstanbul
M. Sezai Timur	İzmir
Mehmet Yılmaz	Adana
Mustafa Doğu	Diyarbakır

Maden MO Üniversite Öğrenci Temsilciliği Kadroları

Üniversite	Temsilci / Yardımcısı
Bülent Ecevit	Baykan Bayraktar / Hakan Bıçak
Cumhuriyet	Okan Yıldırım / Özgür Levent Uygun
Çukurova	Kemal Kutay Ece / Baver Metin Çerdik
Dicle	Doğan Hatun / Muhammet Furkan Samancı
Dokuzeylül	Ozan Urcun / Zekeriya Demirci
Dumlupınar	Eyyüp Altun
Hacettepe	Tuğba Toker / Halis Emre Ünal
İnönü	Ali Alan / Burak Haşhaş
İstanbul	Mahir Taylan Köylüoğlu
İTÜ	Fatma Rüzgâr Ünal / Ömer Cihan Eşme
İTÜ (CH)	Kemal Mustafa Hamamcı
KTÜ	Fatih Bağcı
ODTÜ	Necati Hakan Önal / Gizem Özcan
Osmangazi	Nail Çağlar Ergül / Can Sonkaya
Selçuk	Servet Yıldız
Süleyman Demirel	Özgür Yavuz / Özdoğan Yıldırım
Sıtkı Koçman	Zehra Gökalp / Hasan Cebeci

Öğrenci Üye Delegasyonu Listesi

Sıra No.	Okulları ve Adları
Bülent Ecevit Üniversitesi	
1-	Baykan Bayraktar
2-	Hakan Bıçak
3-	Özgün Demir
4-	Emre Yılmaz
5-	Fırat Karaman
6-	Filiz Solmaz
7-	Oğuz Koşucu
8-	Berkan Altuntaş
9-	Saide Kanat
10-	Fikri Ozan Bilgin

Delegasyon Listesi (devamı)

Cumhuriyet Üniversitesi	
11-	Okan Yıldırım
12-	Özgür Levent Uygun
13-	Halil İbrahim Altuntaş
14-	Aysu Fırat
15-	Deniz Özkaracadağ
16-	Ensar Yüce
17-	Hülya Bölükbaş
18-	Kürşat Murat Gül
19-	Semih Karabıyık
20-	Zeynep Kılıç
Çukurova Üniversitesi	
21-	Kemal Kutay Ece
22-	Durak Nahya
23-	Gürkan Topbaş
24-	Hakan Caferoğlu
25-	Eyüp Hakan Eser
26-	Işın Noyan
27-	Begüm Kuşvuran
28-	Bahar Çalık
29-	Burak Can Algül
30-	Kadir Eroğlu
Dicle Üniversitesi	
31-	Doğan Hatun
32-	Muhammet Furkan Samancı
33-	Mehmet Veysi Kireç
34-	Devran Dakman
35-	Emirhan Sevgil
36-	Enis İpek
37-	Bayer Azizoğlu
38-	Ahmet Durak
39-	Sabahattin Adıyaman
40-	Serhat Kavart

Delegasyon Listesi (devamı)

Dokuz Eylül Üniversitesi	
41-	Ozan Urcun
42-	Hüseyin Şimşek
43-	Hakan Öztürk
44-	Erman Başeymez
45-	Meltem Topcan
46-	Yasemin Özbayrak
47-	Edanur Algan
48-	Şevket Rona
49-	Caner Tulgar
50-	Oğulcan Açıkgöz
Dumlupınar Üniversitesi	
51-	Eyyüp Altun
52-	Zülküf Kaya
53-	Ercan Aydın
54-	Refik Köse
55-	Emine Nilüfer Güler
56-	Alper Gün
Hacettepe Üniversitesi	
57-	Hasan Can Aslan
58-	Deniz Şahin
59-	Ali Salih Çelik
60-	Erdem Ekinci
61-	Halis Emre Ünal
62-	Can Berk Kocaman
63-	Azra Gökçek Dikenli
64-	Merve Durmuş
65-	Ulaş Sönmez
66-	Sadık Tunçay
İnönü Üniversitesi	
67-	Ali Alan
68-	Burak Haşhaş
69-	Alican Elma
70-	Edip Savaş
71-	Hüseyin Ay
72-	Recai Geter

Delegasyon Listesi (devamı)

İstanbul Üniversitesi	
73-	Mahir Taylan Köylüoğlu
74-	Coşkun Yılmaz
75-	Baran Fidan
76-	Emre Osman Çanakçı
77-	Buket Yıldız
78-	Buselin Yağanak
79-	Cansu Kandil
80-	Erdal Taş
İstanbul Teknik Üniversitesi	
81-	Fatma Rüzgâr Ünal
82-	Ömer Cihan Eşme
83-	Kadir Ceviz
84-	Onat Güngör
85-	Sertaç Yaramış
86-	Cansu Çetin
87-	Gülşah Maden
88-	Alara Uzun
İstanbul Teknik Üniversitesi (CH)	
89-	Barış Kalebek
90-	Caner Yiğitođlu
91-	Ezgi Küreci
92-	Halil İbrahim Özata
93-	Hasan Can Girgin
94-	Oğuz Güneş
95-	Sezin Çebi
96-	Yağmur Şirinyurt
Karadeniz Teknik Üniversitesi	
97-	Fatih Bağcı
98-	Arzu Kaynar
Kocatepe Üniversitesi	
199-	İlgın Özgen
100-	Münevver Tel

Delegasyon Listesi (devamı)

Niğde Üniversitesi	
101-	Cemile Karaca
102-	Ahmet Şad
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	
103-	Suzidil Alpay
104-	Alp Yağız Taştekin
105-	Cansu Hazal Doğan
106-	Burcu Ünlütürk
107-	Cem Usta
108-	Ozan Türk
109-	Barış Dügencili
110-	Uygar Doğuş Sönmez
111-	Dilan Duman
112-	Aslı Yeter
Osmangazi Üniversitesi	
113-	Nail Çağlar Ergül
114-	Can Sonkaya
115-	Koray Akgöçmen
116-	Musa Turan
117-	Ece Erkan
118-	Gökçe Gündoğdu
119-	Fatma Kurt
120-	Cansu Karakulah
121-	E. Onur Güran
122-	Alper Sevim
Selçuk Üniversitesi	
123-	Servet Yıldız
124-	Ali Talak
Süleyman Demirel Üniversitesi	
125-	Özgür Yavuz
126-	Ali Erol
127-	Suzan Avcı
128-	Murat Küçükdereli

Delegasyon Listesi (devamı)

Sıtkı Koçman Üniversitesi	
129-	Zehra Gökalp
130-	Hasan Cebeci
131-	Cüneyt Yalçın
132-	Kürşat Kılıç
133-	Mehmet Necmettin Öksüzoğlu
134-	Oğuzhan Türkmen

Delegasyon Dışı Katılımcı Listesi

Sıra No.	Adı, Soyadı	Görevi
1-	Doç. Dr. Meltem Kayıran	Çağrılı Konuşmacı / AÜ Siyasal BF
2-	Mehmet Torun	Merkez YK Başkanı
3-	Cemalettin Sağtekin	Merkez YK Sekreteri
4-	Emre Demir	Merkez YK Üyesi
5-	Tülay Suiçmez	Zonguldak Şubesi / Sorumlu YK Üyesi
6-	Nedret Durukan	İstanbul Şubesi YK Başkanı
7-	Dr. Bülent Şentürk	İstanbul Şubesi Sekreteri
8-	İlker Eren	İzmir Şubesi / Sorumlu YK Üyesi
9-	Mehmet Yılmaz	Adana Şubesi / Sorumlu YK Üyesi
10-	Mustafa Doğu	Diyarbakır Şubesi YK Başkanı
11-	Erşat Akyazılı	Merkez Öğrenci Komisyonu Başkanı
12-	Şükrü Yıldız	MÖK Sekreteri
13-	Tuğba Toker	MÖK Üyesi
14-	Cem Lafcı	MÖK Üyesi
15-	Ragıp Varol	MÖK Üyesi
16-	Necati Hakan Önal	MÖK Üyesi
17-	Gizem Özcan	MÖK Üyesi
18-	Doç. Dr. Ekrem Yüce	İstanbul Şubesi Gözlemcisi
19-	M. Hanefi Ergin	Diyarbakır Şubesi Gözlemcisi

IV. Genç Madenci Kurultayı Programı

1. GÜN	9 Mart 2013 Cumartesi
09.00-10.00	Açılış Oturumu: Protokol Konuşmaları
10.00-10.15	Ara
10.15-12.30	1. Oturum: Örgütlülük, TMMOB'de Öğrenci Üye Örgütlenmesi ve Maden MO / Üniversite Öğrenci Temsilcilikleri Oturum Divanı: Necati Hakan Önal, Mahir Taylan Köylüoğlu ve Baykan Bayraktar
12.30-14.00	Öğle Yemeği
14.00-15.30	Çağrılı Konuşmacı: Yrd. Doç. Dr. Meltem Kayıran Yeni YÖK Yasası ve Etkileri
15.30-17.00	2. Oturum: Eğitim ve Staj Sorunu Oturum Divanı: Ragıp Varol, Şükrü Yıldız ve Okan Yıldırım
17.00-17.15	Ara
17.15-18.30	Dünya Kadınlar Günü Özel Oturumu Çağrılı Konuşmacı: Maden Müh. Nedret Durukan Mimar ve Mühendis Kadınların Çalışma Hayatındaki Yerleri ve Maden Mühendisi Kadınların Deneyimleri
18.30- 21.00	Akşam Yemeği
2. GÜN	10 Mart 2013 Pazar
09.00-11.00	3. Oturum: Madencilik ve Enerji Politikaları Oturum Divanı: Cem Lafcı, Tuğba Toker ve Doğan Hatun
11.00-11.15	Ara
11.15-13.00	4.Oturum: Meslek Hayatımızda Yaşayacağımız Sorunlar: İşsizlik ve Geleceksizlik Tahlilleri ve Çözüm Önerileri Oturum Divanı: Gizem Özcan, Kemal Kutay Ece ve Nail Çağlar Ergül
13.00-14.00	Öğle Yemeği
14.00-16.30	Serbest Kürsü: Önümüzdeki Dönemin Planlanması ve Kapanış Oturumu

AÇILIŞ OTURUMU KONUŞMALARI

Tuğba Toker'in Açılış Konuşması

Aydınlık bir geleceğin, herkes için yaşanır bir ülkenin ve dünyanın, insan yararına madenciliğin, insan merkezli eğitimin, insan odaklı mühendisliğin, ortakça üretilip tüketilen doğal kaynakların, yaşanılabilir bir çevrenin, paylaşımcılığın, dayanışmanın emek ve demokrasi mücadelesinde tekrar bir araya gelmiş olmanın onuruyla; hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum! Konuşmama başlamadan önce, emek ve demokrasi mücadelesinde yitirdiklerimizin anısına, sizi bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum. Teşekkür ederim...

Değerli Arkadaşlar;

- Bugün, akıl almaz bir iktidar hırsının gasp ettiği demokratik haklarımızı, geleceğimizi savunmak için; eşitlik, özgürlük ve demokrasi mücadelesinde tekrar omuz omuza vermek için;
- Bugün, faşizmin zindanlarını dolduran binlerce üniversite öğrencisinin, halkoyu ile seçilenlerin, özgür basın emekçilerinin ve toplum için üreten sanatçıların mücadelelerine omuz vermek için;
- Bugün, ülkemizdeki binlerce Türk ve Kürt anasının gözyaşlarına rağmen, 30 yıl yürütülen kirliliğe karşı onurlu, adil ve demokratik bir barışı savunmak için;
- Bugün, ABD'nin Ortadoğu'daki Truva Atı olan AKP'nin, Suriye ve bölge halklarına karşı başlattığı savaş çılgınlığına dur demek için; bu hunharlığa karşı direnişe geçen ODTÜ'yü değil de, AKP'yi "kınamak" için;
- Bugün, kadın cinayetlerinin baş sorumlusu olan erkek egemen sermaye sistemine karşı, emekçi kadın mücadelesini yükseltmek için;
- Bugün, halkımız yararına değil, emperyalizmin hizmetine sunulmak üzere çıkartılan madenlerimize sahip çıkmak için;
- Bugün, sermaye için değil, toplum için bilim, eğitim ve mühendislik demek için;
- Bugün, iktidar yararına değil, toplum yararına çalışan bir TMMOB'yi bütün saldırılara karşı bir kez daha savunmak için;
- Bugün; madenlerin gerçek sahibi halktır demek için; yaşasın eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim demek için; GençMadenci geleceğine sahip çıkıyor demek için; toplum için üreteceğiz, sermaye için ölmeyeceğiz demek için;

yeniden ve daha güçlü bir şekilde bir aradayız.

TMMOB, ülkemizdeki emek ve demokrasi mücadelesinin en önemli örgütlerinden biri olarak, mühendis ve mimarların meslek alanlarında yürüttükleri birçok çalışmanın yaratıcısıdır. TMMOB; mühendislik ve mimarlığın, emek ve bilim ölçütleri doğrultusunda, toplum yararına yürütülmesinin mücadelesini vermektedir. Bu nedenle, TMMOB; mesleki kurultaylar, çalıştaylar gibi

etkinliklerinde, bilimselliği; ülke ve dünyanın somut gerçekleri hakkında yaptığı değerlendirmelerde de emeği savunur. Aynı zamanda, bu ikisini birbirinden bağımsız görmez. TMMOB açısından, emek ve demokrasi mücadelesi; hem bağımsızlığa karşı bilimsel eğitimin, hem sömürüye karşı emeğin, hem de baskıya karşı özgürlüğün mücadelesi demektir... Bu nitelikleri, TMMOB'yi üniversite öğrencileri ile bağ kurmaya ve birlikte mücadele etmeye itmektedir. TMMOB; hem üniversite gençliğinin karşılaştığı baskı ve sindirme politikalarının karşısında durmakta; hem de mühendislik ve mimarlık okuyan öğrencilere, kendi çatısı altında örgütlenmeye elverişli olan zeminleri sağlamaktadır.



Maden mühendisliğinin ve eğitiminin sorunlarına çözüm üretilmesi ve hayata geçirilmesi için mücadele veren Odamız da; yukarıda paylaştığımız değerlendirmeler kapsamında, TMMOB'ye bağlı ihtisas odalarının biri olarak, kendi meslek alanında mücadele yürütür... Dolayısıyla, maden mühendisliği öğrencileri de, Odamızın çatısı altında örgütlenmeye teşvik edilmektedirler.

Maden mühendisliği öğrencileri; Odamızın çatısı altındaki ilk örgütlenmelerini 2006'da kurulan bir daimî ihtisas komisyonu ile başlattılar. Bu komisyonun çalışmaları neticesinde; üniversitelerde birer Öğrenci Temsilciliği (ÖT) oluşturularak, örgütlülük genişletildi... Odamızda 'öğrenci üyelik' sistemi ihdas edildi ve bizlere de sicil sayılı üye kimlikleri verildi. Üniversiteler ile işbirliği içinde teknik geziler, çalıştaylar da düzenlendi.

Zamanla, ÖT'ler de; paneller, söyleşiler, mesleki etkinlikler düzenlemeyi öğrendi. Ülke genelinde bir 'Öğrenci Değerlendirme Anketi' düzenlenerek, öğrencilerimizin sorunlarının kapsamlı bir tespit ve değerlendirilmesi yapıldı. Bu verilerin ışığı altında; 2007'de I. Öğrenci Üye Kurultayı, 2008'de Yaz Kampı, 2009'da da II. Öğrenci Üye Kurultayı yapıldı... Bu kurultayların belgeleri-bildirgeleri yayınlandı ve kamuoyu ile paylaşıldı...



Sonuç olarak, **GençMadenci; bugün hemen-hemen her üniversitede ÖT kuran ve ülke genelinde 1.500 arkadaşımıza ulaşan bir örgüttür...** Dolayısıyla, üzerimize düşen görevin bilinci içinde davranıp, örgütümüzü yarınlara taşımak için var gücümüzle çalışmalıyız... Bitmez tükenmez bir iktidar hırsıyla kamu, sağlık, eğitim gibi en temel yaşam hakkı öğelerini barındıran alanları dahi, emperyalizmle kol kola talan eden AKP Faşizmine karşı, madencilerin evrensel ve geleneksel dayanışma kültürüyle, öz meslek alanımızı sahiplenmek ve savunmak için; **ülke olarak zor günlerden geçtiğimiz şu günlerde**, burada yarattığımız **birliğin önemi çok büyüktür**. Önümüzdeki iki gün boyunca yürüteceğimiz tartışmaların ışığında, yine yolumuzu aydınlatacak ve bizi birlik-dayanışma kültürü ile kenetleyecek sözlerimizi söylemeli ve işlerimizi planlamalıyız... Her şeyden önemlisi de, biz; bir araya gelmekten başka bir kurtuluş yolu olmadığının farkına varmalıyız.

**Yaşasın TMMOB ve Odamızın şanlı mücadele geleneği!
Yaşasın GençMadenci! Yaşasın Örgütlü Mücadelemiz!...**

Hepinize teşekkür ederim...

Arkadaşlar; Kurultayımızın verimli geçmesi ve buradan çıkacak ürünlerin bizleri gelecekte daha güçlü kılması için; sizleri forumlarda söz almaya, birbirimizi eleştirmeye, ancak kavga ölçüsünde değil, yapıcı bir tarzla konuşmaya; hepsinin önemlisi de, bizi ayıracak değil, bütünleştirecek olanı gözetmeye çağırıyorum.

GençMadenci geleceğine sahip çıkıyor; Yaşasın 4. Kurultayımız!

TMMOB / Maden MO Genel Başkanı Mehmet Torun'un Açılış Konuşması

Odamızın değerli yöneticileri, sevgili genç madenci meslektaşlarım, sizleri –MYK ve şahsım adına– sevgiyle kucaklıyorum, selamlıyorum...

Sözlerime başlarken, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutluyor, mücadelelerine destek verdiğimizizi, birlikte olduğumuzu belirtmek istiyorum. Üzü- lerek söylüyorum ki, 18. Yüzyılda başlayan bir mücadele; bugün halen töre cina- yetleri, kadınların iş hayatında ikinci plana atılmaları ve yok sayılmaları ile devam etmektedir. Bu kara tablounun, bizim mücadelemizle, daha aydınlık bir geleceğe ulaşacağına inanıyorum. Arkadaşımızın açılış konuşmasında belirttiği öncelikler- den yola çıkarak, ülke ve dünya geneliyle ilgili kısa bir kaç şey söyledikten sonra, sizlerin çalışmaları ile ilgili düşüncelerimi de aktarıp sözlerimi bitirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar; hepimizin bildiği gibi, dünya küreselleşti, küçük bir köy oldu diyoruz. Bu küçük köyün içinde, belki teknolojik olarak, iletişim kolay- laştı; ama uluslararası tekellerin dünyanın her noktasına ulaşabilmesi anlamında da sorun kalmadı. Bugün dünyayı yaklaşık 100 kadar uluslararası şirket yönetiyor, bu ABD'den Çin HC'ne kadar böyle. Bu uluslararası şirketlerin öncelikleri ve talep- leri doğrultusunda, dünyamız yeniden şekilleniyor. Bu arada, enerji hammaddeleri başta olmak üzere, diğer bütün doğal kaynaklar da; bu uluslararası şirketlerin öz ihtiyaçları doğrultusunda tüketilmeye zorlanıyor. Böyle bir dünyada yaşıyoruz –ki, biz buna emperyalizm, sömürü düzeni, vs. diyoruz– değişmeyen emek-sermaye çelişkisinin ve sömürü ilişkisinin devam ettiği bir sistemden bahsediyoruz...

Emperyalizmin dünyayı yeniden şekillendirmeye çalıştığı bir coğrafyada da yaşıyoruz. Dün Irak'ta yaşananlar, bugün Suriye'de yaşadıklarımız, yarın İran'a açılacak olan büyük sefer hazırlıkları, hepsi bunların birer parçası... Ve bizler; bu ülkenin gençleri, bu ülkenin geleceği olan sizlerle birlikte özgür, bağımsız, demokratik bir ülkede eşit ve kardeşçe yaşamının koşullarını oluşturmak için mücadele veriyoruz. Bu mücadele kolay bir uğraş değil arkadaşlar; Sizler de bugün görüyorsunuz yaşananları, yarın da yaşayacağız bunları birlikte... Ama bir ortak noktamız var: İnsandan yana emekten yana mücadeleyi sürdürdüğümüz ölçüde,

bizim geçmişten gelen birikimimizi geleceğe de taşıyabilme şansımız olacak. Burada yapılması gereken aslında basittir, nerede yer alacağımız önemlidir.

TMMOB, özellikle 70'lerden itibaren, duracağı yeri seçip emekten-demokrasiden yana tavrını ortaya koymuş ve o günden bu güne, mücadeleyi –elinden geldiğince, halkla birlikte– sürdürmeye gayret etmiştir ve etmektedir. Zaten siyasî iktidar da, bu nedenle, bugün TMMOB'ye saldırıyor; bu nedenle, 12 Eylül'ün mirası yasamızı bile kafasına göre değiştirmek, bizi bakanlıklarından birine bağlamak, kapıkullarına çevirmek ve sesimizi bütünüyle kısmak istiyor... Ama TMMOB; bugün 430.000 üyesiyle, bu saldırıya karşı direniyor, mücadele halâ sürüyor. TMMOB, mücadelesini size –yani öz geleceğine– ve halkımıza güvenerek yürütüyor.



Değerli genç meslektaşlarım; işte böyle bir ortamda, yine de mesleğimizi icraya gayret ediyoruz. Bu esnada, yaşadığımız iş kazaları da, artık iş cinayetlerine dönüştü... **3 Mart tarihini** –Kozlu/1992 Faciası'na ithafen– **“İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü”** olarak belirleyen TMMOB'nin planladığı etkinlikleri, **Türkiye'nin her tarafında gerçekleştirmeye gayret ediyoruz.** Bu etkinliklerde; meslektaşlarımızın ve madencilerin artık iş cinayetlerinde ölmeleri için, çok daha sağlıklı ve güvenli koşullarda soluk alabilecekleri bir çalışma ortamının sağlanabilmesi için, görüşlerimizi kamuoyu ile paylaşıyoruz. Gelecekte de iş cinayetleri yaşanacak... Ancak benim inancım şudur ki; **sizlerin mücadele azmi devam ettikçe ve meslek alanımızda bilim-teknikçi uygulamadan taviz vermediğiniz sürece, bu cinayetleri önlemek mümkündür.**

Açılış konuşmasında, arkadaşımızın da vurguladığı gibi; 2004'te 'Odamızın 50. Yılı' etkinlikleri kapsamındaki Öğrenci Çalıştayı ile başlayan, daha sonra da

kurultaya dönüşen bu çalışmalarını örgütleyen ve bugüne getiren her bir arkadaşına teşekkür ediyorum. Gerçekten zor bir iş başardı bu arkadaşlar...

Türkiye'nin her tarafından, her okuldan sizlerle bir arada bulunmak, bizler için mutluluk ve gurur verici; görevin ötesinde bir sevinç kaynağı... Meslek odası yöneticisi olarak; bugün bu yapıyı örmek, sizin sorunlarınızı tartışmak, Odamızın çatısı altında sizlerle birlikte mücadele etmek, bizim için ayrı bir zevk. Ve bu başarıyı çoğaltmak, yumak halinde büyütme istiyoruz. Bugün 1.500 olan öğrenci üye sayımızı, 5000'i geçen toplam öğrenci sayımızın en az % 50'sine çıkarmayı hedefliyoruz.

Maden MO, daha da **güçlenmek için sizlere muhtaç!**... Bu nedenle de, kurultayınızdan çıkacak sonuçları önemsiyorum. Sizlerin alacağı kararları ilgili yerlere taşımak, sizlerle birlikte hayata geçirmek, bizim görevimiz. Ben, bu görevin üstesinden geleceğinizin bilinciyle, kurultayın başarılı geçmesini diliyor, sizleri sevgiyle kucaklıyorum!...



Zonguldak Şubesi Öğrencilerden Sorumlu YK Üyesi Tülay Suiçmez'in Açılış Konuşması

Genel Başkanım, Şube Başkanları ve YK Üyeleri, Sevgili Öğrenci Arkadaşlarım; öncelikle, sizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum! Bildiğiniz gibi, örgütlülük; TMMOB'yi daha güçlü bir yapıya kavuşturabilecek en önemli etkenlerden biridir. Örgütlülüğün sağlam bir temel üzerine oturması için de, öğrenci örgütlülüğü büyük önem arz etmektedir. Öğrenci iken katıldığımız oda etkinlikleri, daha ileride

sizin mesleğe bakış açınıza ve duruşunuza da çok büyük faydalar sağlayacaktır. Bu kurultay sonucunda alacağınız tavsiye kararları da –inanıyorum ki– bizim

duruşumuza ve geleceğe bakış açımıza büyük faydalar sağlayacaktır. Bunun için de IV. Kurultayınız hayırlı olsun diyorum. Hepinize teşekkür ediyorum.

İstanbul Şubesi / Öğrencilerden Sorumlu YK Üyesi Bülent Şentürk'ün Konuşması

Arkadaşlar, uzun konuşmayacağım. Bir öğrenci kurultayında, ağabeylerin çok konuşmaması gerektiği düşüncesindeyim. Burada konuşuyoruz, sonunda da bir Kurultay Bildirgesi yazacağız. Sonuç Bildirgesini yazarken, bu kurultaydan çıkan kararları, burada oluşturduğumuz çözüm önerilerini, ortaya koyalım. Ama o kararları sadece konuşup, tartışıp burada bırakmayalım. Kararları ve çözüm önerilerini Odamıza, TMMOB'ye ve kamuoyuna taşıyalım. Biz yöneticileri zorlayacak kararlar da alın, aldığımız kararları takip edin, bizleri de sıkıştırın ki, bu kararları birlikte hayata geçirelim.



Kurultay kitaplarını elimize aldığımızda, güzel şeyler tartıştığımızı görüyoruz; ama GençMadenci'nin gelişimine, biraz eleştirel baktığımızda ise, çok başarılı olduğumuzu söyleyemeyeceğim. Size bir soru sorayım: GençMadenci'nin niye sürekli yayınları yok? Bu yayınları hayata geçirsek ve 1. Sınıftan başlayan arkadaşlara da versek, güzel olmaz mı? Böylece, öğrenciler de 1. Sınıftan itibaren Genç Madenci ile daha iyi tanışmış olurlar.

Şube bulunmayan il temsilciliklerimizde, bizim üniversitelere ve öğrencilerin de Odaya ulaşmaları çok zor oluyor. Yayınlarla ve bir takım farklı araçlarla, arkadaşlarımıza ulaştık daha iyi olmaz mı?... Çalışamayan *web* sayfamızı, nasıl çalıştıracığımızı burada tartışarak, bir karara bağlamalıyız. Daha fazla gönüllü katkı koymalıyız. Çünkü daha yapılacak çok iş var...

GençMadenci, önümüzdeki en önemli projedir. Odanın rutin işleri arasında yapmamız ve takip etmemiz gereken yığınla iş var. Siz, bizi ne kadar çok eleştirir, işe ne kadar çok sahip çıkarsanız; biz yöneticiler de, GençMadenci için o kadar çok iş yaparız. Onun için lütfen bizi eleştirin. Eleştiri ve öz eleştiri mekanizmaları-

nı çalıştırın. Burada konuşurken sadece durum tespiti yapmayalım. Sonraki kurultaya kadar yapacağımız çalışmaları planlayalım ve bunları da önümüzdeki iki yılda hayata geçirelim. Sonraki kurultaya kadar yol alalım, orada da yapılanların üzerine ne ekleyebileceğimizi konuşalım. Hepinize teşekkür eder, iyi kurultaylar dilerim.

İzmir Şubesi / Öğrencilerden Sorumlu YK Üyesi İlker Eren'in Konuşması

Merhabalar... Her şeyden önce, kurultayda emeği geçen herkese, bizleri burada bir araya getirdiği için tekrar teşekkür ediyoruz. Bir araya gelememek, bildiğiniz gibi, en büyük sıkıntımız. Her şeyi konuşuyoruz; ama bunlar kendi yerlerimizde kalıyor ve yerelerin dışında bir araya gelemiyoruz. Bu sıkıntıların aşılmasında kurultaylar çok önemli yer tutuyor. Bir araya geldiğimizde, arkadaşlarımızla konuştuğumuz en önemli tespitimiz de bu... Hiçbir zaman birbirimizden çekinmeden, birbirimizi kırmadan, aramızdaki farklılıkların farkında olarak, görüşlerimizi dile getirmek ve çözüm önerileri sunmak asıl amacımız olmalıdır.



Ben de çok fazla zamanınızı almayacağım; çünkü bu kürsü sizlerin yönetimlerle, mesleğimizle ve eğitim kurumlarıyla alakalı sorunları ve çözüm önerilerinizi ortaya koymanız içindir. Bildiğiniz gibi, TMMOB ve Oda olarak, her konuda bir görüşümüz ve bir duruşumuz var... Ben sadece tek bir noktayı işaret etmek istiyorum: TMMOB ve Oda olarak, insanlar arasında kabul ettiğimiz tek bir farklılık vardır arkadaşlar. Bu farklılık da sınıf farklılığıdır. Bunun haricinde hiç bir farklılığı kabul etmiyoruz. Biz safımızı bu farklılıkta belirledik. Yerimiz her zaman emekten ve emekçiden yanadır!...

Yalnız, uygulama esnasında bir zorlukla karşılaşacaksınız arkadaşlar; işveren temsilcisi olacaksınız, işverenin haklarını savunacaksınız; işverenle işçi sınıfının kesiştiği noktalarda, unutmayacaksınız ki, safımız bellidir ve bu görüşlerimizin değişme şansı yoktur...

Arkadaşlar; staj sorununuz çözülür, çevre sorunları çözülür, aklınıza gelebilecek mesleğimizle alakalı her türlü sorun çözülür... Fakat bütün bu

sorunların hepsini çözebilmek için, kendimize şunu demek zorundayız: “BİRLİK OLURSAK, HER SORUNUN ÜSTESİNDEN GELİRİZ!”.

Her zaman, her yerde, hepimizin kafasına yerleştirilmeye çalışılan düşünce: “.... Siz bir şey yapamazsınız, siz sadece sistemin çarkı olursunuz, bu çarkla beraber devam edersiniz...” Emin olun arkadaşlar; her şeyi yapabilirsiniz, sadece inancınızı yitirmeyin, inanmanız için de, buradan benim gördüğüm kalabalığı görmeniz gereklidir. Beraber hareket edeceğinizi, öğrencilikte ve öğrencilikten sonra da hep beraber olacağınızı, sürekli yan yana olacağınızı ve Odamızın çatısı altında bunun çok daha kolay olacağını bilmeniz yeterlidir. Hepinize çok teşekkür ediyorum; kolay gelsin...

Adana Şubesi / Öğrencilerden Sorumlu YK Üyesi Mehmet Yılmaz'ın Konuşması



Sayın Genel Başkanım, MYK Üyeleri, Şube Başkanları, Değerli Misafirler ve Genç Madenci Arkadaşlarım; Şubemizin yönetim kurulu ve şahsım adına herkesi saygıyla selamlıyorum. Adana Şube olarak, öğrenci arkadaşlarımızla çok iyi bir iletişim içinde olduğumuzu düşünüyorum ve arkadaşlarımın da öyle düşündüğünü sanıyorum. ..

Yaklaşık 170 kadar öğrenci üyemiz var. Örgütlülüğümüzün, üniversitedeki belirli bazı çevreler tarafından engel-

lenmesine rağmen; bütün öğrenci arkadaşlarımıza meslekî anlamda da yardımcı olarak, kendileri ile daha iyi bir iletişim sağladığımızı söyleyebilirim. Öğrencilere; özellikle staj yeri temini, teknik geziler, okul ödevleri ve meslekî eğitim gibi konularda yardımcı oluyoruz. Odamızın öğrenci örgütlülüğü konusuna verdiği önemi de, harcadığı değerli çabaları da, TMMOB'nin geleneksel ilkeleri ve çizgisi altında

benimsiyorum. Bütün genç madenci arkadaşlarıma başarılar diliyorum; hepinize çok iyi kurultaylar diliyor ve saygılar sunuyorum...

Diyarbakır Şubesi YK Başkanı Mustafa Doğu'nun Konuşması

Sayın Genel Başkanım, Şube Başkanlarım, MYK Üyeleri, genç madenci arkadaşlar; Diyarbakır Şubesi adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Bildiğiniz gibi, çok önemli bir süreçten geçiyoruz. Dün, Dünya Emekçi Kadınlar Günü idi; bu vesileyle, bütün kadın meslektaşlarımızın ve genç arkadaşlarımızın 8 Mart Günü'nü kutluyor; devrim ve özgürlük mücadelesinde düşen şehitlerimizi saygıyla anıyorum. Bizi idare eden, yöneten AKP İktidarı'na karşı bir kaç belirlemede bulunmadan geçemeyeceğim.



Biliyorsunuz; iktidarın özellikle TMMOB'ye karşı başlattığı bir saldırısı vardı, TMMOB'nin direnişiyle şimdilik püskürtüldü... Fakat **AKP'nin oyunları hiçbir zaman bitmez; TMMOB'yi dağıtmak için, elinden gelen bütün gayreti gösterecektir...** AKP nasıl bir gençlik istiyor?... Biliyorsunuz; geçtiğimiz günler içinde ODTÜ'ye açtığı seferde, AKP'nin nasıl bir gençlik istediğine hepimiz şahit olduk... Kısacası, AKP kendinden olmayan herkesi karşısına alıyor, kendinden olmayan herkese düşman. Bunu bilerek ve düşünerek örgütlenmemiz gerektiğine inanıyorum. AKP'nin diktatörlükten başka bir amacı yoktur ve bu amacına ulaşmak için, her şeyi yapmaya niyet ve gayret gösteriyor...

Bir de –bir iki cümleyle– içinde bulunduğumuz barış sürecine değinmek istiyorum. Kürt Halkı'nın 30-40 yıldır verdiği mücadele, bir barış sürecine girdi. Başta Birliğimiz olmak üzere, tüm devrimci demokrat ve

aydınların, onurlu bir barışın yaşam bulması için destek olmalarını talep ediyor;
kurultayımızın verimli geçmesini diliyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum...



1. OTURUM

ÖRGÜTLÜLÜK ve TMMOB'de ÖĞRENCİ ÜYE ÖRGÜTLENMESİ

- **Örgütlenmenin Genel Çerçevesi
ve GençMadenci**
- **Nasıl Bir TMMOB / Oda Örgütlülüğü?...**
- **Öğrenci Temsilcilikleri**

ÖRGÜTLENMENİN GENEL ÇERÇEVESİ ve Genç Madenci

Örgütlülük; belirli ortak çıkarları korumak, geliştirmek ve bütün insanlığa fayda sağlayacak bir koordinasyonla yürümesini sağlamak amacıyla; belirli bir sınıf, zümre ve meslek mensuplarının toplanması, birlikte davranması ve bu uğurda mücadeleye atılmasıdır. İnsanlar; eksiklerini gidermek, birbirine destek olup insanca yaşamak ve özgürce davranabilmek için –tarih boyunca– sürekli toplu yaşamışlardır. Yüzyıllar önce kabileler halinde yaşayan insanlar; kendilerini doğal afetlere ve diğer türlere karşı korumak amacıyla da örgütlenip, belirli kurallar oluşturmuşlardır. Uygarlığın günümüzde bu denli ilerlemiş olmasına rağmen, insanlar örgütlenmeye yine de gerek duymaktadırlar. Hayatı ihtiyaçları karşılayabilmek için de, hakları daha güçlülere karşı koruyabilmek için de, doğal afetlere karşı durabilmek için de, vampirlere yem olmamak için de; örgütlenme zarureti daima var olacaktır.

Sistemin dayattığı **eşitsizlik koşullarında, egemenlerin** –bütün diğerlerinin yoksulluğu pahasına– **zenginlik içinde yaşama isteği, temel insan hak ve özgürlüklerine saldırmayı gerekli kılmıştır.** Hiç de uzak olmayan bir geçmişte, kölelik gibi iğrenç yollara da başvuran **egemen kesim; insan hak ve özgürlüklerini şimdi de** –şiddet kullanarak– **baskı altına almakta,** onların düşüncelerini bile kendi çıkarı doğrultusunda kullanmaya çalışmaktadırlar. Eşitsizlik, baskı ve yasaklara karşı çıkabilmenin, haklarımızı koruyabilmenin tek yolu örgütlü mücadeledir.

12 Eylül öncesinde örgütlenme çalışmalarına katılan ve o dönemi yaşayan bireyler için; örgütlülük özgür yaşamın bir parçasıydı. 1980 Darbesi'nin –özellikle yurtsever-devrimci-sosyalist olanlar ile düzen muhalifleri üzerinde– uyguladığı şiddetli istibdat sonrasında, öğrenci örgütlenmeleri de darmadağın olmuştu... Bu dönemde, örgüt kavramının terör kavramıyla özdeşleştirilmesi; 12 Eylül Faşizmi'nin “başarıları” arasında görülmelidir. Darbe ürünü 82 Anayasası'nın açtığı yol, örgütlenmenin bir terör faaliyeti olarak algılanmasına neden oldu. Çocuklarını üniversiteye gönderen orta sınıf anne-babaların “Aman yavrum, sakın kimselere bulaşma ha...” şeklindeki telkinleri, bu durumun bariz göstergesidir... Örgütlenme kavramının –bir zamanlar– ürkütücü bir olgu olarak algılanmasına karşın; **bizleri bekleyen geleceksizlik olgusu karşısında, örgütlenmenin ve mücadele etmenin önemini her geçen gün daha fazla kavriyoruz.**

Bizler; geleceğin maden mühendisleri olarak, meslek alanımızdaki en sağlam temelli ve derin köklü örgütün Odamız olduğunu biliyoruz. Odamız olanakları çerçevesinde birlikte yürüttüğümüz ve olmazsa olmaz bir organımız olarak gördüğümüz Genç Madenci Örgütlülüğü, bütün maden mühendislerini kapsayan bir kitle örgütüne dönüşme hedefimiz doğrultusunda atılmış koskoca bir adımdır... Bütün

meslektaşları kapsamanın en önemli anayolu ise, azamî katılımı sağlayabilmekten geçmektedir. Öğrenci örgütlenme çalışması; Odamızın merkezi, şubeleri, temsilcilikleri, üyeleri ve –daha da önemlisi– ancak öğrencilerinin aktif katılımıyla birlikte tam başarıya ulaşabilecek bir iştir. GençMadenci'nin en büyük etkinliği kurultay gibi görünse de; kurultaya kadar yapılan çalışmaların önemi daha büyük... Kurultay zamanı en yüksek aktiviteye ulaşan; ama sonrasında ise neredeyse uykuya dalan bir örgütlenmenin sağlığı, çok tartışma kaldırsa gerektir!...



Öğrenci örgütlenmesi, kimi diğer konularda da olduğu gibi, tek merkezden yürütülecek bir çalışma değildir. Örgütlülüğün genel çerçevesi içerisinde, herkes GençMadenci bilincine varmalıdır. Örgütün temelini sağlama almanın yolu; daha çok katılımı ve giderek daha da çoğunu sağlamaktan geçmektedir. Katılım azamiye ulaştığında ise, GençMadenci de artık bir tür “demokratik kitle örgütü” formatına tahvil olur. Odamızın kırk yıldır gözettiği asıl hedef de, işte böyle bir dönüşümün sağlanabilmesidir.

GençMadenci örgütlülüğü; sadece kurultaylarla sınırlanılmamalı, aktif devamlılığı da sağlanmalı, çalışmalar sadece merkezden yürütülmemeli, Odamızın şubeleri ile il, ilçe, işyeri ve üniversite temsilcilikleri de –programlarının elverebileceği azamî ölçekte– gerekli katkıyı koymalıdır. Kurultay çalışmalarından sonra, genç madenciler üniversitelerde de etkinlik sürdürmeli; güçlerinin yetmediği noktalarda ise, diğer merkez ve taşra organları veya üniversite temsilcilerinden de yardım alarak, etkinliklerini yeterli doyumluğa ulaştırmalıdır. Öğrencilik esnasında bile, Oda faaliyetlerine aktif katılım fırsatı bulan **biz GençMadenci mensupları**; yeterli donanıma sahip olduğumuzu aklımızdan çıkartmamalı ve gerek Odamızda, gerekse de üniversitemizde, **her an tartışmaya açık olabilmeliyiz**. GençMadenci örgütlülüğünü geliştirmek, biz öğrenciler üzerine düşen en önemli ve acil görevdir. Üniversitelerin rutin meslekî etkinlikleri haricinde, sosyal ve kültürel etkinlikler de gerçekleştirerek katılım sağlamak; yeni fikirleri, bakış açılarını ve kişi yaratıcılıklarını ortaya çıkarmak da diğer görevlerimiz arasında sayılabilir.

Aldığı bilimsel ve teknik eğitimi emekten ve halktan yana kullanan kişi diye tanımlayabileceğimiz GençMadenci olarak; karanlığa karşı aydınlığı, savaşa ve işgale karşı barışı, eşitsizliğe karşı adaleti, linç kültürüne karşı kardeşliği, sermayeye karşı emeği, baskıya ve zora karşı özgürlüğü savunmaya; neo-liberalizme, cinsiyet ayrımcılığına, gericiliğe ve ırkçılığa karşı mücadele bayrağını yükseltme-ye ve kendi insanlarımıza dayatılan “Kırk katır mı, kırk satır mı?” ikilemine karşı: ‘**Başka bir ülke, dünya ve yaşam mümkündür!...**’ demeye devam edeceğiz.

NASIL BİR TMMOB / ODA ÖRGÜTLÜLÜĞÜ?...

Mühendis; insanların yol, köprü, bina gibi altyapı ihtiyaçlarını karşılayan bayındırlık faaliyetlerinde; ana beslenme kaynağı olan tarım ve hayvancılık alanlarında; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fennî konularda; gemi, uçak, otomobil, motor, iş makineleri, vs. imalatı gibi teknik alanlarda eğitim görüp uzmanlaşmış bir kimsedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, mühendislik toplumsal yaşamın en önemli meslek gruplarından birisidir... Siyasi, ekonomik ve sosyal yaşamda meydana gelen değişimler; her meslek grubu gibi, mühendisliğin gidişatını da etkilemekte ve en çok da mühendislik öğrencilerinin geleceğini tayin etmektedir. Bu nedenle, mühendislik öğrencilerinin de mutlaka kendi geleceklerine dair bir sözü olmalıdır!... Kampüs yaşantısında, ders geçmek amacıyla birbirine destek olan mühendislik öğrencileri, mezuniyet sonrasında yaşanması muhtemel meslekî zorluklara karşı da omuz omuza mücadele vermelidir. Neo-liberal dayatmalara, sistemin baskılarına ve hükümetin makûs icraatına karşı, geleceğimize sahip çıkabilmenin tek yolu birlikte hareket etmekten ve örgütlenmekten geçiyor...

Son 10 yıldır ülkemizde yaşanan süreçte; siyasal iktidarın bütün kurumları kendi sultanı altına alma projelerinin hedeflerinden birisi de, bizim de çatısı altında barındığımız TMMOB’dır. GençMadenci olarak dileğimiz: AKP’nin böl, parçala, kapıkulu et, yönet tasarısına karşısında; TMMOB’nin –kuruluş amaç ve ilkelerinden hiç ödün vermeksizin– bu vartayı da atlatmasıdır. Ortadoğu’da yaşanan emperyalist müdahalelere karşı, TMMOB; geleneksel ilkelerini meydanlara taşıyarak, savaşa karşı barışın sesini haykırmalıdır. TMMOB, genç mühendislerin AKP’nin pi-yasacı anlayışına teslim olmaması için de öncülük etmelidir. Bu nedenle üniversite gençliğine daha çok önem verilmeli, onları odalara kazanmanın yolları aranmalıdır.

AKP zihniyeti; kentlerimizi, tarım arazilerimizi, kıyılarımızı, meralarımızı ve doğal yaşam alanlarımızı, bir tür sermaye birikimi alanı gibi görüyor... Aynı zihniyete göre; bu alanlarda gerçekleşecek mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin, kamusal-toplumsal fayda anlayışından uzaklaştırılması gerekiyor. Tarım arazileri, dereler, doğal kaynaklar, hatta içme suyu bile; günümüzde metalaştırılmakta, halk

kullanımından alınarak sermaye inisiyatifine terk edilmektedir. Bu nedenle, gidişata ayak direyen TMMOB'nin parçalanması, dağıtılması, etkisiz-yetkisiz bir hale getirilmesi, bir bakanlığa bağlanması ve merkezi yapısının da yıkılması hedeflenmektedir. TMMOB'nin, AKP'nin istediği şekilde biçimlendirilmesi demek; bilimin ve teknolojinin –halkın değil– bir avuç sömürücünün hizmetine sunulması demektir. Torba yasa ile oluşabilecek her türlü muhalefeti ortadan kaldırmayı, bizden kendi belirledikleri sınırlar içerisinde hareket etmemizi istiyorlar. “Karşı çıkmayın, eylem yapmayın...” diyorlar. Yeni yasa ile öğrenci örgütlülüğüne de darbe vurmak istiyorlar. Biz buna izin vermeyeceğiz. Torba yasaya karşı omuz omuza tek vücut olmak şart. Öğrenci örgütlülüğünün önu kesilemez. Katılımı artırarak, hep birlikte yeni TMMOB yasasına karşı gelmeliyiz. TMMOB, Odamız ve öğrenci üyeleri; yaşam talanının karşısına bir engel olarak dikilmeyi sürdürmelidirler....

ÖĞRENCİ TEMSİLCİLİKLERİ

Maden mühendisleri; on altı yıllık zor bir eğitim sürecinden sonra, zor koşullarda çalışmak zorunda kalmaktadır... Günümüzde, maden işletmeleri sayesinde milyonlarca insanın ekmeğini kazanması bir yana bırakılsa bile; insan yaşamını çok kolaylaştıran bütün mamullerin birincil hammadde olan madenlerin, ancak ve ancak, maden mühendislerinin plan, tasarım, organizasyon, denetim ve nezareti al-tında gün ışığına çıkartılabileceği asla unutulmamalıdır!... Bu denli önemli yerde duran mesleğimiz daha çok ilgiye ve değere layıkken, yeterli çalışma koşullarının sağlanmaması içler acısıdır. Mesleğimizin özellikle sahipsiz bırakılması; ülkemizi yönetenlerin, ülke çıkarları yerine, kendi çıkarlarını kollamalarından kaynaklanmaktadır. Bor tuzları gibi çok değerli minerallerimizi, uç ürün haline getirmek yerine, hammadde olarak satmak ve özelleştirmek; ekonominin çökmesine ve halkımızın daha çok sömürülmesine açıkça göz yumulması anlamına gelmektedir.

Maden mühendislerinin birçok olanağı bulunmasına rağmen, haklarının kısıtlanması veya birçok öğrencinin bu haklardan haberdar olmaması; öğrencilerin psikolojisini bozmakta ve kendilerinin Oda çalışmalarına katılmalarını, mesleğimiz ve insanlık için yeterince faydalı olmalarını engellemektedir. Öğrencilerin yeterli ilgi göremeyip bilinçlenememeleri de katılımları düşürmektedir. Katılımın artması için, öğrencilerin yeterli bilgiye ulaşabilecekleri ve çağın gerektirdiği gibi davranabilecekleri şartların olgunlaşması gerekmektedir. Nasıl ki, her kurum veya örgütün en önemli kademesi tabanıysa; Öğrenci Temsilcileri (ÖT) de, Odamız ile maden mühendisliği öğrencileri arasında ulaşım ve ilgi-bilgi iletişimi-bağlantısı sağlayacak olan bir köprüdür. ÖT'ler ile öğrenci kurultayları, öğrencilerin her sorununu görüşüp tartışacağı ve çözüme kavuşturulabilecekleri kurumlar ve platformlardır. Öğrenci üyelerimiz de ÖT'ler ve kurultaylar gibi demokratik kurum ve platformlar üzerinden görüş belirtebilir, olumsuzlukların üstesinden gelebilmenin

yöntemlerini geliştirmeli ve bunun için el ele ve omuz omuza vermelidirler. Yasakçı, baskıcı ve faşist uygulamalara karşı; örgütlülük bilinci içinde hareket etmeli ve direnmeliyiz. Odamız ise; bir yandan ÖT'ler ile birlikte düzenleyeceği meslekî gelişim seminerleri ve teknik gezi programlarıyla, üniversitelerin eğitimine teorik ve pratik katkıda bulunurken; öte yandan da, öğrenci üyelerine birlikte harekete geçebilme ve örgüt oluşturabilme bilincini de kazandıracaktır...

Bilimsel ve teknolojik gelişim, ne denli hızlı ve ileride olursa olsun; insan emeğine ve becerisine her zaman gereksinim duyulacak... Bu nitelik, insan türünün –diğer türlere göre– ne denli önemli üstünlükleri olduğunun da kanıtıdır. Biz insan olduğumuzun bilinciyle davranıyor ve insanca yaşamak istiyorsak eğer, hakkımızı koruyup halkımızın yanında olmalıyız.



Günümüz Türkiye'sindeki meslekî eğitim ve kariyer yaşantısında; staj, eğitim ve iş bulma telaşı içerisinde torpilin ne kadar önemli olduğu yadsınmaz bir gerçek... ÖT'ler ile Odamız, ortak çözümler üreterek, sistemin dayatmalarına birlikte karşı çıkmalı ve birbirimize destek olmalıyız. Çünkü ÖT'ler, Odamızın geleceğinin teminatı olan GençMadenci'nin birer parçasıdır.

**Yok edilmek istenen emek, bilim ve insandan yana kimliğimizdir;
Engellenmek istenen barış, demokrasi, eşitlik ve özgürlükten yana
mücadelemizdir...**

TESLİM OLMAYACAĞIZ!...

ÇAĞRILI BİLDİRİ

YÜKSEKÖĞRETİM YASA TASARISI ve ÜNİVERSİTELERİN GELECEĞİ

- Üniversite Kavramı ve Türkiye’de Yükseköğretim Sistemi
- Yeni Yasa Tasarısı Ne Getiriyor?...
- Tasarının Amaçları ve Sonuçları Üzerine
- Nasıl Bir Üniversite?...

Yrd. Doç. Dr. Meltem Kayıran
AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi,
Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu

GİRİŞ

12 Eylül'ün bir kurumu olan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK); kurulduğu tarih olan 6 Kasım 1981'den bu yana, baskıcı ve otoriter bir tarzda üniversiteleri yönetmiş, üniversitelerde çalışanlar ve öğrenciler için hiyerarşik bir ilişkiler sistemi inşa etmiş, bir tür toplum mühendisliği görevi yapmıştır. Eleştirel ve yaratıcı düşünce sınırlanmış; üniversiteler, bilimsel araştırma ve eğitim amacından uzaklaştırılarak, birer işletme gibi örgütlenmeye çalışılmıştır. Yükseköğretim Kanunu Taslağı (YKT) ile gündemimize gelmiş olan bu değişikliklerin birçoğu yeni değildir. YÖK'ü ve üniversiteleri yeniden yapılandırma girişimleri, özellikle 1990'dan bu yana devam etmektedir. Yükseköğretim sisteminin reformu; zaman içerisinde, çok sayıda yasa değişikliği, yönetmelik gibi düzenlemelerle uygulamaya konulmuştur. YÖK'ü yeniden yapılandırma çalışmaları sürerken, bir yandan da, birçok siyasi partinin seçim programlarında YÖK'ü kaldırmayı vaat ettiği bir süreç yaşanmıştır.

Baskıcı ve otoriter yapısıyla, günümüzde de 12 Eylül'ün bir kurumu olan, bu anlamda bir meşruiyeti olmayan ve kaldırılması tartışılan YÖK; kendisini ve üniversiteleri yeniden yapılandırmak üzere, bir yasa taslağı hazırlama çalışmasına girişmiştir. İlk olarak Eylül 2012'de Yükseköğretim Kurulu'nun *web* sayfasında, "Yeni Bir Yükseköğretim Yasasına Doğru" başlıklı bir metin yayınlanarak kamuoyuna duyurulmuştur. Bu metin, hazırlanmakta olan yasanın dayandırılacağı temel ilkeleri ortaya koymakta ve YKT'nin gerekçesine benzer bir nitelik taşımaktadır. Bu metne göre, üniversitelerin 5 temel ilke etrafında örgütlenmesi öngörülmektedir: 1) Kurumsal özerklik ve hesap verebilirlik, 2) Çeşitlilik, 3) Performans değerlendirme ve rekabet, 4) Mali esneklik ve çok kaynaklı gelir yapısı, 5) Kalite güvencesi... Bu ilkelerden yola çıkılarak hazırlanmış olan YKT ise; kısa bir süre sonra, YÖK'ün kuruluşundan 31 yıl ardından (4 Kasım 2012'de), yine YÖK'ün *web* sitesinden yayınlanarak kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu süreçte YÖK, kendi belirlediği çerçevede, kendisinin ve üniversitelerin belirlediği temsilcilerle çalıştaylar yapmış, kurduğu çerçeveye uygun bir YKT hazırlamıştır. YKT, 4 Kasım'da ilan edildikten sonra, katılımcılık adı altında tartışmaya açılmış; kısa süre içerisinde üniversiteler, sendikalar ve sivil toplum kuruluşlarının yasa hakkındaki görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. YÖK'ün bu amaçla kurduğu *web* sitesinde (yeniyasa.yok.gov.tr) bazı kurumların ve bireylerin görüşleri yayınlanmıştır. Böylece YÖK, kamuoyunu herkesin görüşünü aldığı gibi bir yanılsama içine sokmaya çalışmıştır.

Elimizde bulunan ve Ocak 2013'te yayınlanan YKT'nin son hali, muhalif görüşlerden hemen hiç birinin dikkate alınmadığı göstermektedir. YKT hazırlanırken, gerçek demokratik süreçler işletilseydi eğer; kurumsal özerklik gereği, YÖK için içine girmeden, üniversitelerin tüm bileşenlerinin katılabildiği bir

yöntemle de tasarı hazırlanırdı... Oysa bu yol seçilmemiş, 12 Eylül'ün kurumu olan ve kamu-oyunda bir meşruiyeti kalmamış olan YÖK, yine üniversiteler için bir yasa tasarısı hazırlama yoluna gitmiştir.

YKT'nin son olarak Milli Eğitim Bak.'na gönderildiğini, sonra da bu tasarı üstünde çalışmak üzere Başbakanlıkta bir komisyon kurulduğunu, M. Eğitim Bak.'ın tasarımı yeni baştan yazacaklarını söylediğini biliyoruz... 1990'dan beri üniversitelerde yapılan yeniden yapılandırma çalışmaları hep aynı istikamette olduğundan, YKT'nin son halinin elimizdeki mevcut tasarıdan daha farklı olamayacağını söyleyebiliriz. **Bu yazı**, Ocak 2013'te yayınlanan **son tasarımın değerlendirmesini amaçlıyor**. Bunun için, önce Türkiye'deki üniversitelerin durumundan kısaca bahsedilecek; sonra YKT'nin getireceği değişiklikler üzerinde durulacaktır. Bu değişiklikler değerlendirildikten sonra, sonuç bölümünde ise, üniversitenin hangi temel ilkelere dayalı olarak inşa edilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır.

ÜNİVERSİTE KAVRAMI ve TÜRKİYEDE YÜKSEK ÖĞRETİM SİSTEMİ

Üniversiteler; evrensel bilgi üreten, eleştirel ve özgür düşüncüyü savunan, kurumsal özerkliğe sahip, bilimsel düşüncenin hiçbir şekilde sınırlanmadığı, bilimsel ve akademik özgürlükleri temel alan kurumlar olarak idealize edilir genellikle... Eski Yunan'dan beri, tüm bileşenleriyle evrensel bilginin ve öğrenmenin peşinde koşan bir topluluk olarak tanımlanır üniversiteler... Oysa bu idealize edilmiş



tanımlamanın gözlerimize taktığı pembe gözlükleri çıkartıp gerçek hayatla yüz yüze geldiğimizde, bambaşka bir üniversite sistemi buluruz karşımızda. 21. Yüzyılın üniversitesi; üniversite-sanayi işbirlikleri, girişimcilik, rekabet, teknoloji, *innovation*, teknoparklarla birlikte anılır. Küresel kapitalist sistemde, gelişmenin koşulunun; yüksek katma değerli mal ve hizmetleri üretmekten, bunun koşulunun ise teknolojiyi geliştirmekten geç-

tiği kabul edilir... Serma-ye küreselleşirken, üniversitelerin buna uyum sağlamaması hiç düşünülemez. Bu noktada, üniversitelere ya da –günümüzde daha sık kullanılan adıyla– “Yüksek-öğretim Sektörü”ne kilit bir rol düşer. Bütün dünyadaki yükseköğretim kurumları, bu anlamda kapitalist gelişmenin amacına yönlendirilir. Akreditasyon sistemleri, Bologna Süreci, telif hakları düzenlemeleri, akademik performans kriterleri, proje temelli çalışma alanları, güvencesiz istihdam, vb.; bu amaca hizmet etmek üzere başvurulmuş uygulamalardır.

Özellikle 1980’den beri, Türkiye; gelişmekte olan bir ülke olarak, gelişmenin, kalkınmanın yolunun liberalleşme, özelleştirme ve kuralsızlaştırmadan geçtiğini savunan bir iktisadi modeli uygulamaya koymuştur. İktisat politikalarının temelini küresel kapitalizmle bütünleşme oluşturmaktadır. Bu çerçevede üniversiteler de, Anglosakson Sistemi’ni ve bu alanda yapılan düzenlemeleri aynen kopyalayan bir şekilde düzenlenmeye başlanmıştır. Ancak, Türkiye’nin koşullarını, yapısını ve gelişmişlik düzeyini dikkate almadan, bu düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve altyapısı hazırlanmadan, çok sayıda yeni üniversite açılması son derece sorunlu bir yapı ortaya çıkartmıştır. Türkiye’de **1960’ta 7**, 1981’de de **19 olan üniversite sayısı; bugün**, 103’ü devlet ve 65’i vakıf üniversitesi olmak üzere, **168 olmuştur**.

Mevcut duruma baktığımızda, üçlü bir yapı görüyoruz: 1) Az sayıda, köklü ve büyük devlet üniversitesi, 2) Çok sayıda, yeni kurulmuş ve bir tarihi ve geleneği olmayan devlet üniversiteleri, 3) Vakıf üniversiteleri... **Bu üniversiteler arasında;** yönetim koşulları, çalışma koşulları, öğrencilerin aldıkları eğitim açısından **çok büyük farklar var!**... Buna bağlı olarak, her üniversitede yaşanan sorunlar da birbirinden farklı. Köklü üniversitelerde karşılaşılan sorunlar, diğer üniversiteler ile karşılaştırıldığında daha sınırlı kalacak ölçüde. Taşra üniversitelerinde ise, üç dört üniversiteyi dışarıda tutarsak, durum vahim bir tablo sergiliyor. Bu üniversitelerde yaşanan sorunlarla ilgili olarak söylenenler şunlar: Baskıcı, otoriter ve/veya cemaatçi bir kadrolaşma ve yönetim; *mobbing* uygulamaları, birçok yerde sendikaya izin verilmemesi, öğretim üyelerinin sayıca ve nitelik olarak yetersizliği; İslami İlimler Fakültesi gibi fakültelerin kurulup, temel bilim alanlarının kapatılması; basın açıklamalarının dahi, KCK tipi gözaltılarla ve devamında da uzun süreli tutuklamalarla sonuçlanması; barınacak yer ve yurt bulunmadığı için, öğrencilerin kayıt dondurmak zorunda kalmaları... Diğer yandan, vakıf üniversitelerinin çalışanları ve öğrenciler de ciddi sorunlarla boğuşmaktalar. Bu tür üniversiteler mütevelli heyeti ile yönetilmekte; bu heyetlerin ciddi patronaj ilişkilerine yol açtığı söylenmektedir. Sendikalaşmaya izin verilmemekte, sendika üyesi olanlar işten atılmaktadır. Gelir kazanma mantığıyla yönetilen bu üniversitelerde esneklik, güvencesizlik ve ticarileşme had safhada... Örneğin, **sadece harç parasını ödeyebilmek için, ücretsiz ve sosyal güvencesiz çalıştırılan asistanlar olduğunu biliyoruz**. Bütün bu farklılıklara karşın, 3 grup üniversitenin de; başlangıçta söz ettiğimiz üniversite anlayışından çok uzak olduğunu, baskıcı ve otoriter bir tarzda yönetildiğini, akademik ve bilimsel özgürlüğün her alanda kısıtlandığını, kurumsal özerkliklerinin olmadığını,

ticarileşmenin, istihdam esnekleşmesi ve güvencesizleşmesi sürecinin her alanda yaşandığını ve nitelikli bilgi üretiminden –genellikle– uzaklaşıldığını söyleyebiliriz.

Mevcut yapı böyle bir görünüm sergilerken, gündeme gelmiş olan YKT; dünyada ve Türkiye’de yaşanan dönüşümün bir yansıması olarak karşımızda durmaktadır. Bu taslak; yükseköğretimde 1990’dan (belki daha da öncesinden) beri yapılmaya çalışılan değişikliklerin kurumsallaştırılması anlamına geliyor. YÖK’ün kendi beyanıyla da ifade ettiği gibi, öngörülen düzenlemeler zaten yeni değildir ve eski çalışmaların bir devamıdır... Aslında **üniversitelerin ticarileştirilmesi, esnek ve güvencesiz istihdam, üniversitelerin kamusalıktan uzaklaşması; yıllar boyu adım-adım hayata geçirilmiş uygulamalardır. Fakat YKT ile bu durumun daha da kötüye gideceği anlaşılıyor.**

YENİ YASA NE GETİRİYOR?

YKT; “küresel düzeyde rekabet edebilen üniversite” amacını, YÖK’ü daha da güçlendirerek ve üniversitelerin yönetimine mütevelli heyetleri (taslaktaki adı ile üniversite konseyleri) getirerek, üniversiteleri ticari birer işletme gibi örgütlenme yoluyla gerçekleştirmeyi planlıyor. Yani merkezi düzeyde YÖK’ün, üniversiteler düzeyinde ise sermaye temsilcileri aracılığıyla, mütevelli heyetleri ve rektörlerin bu ticarileştirme sürecinde otoriter ve belirleyici bir rolleri olması planlanıyor. Üniversitelerin kapitalist birer işletme gibi örgütlenmesi; üniversiteler ve bölümler arası rekabeti, esnek ve güvencesiz istihdamı, üniversitelerin paralı olmasını, performansla göre ücretlendirmeyi, eğitimde standardizasyonu da gerektiren bir durumdur ve YKT yasalaştığında, bütün bunlar yasal zemine oturarak kural haline gelecektir.

Yükseköğretimin Çeşitlendirilmesi

YKT’nin getirdiği en önemli değişikliklerden birisi; vakıf ve devlet üniversitesi olarak örgütlenen mevcut yükseköğretim kurumlarına ek olarak, AŞ şeklinde kurumsallaşacak özel üniversitelerin açılmasına (Md. 30), yabancı yükseköğretim kurumlarının Türkiye’de fakülte, konservatuar ve meslek yüksekokulu açmasına (Md. 27) ve Türkiye’deki devlet yükseköğretim kurumlarının yurtdışında yükseköğretim birimleri açmasına (Md. 28) imkân sağlamasıdır. Uzaktan eğitim, yaz okulu, yaşam boyu eğitim, sertifika programları, ikinci öğretim gibi üniversitelere para kazandıran, öğrencilere de diploma veren mevcut programların daha da çeşitlenmesi hedeflenmekte, buna ek olarak özel ve yabancı üniversitelerin açılması öngörülmektedir. Yükseköğretim sisteminin serbest piyasa ilkeleri uyarınca rekabete açılmasının, yani farklı kurumsal yapılar altında çeşitlendirilmiş bir yükseköğretim sisteminin; hem artan talebe cevap vereceği hem de yükseköğretim sistemini geliştireceği iddia edilmektedir. Böylece, farklı gelir düzeylerine ve taleplere cevap verebilen bir yükseköğretim sistemi amaçlanmaktadır. Ancak, mevcut sistemde vakıf

üniversiteleri yoluyla artan eşitsizliklerin, özel ve yabancı üniversitelerin eklenmesiyle, daha da artacağını söyleyebiliriz. Her gelir grubuna, her sınıfsal duruma uygun çeşitlendirilmiş eğitim sistemi; yoksul ve emekçi çocuklarına daha düşük kalitede ve daha düşük ücretli meslek edindirmeye yönelik kurumları, sermaye kesiminin çocuklarına ise, küresel pazarlarla bütünleşmiş bir eğitimi işaret etmektedir.

Yönetimin Antidemokratik Karakteri ve Sermayeye Devri

YKT ile YÖK'ün ortadan kaldırılması veya bir koordinasyon kurumu olarak örgütlenmesi söz konusu değildir. Tasarıdaki YÖK; adının başına Türkiye sözcüğü eklenerek, Türkiye Yükseköğretim Kurulu (TYÖK) olarak adlandırılmış ve böylece eski YÖK kaldırılıyormuş gibi bir imaj yaratılmaya çalışılmıştır. Oysa tasarıda, TYÖK'ün; mevcut YÖK'ten çok daha fazla yetkiyle donatılmış, daha da merkezileşmiş ve güçlenmiş bir kurum olarak tarif edildiği görülmektedir. Zaten, mevcut YÖK'ün hazırladığı bir yasa tasarısında, YÖK'ün yetkilerinin azaltılmasını veya YÖK'ün ortadan kaldırılacağını beklemek akla ve mantığa aykırıdır.

Yasa tasarısına göre, TYÖK'ün başkanı; doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmakta, üniversitelere bu konuda hiçbir söz hakkı tanınmamaktadır. 21 kişiden oluşan ve TYÖK'ün en üst organı olan Yükseköğretim Genel Kurulu için 2 alternatif öngörülmektedir. Bir alternatifte göre, Genel Kurul; TBMM tarafından siyasi parti gruplarının üye sayısına göre seçilecek 5 üye, Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek 5 üye, Bak. Kurulu tarafından üst düzey kamu görevlileri veya profesörler arasından seçilecek 5 üye ve Rektörler Kurulu'nca da profesörler arasından seçilecek 6 üyeden oluşuyor... Diğer alternatifte göre ise; 7 üye Cumhurbaşkanı, 7 üye Bak. Kurulu, 7 üye de Rektörler Kurulu tarafından seçilecektir. Her iki alternatif de, TYÖK'ün yapısının; devletten, iktidardan ve gündelik siyasetten bağımsız bir biçimde oluşturulmayacağını açık bir biçimde göstermektedir.

TYÖK'ün; yükseköğretim kurumlarının öğrenci kontenjanlarını belirlemekten yükseköğretim kurumlarında diploma programlarının açılmasına ve buna ilişkin ölçütleri belirlemeye, kadro kullanım izinleri vermekten akademik performans ölçütleri belirlemeye ve doçentlik sınavıyla ilgili düzenlemeleri de yapmaya kadar uzanan 19 başlık altında sıralanmış, geniş bir yetki ve görevler listesine sahip olduğu görülmektedir (Md. 7). Bu durum; YÖK'ün, bir koordinasyon kurumu olmaktan ziyade, üniversite özerkliğini hiçe sayar bir şekilde, yükseköğretim sistemine dair her şeyi düzenlediğini açık bir biçimde göstermektedir. Yükseköğretim yönetimindeki bir diğer kurul da, üniversitelerin rektörlerinden oluşan ve yılda en az bir defa toplanması öngörülen rektörler kuruludur. Ancak, daha çok TYÖK'e görüş bildirme, üye seçme gibi görevlerle donatılan bu kurulun, çok fazla etkili olamayacağını söyleyebiliriz.

Üniversitelerin yönetimine ilişkin en önemli değişiklik, devlet üniversitelerinde de, vakıf üniversitelerindeki gibi, mütevelli heyet benzeri yapıların oluştu-

rulmasıdır. Üniversite konseyi olarak adlandırılan bu kurul, üniversitelerin yönetsel ve maddi konularında en yetkili organ olarak görülebilir. Daha somut biçimde ifade edecek olursak: Üniversite konseylerine; rektörleri, dekanları seçmek ve atamak, üniversitelerin stratejik planlarını onaylamak, yatırım programını ve bütçe tasarısını hazırlamak, öğrenci kontenjanlarını belirlemek, sözleşmeli öğretim elemanlarına ödenecek ücretleri belirlemek, öğrenci ücretlerini arttırmak, akademik kadroların fakültelere dağılımına karar vermek gibi görevler verilmiştir (Md. 12).

Devlet üniversitelerinin de üniversite konseyi oluşturabilmesi, yasa tasarısında belli koşullara bağlanmıştır. Bu koşullar; üniversitelerin yeterli öz gelirleri ve akademik faaliyet puanları olması ve kadrolu öğretim elemanlarının çoğunluğunun bu kararı onaylaması olarak özetlenebilir. Bu koşulları sağlayacaklar ise, TYÖK'e başvuracak ve TYÖK'ün değerlendirmesi sonucunda konsey konusundaki nihai kararı Bak. Kurulu verecektir. Son 5 yıldır, yeterli öz geliri olan üniversitelerin bir çok konuda kendi kararlarını verebilmesi; Konsey oluşturulmasına bağlanmış ve bu yolla üniversitelerin konsey oluşturması teşvik edilmiş görünmektedir. Çünkü taslağa göre konsey kurulmayan üniversitelerin rektör seçmek, harçları arttırmak, sözleşmeli personelin ücretlerini belirlemek gibi yetkileri yoktur. Tam bu noktada, üniversitelerdeki en yetkili organları seçen, maddi konularda söz sahibi olan konseylerin kimlerden oluşacağı çok büyük önem taşımaktadır. YKT'ye göre, üniversite konseyi, "fakülte kurullarının önerdiği üçer üyeden oluşan adaylar arasından, senato tarafından seçilen 6 profesör; Bak. Kurulu tarafından seçilen 2; Kurul tarafından profesörler arasından seçilen 1; bu 9 üyenin ilgili üniversitenin dış paydaşları içerisinde, en az birisi üniversiteye mali destek sağlayan veya üniversitenin mezunları arasından olmak üzere seçtiği 3 üye ve rektörden" oluşacak (Md. 12/3)... Konsey üyelerinden 3'ünü Bak. Kurulu ve YÖK'ün seçmesini, kurumsal özerklik açısından tartışmayı bir kenara bırakacak olursak; üniversiteye mali destek sağlayanlar veya mezunlar arasından seçilecek 3 üye, çok ciddi sakıncaları da beraberinde getirecektir. Konsey başkanının da konsey üyeleri arasından seçileceğini dikkate alırsak; üniversite değerlerinden bihaber olan sermaye sahiplerinin ve/veya cemaatçi yapı temsilcilerinin, bağışta bulunarak konsey başkanı olup, ilgili üniversitenin en önemli kararlarında söz sahibi olması sürpriz olmayacaktır.

Mevcut sistemde çok büyük yetkilerle donatılmış olan rektör yetkilerinin bir kısmının, yeni tasarıda üniversite konseylerine devredildiği görülmektedir. Ayrıca, konsey kurulan üniversitelerde rektörü de konsey belirleyebilmektedir. Benzer biçimde, vakıf üniversitesi ve özel üniversite rektörleri, mütevelli heyeti tarafından yapılan teklif üzerine, TYÖK tarafından atanmaktadır. Kurumsallaşmamış üniversite diyebileceğimiz, kuruluşundan itibaren 15 yıl geçmemiş veya 200 öğretim üyesine sahip olmayan üniversitelerde ise; hiçbir seçime başvurulmadığı ve rektörün doğrudan TYÖK/Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmektedir. YKT; konsey kurulmayan devlet üniversitelerinde ise, rektörün belirlenmesi için 3 alternatif öngörülmektedir. Rektör adayı belirleme komisyonu, üniversite meclisi veya profe-

sörlerin doğrudan adaylığı şeklinde özetlenebilecek bu 3 yöntemde de; belirlenen 3 rektör adayından birisini seçme yetkisi, Cumhurbaşkanına verilmiştir (Md. 13).



Kısaca, YÖK'ün demokratik ve katılımcı bir üniversite modeli olarak sunduğu tas-lakta; yükseköğretimin en önemli karar organlarında, ya seçime başvurulmamakta ya da TYÖK'ün ve iktidarın belirlediği bir yönetim öngörülmektedir.

Rekabet, Performans Değerlendirme, Kalite ve Güvencesizlik

YKT'nin genel gerekçesinde, yükseköğretimimizin en önemli sorunlarından birisinin rekabetsizlik ortamı olduğu belirtiliyor. Yükseköğretimin yeniden yapılan-dırılmasında, temel alınan 5 ilkedен biri olarak performans değerlendirme ve reka-bet yer alıyor ve rekabetin geliştirici gücüne inancın taslağın her alanına işlediğini görüyoruz. Tasarıda rekabeti artırmanın çalışanların performansını artıracığı ve böylece kaliteyi de artıracığı savunuluyor. Özel üniversitelerin, devlet üniversitele-rinin ve vakıf üniversitelerinin birbirleriyle ve yabancı üniversitelerle rekabetinin üniversiteleri geliştireceği varsayılıyor. Aynı zamanda performans kriterleri ve akademik faaliyet puanı uygulamalarıyla öğretim elemanlarının, bunların bağlı buldukları bölümlerin ve fakültelerin birbirleriyle rekabet etmesi öngörülüyor...

Tasarıda getirilen önemli yeniliklerden birisi, öğretim elemanları için akademik faaliyet puanı uygulamasıdır (Md. 45). Öğretim elemanları her yıl yaptıkları faaliyetlerden puan toplayacaklar, daha sonra bu puanlar akademik yükselmelerde ve idari atamalarda bir ölçüt olarak kullanılacak... Ayrıca, bu puanların kurumun ve TYÖK'ün *internet* sitesinde yayınlanması, öğretim elemanlarının puanlarındaki artışın rektör, dekan, bölüm başkanı vb. yöneticilerin puanlarına yansıtılması da öngörülmüştür (Md. 46). Bu uygulamanın hayata geçmesi durumunda; akademisyenlerin yalnızca puan getirici faaliyetlerle uğraşacaklarını, yapılacak çalışmalarda nitelikten çok niceliğin önemli olacağını, puan konusunda yaşanacak rekabetin akademik işbirliğini ortadan kaldıracağını, yeterli puanı toplayamayanların yükselemeyeceğini ve işine son verileceğini, vs. söyleyebiliriz.

Performans sistemi; yalnızca öğretim elemanları için değil, üniversitelerde çalışan tüm idari ve teknik personel ve özellikle araştırma görevlileri için de, sürekli bir rekabet ve yarışma, geride kalanlar için ise işsiz kalma tehdidine dönüşmektedir. İdari ve teknik personel için zaten güvencesizlik ve taşöronlaşma yaygınlaşmışken, günümüzde performans kriterleri de uygulanmaya başlanmış; idari amirinden yeterli puanı alamayan personel ya sürgüne gönderilmeye, ya da işten çıkarılmaya başlanmıştır... 657 sayılı kanundaki değişikliklerle beraber düşünüldüğünde, idari ve teknik personelin çalışma koşullarının giderek ağırlaşacağı ve güvencesizliğin yaygınlaşacağı çok açıktır.

Araştırma görevlilerininin 50/d statüsünde, burslu öğrenci gibi, çalıştırılıp doktoraları bittiğinde işten çıkarılmaları kural halini almıştır. Son zamanlarda

çıkarılan 6111 sayılı torba yasa ile doktora süresine de bir sınır getirilmiş, araştırma görevlileri doktoralarını dahi tamamlamadan işten çıkarılmaya başlanmıştır. Yasanın çıkması bile beklenmeden, İTÜ başta olmak üzere birçok üniversitede, araştırma görevlilerinin işine son verilmiştir. Taslakta bu durum daha da vahim bir biçimde yer almaktadır. Doktorasını 9 yıl içinde tamamlayamayanların ilişkilerinin kesileceği belirtildiği gibi, doktorasını başarıyla tamamlayanların da, yalnızca 1 yıl daha araştırma görevlisi olarak çalışacakları ve bu sürenin sonunda kadroyla ilişkilerinin kesileceği belirtilmektedir (Md. 57/5).

YKT yasalaşırsa, zaten güvencesiz koşullarda çalışmaya mahkûm edilen akademik ve idari personelin, açtıkları davalarla işlerine geri dönmeleri imkânı da ortadan kalkmış olacaktır. YKT'nin gerekçesinde de belirtildiği gibi; yasa, "rekabetçi bir ortamın oluşumuna katkıda bulunacak bir kalite ve akreditasyon sistemi geliştirmeyi" hedeflemektedir. Bu ifadeyle kastedilen; nitelikli eğitim veya bilimin niteliği değil, işletmelerde uygulanan toplam kalite yönetiminin kalite anlayışıdır. Girdi, çıktı, süreç kontrolü gibi kavramlardan yola çıkılarak; üniversiteler, standartlaştırılmış "kaliteli" hizmet üreten birimler gibi tasarlanmaktadır. Bu uygulamalar, Bologna Süreci ile daha önce gündemimize gelmiş ve bu çerçevede öğretim elemanlarının ders müfredatlarını belirlemesi, bunun çıktılarını tanımlaması ve ders konuları ile bu çıktılar arasında bağlantı kurması istenmişti. YKT kapsamında; üniversitelerin idari teşkilat yapısı içinde birer "Kalite ve Akreditasyon Daire Bşk." kurulması, bu birimin kalite düzeylerini geliştirmesi ve akreditasyonların geliştirilmesi için çalışması planlanmaktadır (Md. 16). Böylece, uluslararası düzeyde standartlaştırılmış bir kalite ve standardizasyon, bütün yükseköğretim kurumları için zorunlu hale gelecektir. Bilimsel eğitimin bu şekilde kalıplara sokulması; akademik özgürlüğe aykırı, eğitimi standartlaştırıcı, bilimsel üretimi ve çalışmayı engelleyici bir sonuç yaratacaktır.

YKT'nin dayandığı temel fikir; rekabetin performansı arttıracığı, performans artışının kaliteyi arttıracığı, yeterli performans ve kaliteyi sağlayamayan kişi ve kurumların da ortadan kaldırılması gerektiğidir. Kurulan bu mantık, kapitalist ideolojinin bir yansımasıdır ve bu noktada rekabet ve kalite üzerine birkaç değinmede bulunmak faydalı olacaktır. Kapitalist ideolojide rekabet, insanın özünde yer alan ve gelişimi sağlayan bir olgu olarak kabul edilir. Oysa rekabet, her durumda gelişmeyi sağlayıcı bir olgu olmayabilir; kıskançlık, üstün gelme, alt etme duygularını yansıtır ve canlılığın temel itici gücü değildir... Rekabetin çatışmaları arttıracığı, niteliği düşüreceği, gerçek üniversitenin rekabet ilkesi üzerine kurgulanamayacağı, bilimin temel güdüsünün merak üzerine inşa edilmesi gerektiği dikkate alınmalıdır. YKT'nin hayata geçmesi durumunda; üniversitelerin birbiri ile olan rekabeti, daha çok para kazanan üniversitelerin ayakta kalmasına ve diğerlerinin ise yok olmasına; bölümler arası rekabet de, para kazandıran bölümlerin gözde bölümler olmasına, gerçek eleştirel düşüncenin yeşermesine yol açacak bölümlerin ise ortadan kalkmasına yol açacaktır. **Akademisyenler arası rekabet ise; bilimsel çalışmaların**

niteliksizleşmesine, akademik yayınlarda –niteliğin değil– niceliğin önemli olmasına ve akademisyenler arası çıkar çatışmalarına yol açacaktır.

Önceleri işletmelerde uygulanan, daha sonra kamu kurumlarında da yaygınlaştırılmaya çalışılan Toplam Kalite Yönetimi anlayışı; verimlilik ve etkinlikle ilişkili olarak kurgulanan, verimlilik ile performansı ölçülebilir ve hesaplanabilir değerlere dayandıran bir sistem... **Öğrencileri ve üniversite çalışanlarını girdi, mezun ve yayın sayılarını çıktı olarak değerlendiren bu sistemin, üniversite mefumu ile bağdaşması düşünülemez.** Üniversitede; böyle bir kalite anlayışından değil, bilimin ve eğitimin niteliğinden, özgür ve bilimsel düşünceye katkıdan yola çıkılması gerekir. Toplam kalite yaklaşımına dayalı bu anlayış, yüksek öğretimin ve bilimsel çalışmaların niteliğini ciddi biçimde düşürecektir.

Mali Esneklik ve Yükseköğretimin Metalaştırılması

Tasarımın önemli ilkelerinden birisi de genel gerekçede de belirtildiği üzere mali esnekliktir. Mali esneklikle kastedilen, “finans kaynaklarının çeşitlendirilmesi”dir. Vakıf ve özel üniversitelerin finansmanı, esas olarak öğrenci ücretlerinden sağlanmaktadır. Ancak yasanın getireceği önemli değişiklik; devlet üniversitelerinin, artık –temelde kamusal kaynaklardan finansman sağlayan bir kurum olmaktan çıkartılarak– bölgesinden ve mezunlarından kaynak edinmesini, uluslararası projelerden para kazanmasını, kısacası öz gelirlerini kazanabilmesini sağlamaktır.

Aslında üniversitelerin ticarileşmesi ve genel olarak eğitimin metalaştırılması yeni bir olgu değildir. Sermaye; hem özel okullar, dershaneler açarak, hem de –devlet okullarındaki hizmetlerin ticarileştirilmesiyle– kendisine yeni kâr alanları yaratarak, alanını genişletmektedir. Vakıf üniversitelerinin hızla artması, devlet üniversitelerinde temizlik, yemek, ulaşım gibi alanların özelleştirilmesi, üniversite sanayi işbirlikleri, teknoparklar, firmaların araştırmalara *sponsorluk* yapması gibi gelişmeler; sermayenin, üniversitelerle her zaman yakın temas içerisinde olduğunu gösteriyor. Fakat yeni YÖK tasarısında, sermayeye bundan çok daha fazla imkân sunuluyor. Dünyanın hemen hiçbir yerinde, açıkça kâr amacı güden üniversite kurulmasına izin verilmezken, AŞ statüsünde özel üniversite kurulmasına olanak sağlanıyor; devlet üniversitelerinin konseylerine, en çok bağış yapanın girmesi öngörülüyor. Bütün bunlara ek olarak, devlet üniversiteleri bünyesinde ticari değeri olan bilgi üretimi için; AŞ, Ltd. Şt., Hisseli Kom. Şt. gibi sermaye şirketi statüsündeki teknoloji transfer ofisleri kurulması planlanıyor (Md. 34) ve böylece bilginin metalaştırılması süreci de tamamlanmış oluyor. Yıllardır, “Üniversiteler ticarethaneye, şirkete dönüştürülüyor...” şeklinde yaptığımız eleştiriler; artık eleştiri olmanın ötesine geçip, bir şirket adı altında somutlaşıyor!...

Taslakta, vakıf ve özel yükseköğretim kurumlarının; diğer kamu kurumlarına tanınan mali muafiyet, istisna ve diğer mali kolaylıklardan aynen

yararlanması (Md. 73/1) ve vakıf veya özel üniversite lehinde kamulaştırma yapılabilmesi (Md. 73/5) öngörülmüştür. Özel yükseköğretim kurumlarının kâr amacı taşımayacağına dair bir hükmün yer almaması, üstelik bir AŞ'nin vergi istisna ve muafiyetlerinden yararlanmasının da sağlanması; kamusal kaynakların özel şirketler lehine kullanılması anlamına gelmektedir. Kamulaştırma ise, yalnızca devletin zorlayıcı gücünü kullanarak yapacağı bir uygulamadır. Bu gücü özel ve vakıf yükseköğretim kurumları lehine kullanmak, devletin sermayeyle nasıl işbirliği içerisinde hareket ettiğinin en iyi göstergesidir.

Üniversiteleri, mali esneklik adı altında, kendi öz gelirlerini kazandırmaya yönelik olarak tasarlanmış bir sistemde; öğrencilerden katkı payı alınmaması düşünülemez. Günümüzde, süresini uzatmayan birinci öğretim öğrencileri için harç ödemeleri kalkmış gibi görünse de, çok yüksek tutarda harç artışları bizi bekliyor. Yunanistan, İngiltere gibi ülkelerde de benzer uygulamaların olması, bunun bir göstergesi. Fakat YKT'de bu konu çok açık görülüyor: Birincisi, üniversite eğitiminin parasız olacağına dair hiçbir hüküm yer almıyor. İkincisi, yükseköğretim kurumlarının gelir kaynakları içerisinde, “öğrenci katkı payları ve öğrenim ücretleri” açık bir biçimde sayılıyor (Md. 71/c). Üçüncüsü, üniversite konseylerinin görevleri arasında şu madde de yer alıyor: “Bakanlar Kurulunun belirlediği öğrenci ücretlerini (....) katına kadar artırmak...” (Md. 12/5ğ).

Üniversiteler, kamusal finansmandan uzaklaştıkça, hesap verilebilirlik ilkesi de; toplumsal ve kamusal denetim yerine, firmaların denetimine benzer bir denetim sürecini işaret etmektedir. YKT'de; ulusal ve uluslararası kalite ve akreditasyonun sağlanmasından, bu amaçla uluslararası değerlendirme ve derecelendirme kuruluşlarının hazırlayacağı raporlardan, özel hukuk tüzel kişileri aracılığıyla yapılacak dış denetimlerden söz edilmektedir (Md.50). Ayrıca, yükseköğretim kurumlarının da TYÖK bünyesindeki yükseköğretim denetçileri tarafından denetlenmesi öngörülmektedir. Bu durum; üniversitelerin, halka veya topluma değil, TYÖK'e ve dış denetim kurumlarına hesap vereceğini göstermektedir.

Bütün bu düzenlemeler; üniversitelerin kamusal finansmana dayalı bir modelden uzaklaştırılmaya çalışıldığını, sermaye sahiplerinin vakıf ve özel üniversiteler kurarak bu “sektör”de yer alacağını, devlet üniversitelerinin özel firmalar gibi gelir ve kâr getirici alanlara yöneleceğini, sermaye sahiplerinin ise – üniversite konseylerinde yer alarak– bir şirket yöneticisi gibi üniversiteleri yönetebileceğini gösteriyor. Bu tasarının yasallaşması durumunda, sınıfsal eşitsizliklerin katlanarak artacağını, yoksul ve emekçi kesimin nitelikli yükseköğretimden tamamen dışlanacağını söyleyebiliriz.

TASARININ AMAÇLARI ve SONUÇLARI ÜZERİNE

YÖK'ün Eylül 2012'de yayınlanan “Yeni Bir Yükseköğretim Yasası'na Doğru” başlıklı metninde, Türkiye'de yükseköğretime ilişkin üç temel sorun

saptanmakta: Birincisi üniversite sayısı çok artmıştır, ikincisi yükseköğretime olan talep ve öğrenci kontenjanları çok artmıştır, üçüncüsü yükseköğretim sektörü küresel ihtiyaçlara artık cevap verememektedir. Sırasıyla, bu sorunlara bulunan çözümlere bakalım: Üniversite sayısı tabii ki çok artmıştır, ancak bunun sorumlusu bugüne kadar gelen iktidarlardır. Özellikle son iktidar döneminde, popülist amaçlarla ve “her ile bir üniversite” şiarıyla, çok sayıda üniversite kurulmuş; 2002’de 98 olan üniversite sayısı 2012’de 168’e yükselmiştir. Hiçbir planlama yapılmadan, altyapısı hazırlanmadan, yeterli öğretim elemanı sağlanmadan açılan; kimi zaman bir tabeladan, kimi zaman bir apartman katından ibaret olan bu üniversiteler, bir yandan da övünç kaynağı olarak gösterilmektedir. Üniversitelere talebin artmasının bir nedeni de, uygun bir planlama çerçevesinde, nitelikli mesleki ve teknik eğitimin bir türlü hayata geçirilememesidir. Bu iki sorun için bulunan çözüm, üniversiteleri farklılaştırmak olarak ortaya konulmaktadır ve aslında bu bir çözüm değil, sorunun kabulüdür. Çeşitlilik adı altında, her talebe uygun, farklılaştırılmış yükseköğretim kurumları açılmasına olanak sağlanması; devlet üniversitelerinin, kendi aralarında kurumsallaşmış ve kurumsallaşmakta olan üniversiteler olarak farklılaştırılması, çok sayıda sertifika ve diploma programı açılması, vs.; üniversiteleri üniversite olmaktan çıkartmak, diploma dağıtan kurumlar haline getirmek demektir.

Diğer yandan küreselleşmeye uyum sağlanması için öngörülen düzenlemeler, aslen küresel sermayenin ihtiyaçlarını karşılamak anlamına gelmektedir. Özel ve yabancı üniversiteler kurulması, devlet üniversitelerinin mütevellî heyetlerine sermaye temsilcilerinin konulması, devlet üniversitelerinde sermaye şirketi statüsünde teknoloji transfer ofisleri kurulması, başta söz ettiğimiz akreditasyon sistemleri, proje temelli araştırmalar, güvencesiz istihdam biçimleri, vs.; küresel düzeyde rekabet eden ve küreselleşmenin ihtiyaçlarına yanıt veren bir üniversite modeli olarak karşımıza konulmaktadır. Bütün bunlar; üniversiteleri sermayenin eline teslim etmek ve yönetiminden araştırma alanlarının belirlenmesine kadar, üniversiteleri sermaye talepleri doğrultusunda örgütlemek demektir. Ancak, Türkiye’nin özgün koşulları dikkate alındığında, küresel düzeyde rekabet eden bir üniversite sisteminin ortaya çıkamayacağı çok açıktır. YKT yasalaşır, başıbozukluk büyük oranda artacaktır. Üniversitelerin bazılarının başında, artık mütevellî heyetleri olacak... Cemaatçi yapılar veya farklı sermaye kesimleri, yönetim mekanizmalarını ele geçirmek için ciddi bir mücadele içine girecekler. Ticari işletme gibi işleyen yüksek öğretim kurumları ortaya çıkacak, cemaatleşme, kadrolaşma, dincileşme daha da artacaktır!...

Üniversitelerin ticarileşmesiyle, sınıf ayrımları daha da keskinleşecek ve güvencesizlik artık bir kural haline gelecek... Eğitim sisteminde ilköğretimden beri gelen eşitsizlikler dikkate alındığında, emekçi çocuklarının düşük fiyatlı ve düşük nitelikli eğitim kurumlarına mahkûm olacağını tahmin etmek yanlış olmaz. Öğretim elemanları yalnızca aldıkları ücretle geçinebilen insanlar olarak

kalamayacak. Öğretim elemanları para ve puan kazandıran işler peşinde koşan insanlar haline getirilecek. Üniversitelerin kan kaybı bu şekilde şiddetlenerek artacak. Devlette iyi ve nitelikli eğitim veren, bilimsel bilgi üreten nitelikli öğretim elemanları; özel üniversite gibi kurumlara gitmek zorunda kalacak. Akademik faaliyet puanını ve sözleşmeliliği bir arada düşündüğümüzde; bireysel çatışmalar artacak, çalışanlar arası gelir farklılıkları artacak, böylece ortak mücadele zeminleri de yavaş yavaş ortadan kalkacak. Üniversitelerin ticarileşmesinin, öğrencilerin öğrenim hayatlarını da doğrudan etkileyeceğini söyleyebiliriz. Para kazanmak için çeşitli projeler, ek işler peşinde koşan öğretim elemanları yüzünden, öğrencilerin derslerinin aksayacağını ve gerekli bilgi ve tecrübelerden yoksun kalacaklarını öngörmek zor olmasa gerek. Diğer yandan, bu durum (proje çalışmaları, özel üniversitelerde ders verme vb.), öğretim elemanlarının akademik düşünme biçimini etkileyeceğinden; ders yapıları da buna göre biçimlenmeye giderek artan bir şekilde devam edecek, eleştirel ve yaratıcı düşünce üretme imkânı ortadan kalkacak, dersler niteliksizleşecek...

NASIL BİR ÜNİVERSİTE?...

Rekabete, kâra, verimliliğe odaklanmış kapitalist bir sistemde ideal bir üniversite fikrini gerçekleştirmek çok zor, hatta olanaksız gibi görünse de; üniversitenin bu sistemde dahi taşınması gereken bazı temel özellikler var... Kapitalist bir sistemde üniversite zaten sermayenin ve sermaye birikiminin amaçlarına hizmet edecek şekilde örgütlenmektedir. Fakat sistemin gelişmesi için özgün-yaratıcı düşünce ve fikirlere her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Yalnızca bunun sağlanması için bile bilimsel özgürlük ve kurumsal özerklik üniversitenin temel yapı taşları olmak zorundadır. Eğer Eğitim-Sen Yükseköğretim Bürosu'nun "Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılması Konusundaki Görüşleri" başlıklı metninde de belirtildiği gibi; insan, toplum ve doğa yararına bilgi üreten, özgür ve eleştirel düşüncenin yeşereceği, etnik, cinsiyetçi ve her türden ayrımcılık uygulamalarını reddeden bir üniversite istiyorsak; savunacağımız üniversite modeli de, aşağıda sıralanan temel ilkeler etrafında inşa edilmelidir:

1- Bilimsel Özgürlük

Akademik çevre üyelerinin –tek tek ya da toplu halde– bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, yaratma, öğretme, anlatma ve yazma yoluyla edinme, geliştirme ve iletmelerinde özgür olmaları gerekmektedir (Lima Bildirgesi)... Bilimsel özgürlük üniversiteler için yaşamsal bir öneme sahiptir. Bilimsel bilgi üretimi, özgün ve yaratıcı düşünceyi; bu ise sorgulamayı ve eleştirel düşünemeyi gerektirir.

Bugüne kadar kendi istediği gibi düşünen insanlar yaratmaya yönelik olarak işlev gösteren YÖK düzeninin, yeni YÖK yasasının artan baskısıyla devam

edeceği, buna bir de sermayenin açıktan baskısının ekleneceği görülmektedir. Performans değerlendirme sistemleri, akademik faaliyet puanı, sözleşmelilik, vs. gibi uygulamalarla para kazandıracak alanlarda bilimsel çalışma yapmak teşvik edilirken, piyasaların işine yaramayacak bilgi üretme özgürlüğü üniversitelerin elinden alınacaktır. Oysa akademik çevrenin tüm üyeleri; herhangi bir ayırım yapılmaksızın ve devletten veya herhangi bir başka kaynaktan gelebilecek müdahale ve baskı endişesi taşımaksızın, işlevlerini yerine getirme hakkına sahiptir. **Bilgi satılmaz, paylaşılır. Özgür ve eleştirel düşüncenin gelişebilmesi, insan ve toplum yararına bilgi üretilebilmesi için, akademik özgürlüğü garanti edecek önlemler mutlaka alınmalıdır.**

2- Kurumsal Özerklik

Üniversitelerin; devletten, iktidardan, gündelik siyasetten ve sermayeden bağımsız olmaları gerekir. Akademik özgürlüğün hayata geçirilebilmesi için; insan toplum ve doğa yararına, ayrımcılığa karşı bilgi üretilebilmesi için; üniversitelerin özerk olması gerekir.

Oysa Türkiye’de, YÖK ve TYÖK’ün; üniversite kontenjanlarının belirlenmesinden rektör atamasına, akademik performans ölçütleri belirlemekten doçentlik sınav jürilerine kadar her alandaki üniversite politikalarını belirlediğini; buna ek olarak, mütevelli heyetleriyle sermayenin; üniversite yönetiminden hangi konunun çalışılacağına ve üniversiteye kimin alınacağına kadar, her konuda karar yetkisine sahip olduğunu görüyoruz. **Üniversitelerin kurumsal olarak kendi kararlarını veremedikleri bir düzende, bilimsel bilgiden de söz edilemez.**

3- Demokratik Özyönetim

Üniversitelerde, tüm çalışanların ve öğrencilerin de katılımıyla oluşturulacak kurullara dayalı bir yönetim modeli işlevselleşmelidir. Katılımcı demokratik yönetim; kendi başına önemli olmakla birlikte, kurumsal özerkliğin ve bilimsel özgürlüğün güvence altına alınabilmesi için de gereklidir. **Yükseköğretim kurumları, nasıl bir eğitim-araştırma ve bilgi üretim sürecini örgütleyeceklerine kendi karar vermelidir...** Eğitim Sen’in raporunda da belirtildiği gibi: “Öğrencisinden çalışanına kurumun içerisinde yer alanların iktidarla kurdukları ilişki açısından “özgürlüğü”; “öğrenen”inden “öğreten”ine kadar herkesin, bilgi üretiminin ortak özneleri olmaları açısından “eşitliği”, bir üretken güç olarak bilgiyi ve bilgi üretimini denetlemeyi değil, onu üreten güçlerin geliştirilmesini ve çeşitlenmesini temel alan ve özgürlüğü, kendisini oluşturanlar için isteyen bir üniversite yönetim modeli geliştirilmelidir.” Fakat daha önce de ifade ettiğimiz gibi, YÖK yasa tasarısında; rektör, konsey ve YÖK üyelerinin belirlenmesinde, seçim sürecine bile yer verilmediğini; yalnız bölüm başkanlıkları ve dekanlıklarda, göstermelik bir katılımcılığın yer aldığını görüyoruz...

4- İş Güvencesi

Üniversitelerdeki tüm çalışanların; kadrolu ve güvenceli olarak çalışması, her an işten atılma tehdidiyle karşılaşmaması gerekmektedir. Çalışma hakkı temel bir insan hakkıdır; ayrıca, iş güvencesi; akademik özgürlüğün sağlanabilmesinin ön koşuludur. **İşten atılma tehdidi altında; özgür ve eleştirel düşünce, yani bilimsel düşünce geliştirilemez.** Güvencesizlik; üniversitenin tüm çalışanlarını korkak, içine kapanmış, iktidarla iyi geçinmek zorunda kalan kişiler haline getirmeye, hiyerarşinin kutsanmasına, *mobbing* (yıldırma) uygulamalarına, farklı düşüncelerin baskı altına alınmasına, araştırma konularının özgürce belirlenememesine ve iş barışının bozulmasına yol açmaktadır. Mevcut sistemde bu baskı sürerken, yeni tasarıyla sözleşmelilik ve güvencesizlik kural halini almakta, çalışanlar vahşi kapitalizm koşullarında çalışmaya mahkûm edilmektedir.

5- Kamusal Finansman

Üniversitelerin, giderlerini karşılamak üzere yeterli ödeneye sahip olması ve bunun kaynağının –vergi gibi kamusal finansman yöntemleriyle– tüm topluma yayılması gerekmektedir. Üniversiteler, kapitalist mantığa dayalı performans ölçütlerine göre değil, ihtiyaçlarına göre kamusal kaynaklardan yararlanmalıdır. Üniversite kamusal olduğunu savunmak, kamusal finansmanı ve eşit-parasız eğitimi savunmak demektir. Üniversiteler için kaynak sağlayan toplum olunca, sorumluluk; şirketlerdeki gibi hisse sahiplerine değil, topluma karşı hissedilecek ve toplum yararına bilgi üretilmesi güvence altına alınacaktır. Sermayenin özel üniversitelerle, projelerle, sanayi işbirlikleriyle üniversitelerde yer alması; özgür bilimsel bilgi üretimini sınırlar, hatta ortadan kaldırır.

Günümüzde, zaten yeterli maaş ve ödenek verilmeyen üniversitelerde; ikinci öğretim, yaz okulu, tezsiz yüksek lisans programları, uzaktan eğitim, vs. gibi uygulamalarla, üniversitelerin kendi finansman kaynaklarını sağlamaları teşvik edilmektedir. Yasa tasarısıyla bu süreç daha da ileri götürülerek, devlet üniversitelerinin; ulusal ve uluslararası sermayenin kaynaklarına (bağışlar, projeler, vb.) başvurması hedeflenmekte, şirket kurarak bilgi pazarlamaları istenmekte, üniversitelerin gelir getirici işlere yönelmeleri beklenmektedir. **Bu tasarımın hayata geçirilmesi halinde, yalnız sermayenin istediği alanlarda bilgi üretimi ve eğitim yapılacak, para kazandırmayan bölümler kapatılacak, harçların da arttırılmasıyla yoksul ve emekçi çocukları üniversitelerden dışlanacaktır.**

Her ne kadar, yukarıda sıralanan ilkelere dayalı bir üniversite sistemi, günümüzün koşullarında Türkiye’de mevcut olmasa da; **özgür, eleştirel, insan, toplum ve doğa yararına bir üniversite istiyorsak; bu ilkeleri savunmaktan vaz geçmemeliyiz. Çünkü bu; yalnızca eşit, parasız, bilimsel eğitim hakkı mücadelesi değil, aynı zamanda geleceğimize de sahip çıkma sorumluluğudur.**

2. OTURUM

EĞİTİM ve STAJ SORUNU

- **Teknik Eğitimin Genel erevesi**
- **Bologna S¼reci veya Eğitimin
TicarileŖmesi ve GericileŖmesi**
- **Staj Sorunu**
- **öz¼m Önerileri**

TEKNİK EĞİTİMİN GENEL ÇERÇEVESİ

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süregelen bir olgudur. Politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan; tanımını yapması da zor olan bir kavramdır eğitim... Kaba bir tanımlamayla: Eğitim; toplum standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını, bireylere de kazandırma üzerinde etkisi olacak bir sosyal süreçler bütünüdür; kişinin yaşadığı toplum için değeri olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür; seçkin ve kontrollü bir çevrenin (özellikle de okulların) etkisi altında, sosyal yeterliliği ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir... Eğitim; önceden saptanmış esaslara göre, insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizisidir. Eğitim, bireylerin davranışlarını değişime uğratmayı hedef alan, özgül bir koşullandırma sürecidir de...

En kestirmesinden, 'mühendislik nosyonu kazandırma süreci' diye tanımlanabilecek olan mühendislik eğitimi, temel olarak teknik bir daldır. Bu nedenle de, eğitim döneminde verilen teorik bilgilerin pratikteki uygulamaları, mühendislik nosyonu edinme sürecinin olmazsa olmazıdır. Maden mühendisliği eğitiminde ise, büyük oranda teorik bilgi verilmektedir ve teori ile pratiğin eğitim sürecinde buluşması sadece stajlarda söz konusudur. Stajın verimliliği, mühendislik öğrencilerinin konuyu kavrayabilmesi açısından çok önemlidir. Türkiye'deki maden mühendisliği eğitimi; yetersiz laboratuvarlarda, uygunsuz fizikî koşullarda ve sınıftaki öğrenci sayısının bazen sıraların sayısından daha fazla olduğu ortamlarda yapılmaktadır... **Niteliksiz eğitim;** mezun olup iş hayatına atılan **maden mühendislerinin ocakta hata işleme olasılığının artışına neden olmaktadır. Bu durum ise,** çoğu zaman **madencilerin ve bazen de kendilerinin hayatına mal olabilmektedir!...**



BOLOGNA SÜRECİ veya EĞİTİMİN TİCARİLEŞMESİ ve GERİCİLEŞMESİ

Kapitalizmin artık çok sık aralıklarla girdiği bunalımlar ve kâr oranlarının düşmesi ile birlikte artan rekabet süreci; toplumsal yaşamın pek çok alanında olduğu gibi, üniversitelerde de köklü dönüşümlere yol açmıştır. Bu dönüşümün temel belirleyeni; kapitalizmin üretim ve dolaşım süreçlerinde geçirdiği değişime paralel olarak, bilimsel bilgi üretimi ve emek süreçlerindeki dönüşümdür. Bu dönüşüm, bugün üniversitenin, hem kendisi, hem de toplum ile kurduğu ilişkiyi büyük ölçüde değiştirmiş; istihdam politikaları ile eğitim politikalarının iç içe geçmesi çok daha belirginleşmiştir. Üniversitelerde yaşanan dönüşüm – kapitalizmin küresel kuşatmasına paralel olarak– bilimsel bilgi üretiminin ve emek gücünün yeniden üretiminin, sermayenin doğrudan denetimi altına alınmasını, çok daha güvenceli bir hale getirmeye ve meşrulaştırmaya yöneliktir.

Bologna Süreci ile birlikte, üniversitelere sözde bir standardizasyon ve Avrupa ile uyum sağlama amaçlanmıştır. Bu sürecin; üniversitelerin –yeni işlevler çerçevesinde– yerel, ulusal ve küresel piyasalara uyum sağlama süreci olduğu da söylenmektedir. Bu olgunun arka planını neo-liberalizm oluşturmaktadır. Bologna Süreci'nin üç temel amacı aşağıda sıralandığı gibidir:

- Avrupa'yı –küresel rekabette– bilim ve teknoloji ile destekleyecek biçimde, üniversitelerin yeniden düzenlenmesi;
- Yükseköğretimin küresel bir pazara dönüştürülmesi için gereken koşulların yaratılması;
- Kolektif bir hizmet olarak görülen yükseköğretimin özelleştirilmesi ve devletin küçültülmesi amacıyla dönük olarak, kamu finansmanından yeni bir kaynak tahsisatı yaratılması...

Bologna Süreci'nde öngörülen bilginin paylaşılması, öğrenci ve öğretim elemanı değişim programları, diplomaların tanınırlığı, ortak programlar açılması ve araştırma ortaklıkları gibi küreselleşme uygulamalarına karşı çıkmak –ilk bakışta– güç görünmektedir. **Ancak**, yine aynı sürecin öngördüğü **bilginin metalaşması, öğrenci ve öğretim elemanı değişiminin** –hegemonya kurulmasına elverişli bir tarzda– **çevreden merkeze doğru tek yönlü akışı**, Avrupa'da bir **yükseköğretim pazarı yaratılması, diploma tanınırlığının meta düzenine hizmet edişi ve ortak eğitim programlarının sermayenin ihtiyacına göre kurgulanışı gibi şer dönüşümlerine karşı çıkmak zorunludur...** Üniversite eğitimi ile **bilim ve teknoloji üretimi**, değişim değeri için değil –insan ihtiyaçları için üretilen kamusal hizmetler olarak– **kullanım değeri için üretilmelidir**. Diğer bir deyişle, **yükseköğretimin kullanım değeri üretecek bir nitelik kazanması, üniversitelerin emekçi sınıflar lehine kurumsallaşmasıyla mümkündür**.

Yukarıda, eğitimin ne amaçlayacağı ve nasıl olması gerektiği yeterince açıklanmıştır. Günümüzün hükümetinin ve diğer iktidar sahiplerinin akli ise; başta üniversiteler olmak üzere, tüm eğitim kurumlarını kendi inanç ve amaçları doğrultusunda şekillendirmekten başka bir şeye çalışmakta ve bundan da büyük oranda rant elde etmektedirler. Daha önceleri faşist-gerici bir zihniyete hizmet eden eğitim politikaları; güç dengelerinin bugün el değiştirmesi sonucunda –geçmişten aldığı mirasını devam ettirmekle birlikte– artık ümmetçi, sorgulamayan, biat kültürünü empoze etmeyi amaçlayan bir amaç doğrultusunda ilerlemektedir. Bu bağlamda, eğitimi gericileştirmek ve toplumu teslimiyetçi bir zihniyet kalıbına sokmak isteyen hükümet; bu emellerini gerçekleştirmek için, işe önce ilköğretimden başlayarak, “4+4+4” diye isimlendirdiği yeni bir eğitim sistemini yakın zamanda önümüze koydu... Bu sistemle, toplumun bilinç düzeyini ve düşüncelerini 5½ yaşından itibaren şekillendirmeye çabalamaktalar. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması projesinin amacını –dinci-gerici parti ve cemaatlerin beslediği İmam Hatip Okulları’nın önünün açılması olarak belirtmek gerekir... Bu okullarda, “biat” ve “kul” kültürü ile eğitilecek öğrenciler; düşünmekten ve sorgulamaktan çok uzaklaşarak kaderci bir mantıkla yetiştirilecekler. 10 yaşındakiler bile, İmam Hatip Okulları’nın orta kısımlarına kayıt yaptırabilecek, bundan böyle... Bu öğrencilerin kendi iradesiyle meslek seçimine yönelemeyeceği –pedagojik olarak– açık-seçik ortadadır. Artık bu çocuklar, teslimiyetle açacak gözlerini hayata... İlk 4 yılın sonunda, meslekî seçim dayatılacak ve böylece gericı emellerine çok daha erken ulaşabilecekler!...

STAJ SORUNU

Staj mühendislik eğitiminin temel taşlarından biridir; bu nedenle üzerinde önemle durmak, amaç ve yararlarını detaylı olarak incelemek gerekir. Eğitim dönemindeki bir mühendis adayının teknik bilgi ve beceri düzeyini yükseltmek, kendini üretim sürecinde fonksiyonel kılmak açısından çok önemlidir. Özellikle de maden mühendisliği eğitiminde, stajın amaca en uygun şekilde yapılmasında ve yaptırılmasında çok büyük yarar vardır. Ancak, stajların olması gerektiği gibi yapılmasının çok çeşitli etkenlere bağımlı olduğu ve belirli koşullar sağlanmadığı sürece stajdan beklenen yararın arzulanan düzeye ulaşmadığı da iyi bilinen bir gerçektir.

Günümüzdeki uygulamasıyla staj, karşımıza bir sorun olarak çıkmaktadır. Sorun, hem üniversitelere verilen staj yeri sayısının az olmasından, hem de bazı işyerlerinin staj için uygun olmamasından kaynaklanmaktadır... Türkiye’deki büyük işletmelerin temin ettiği staj yerleri, mühendislik eğitimi görenlere sadece göstermelik bir olanak sağlamaktadır. Üniversiteye giren öğrenci sayısı durmadan arttığı halde, yıllar boyu, YÖK bu konu ile hiçbir şekilde ilgilenmemiştir!...

Staj yerinin sayısı kadar, niteliği de, stajın yarar düzeyini belirleyebilmek açısından önemlidir. Ancak öğretim kurumları, kimi hallerde, stajyerlerini yukarıda tanımlanan yerlere (veya benzerlerine) göndermek zorunda kalabilmektedir.



Bazı kurumlarda veya işletmelerde de, farklı staj uygulamaları görülmektedir. Örneğin kimileri, öğrenciler hakkında güvenlik tahkikatı istemekte; kimileri ise istememektedir. Bu davranış, idareci tercihlerine bağlıdır. Oysa tıpkı öğretim kurumlarında olduğu gibi, madencilik kurum ve şirketleri arasında da yürütme ve uygulama birliği sağlanması gerekir... Bu gibi sorunları çözebilmek için, yıllardan beri yürütülen çeşitli ve birbirinden kopuk çalışmaların en küçük bir yararı görülmemiştir. Staj sorununa çözüm getirmenin ilk adımı; öğretim kurumlarının, belli başlı madencilik kurumlarının, alakadar bakanlıkların ve Odamızın sorumlularının bir araya getirilmesinden geçmelidir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1- Staj Öncesinde Göz Önünde Bulundurulacaklar

- Üniversitelerde –staj yerlerine göre gruplandırılacak olan– seminerler ve tartışmalar düzenlemeli, stajın ne olduğu öğrencilere anlatılmalıdır.
- Üniversitelerde staj komisyonları kurulmalı ve bu komisyon staj yerlerinin adil dağıtımından sorumlu olmalı, öğrencinin staj öncesi ve esnası sorunlarıyla ilgilenmeli ve bu komisyon için öğrenci kadrosu da ihdas edilmelidir.
- Stajlar, her işyerinde belirli dönemlerde başlamalıdır; ancak bu sayede, her öğrenci stajını eksiksiz yerine getirebilecektir.
- Stajlar; işletmeye mensup, ilgili ve sorumlu bir maden mühendisinin idarî ve teknik nezaretinde yapılmalıdır.
- Staja giden her öğrenci, mutlaka bir staj programına sahip olmalıdır.

2- Staj Esnasında Göz Önünde Bulundurulacaklar

- **İşletmeler**, staj sorununa gereken önemi vermeli ve **stajı angarya olarak görmemelidir**.
- **Stajyerlere en az asgari ücret verilmelidir**.
- Araç, yatacak yer, yemek, çalışma yeri, vb. sosyal olanaklar sağlanmalıdır.
- Madencilere verilen eğitim gibi, stajyerlere de –iş güvenliği konuları başta olmak üzere– gereken her tür pratik eğitim verilmelidir.
- Stajyerler sürekli denetlenmeli; sorumlu-ilgili mühendis, stajyerin çalışmasını gerçekçi olarak değerlendirmelidir.
- Stajyere makine ve teçhizatın (ağır iş makineleri hariç) kullanılması fiilen gösterilmeli ve öğretilmelidir.
- İşletme, stajyere ucuz işgücü olarak değil, öğrenci olarak bakmamalıdır.

3- Staj Sonrasında Göz Önünde Bulundurulacaklar

- **Staj raporu**; üniversitelerde bize gösterildiği gibi –bir literatür araştırması formatında değil– staj yerinin özelliklerini, işyerinde öğrenilenleri, işyerinde gözlenenleri ve **öğrencilerin öz yorumlarına da içeren mufassal bir rapor formatında hazırlanmalıdır**.
- Staj yerinde öğrenilenler; seminer, panel, söyleşi, açık oturum, vs. gibi kitlesel canlı iletişim platformlarında, diğer okul ve/veya sınıf arkadaşlarına ve özellikle de daha önce hiç staj yapmayanlara aktarılmalı ve staj kültürü geliştirilip yaygınlaştırılmalıdır.
- Staj raporunun kapsamı, içeriği ve formatı; bütün eğitim-öğretim kurumları ile işyerleri için geçerli olmak üzere, mevzuat mucibince uyulması zorunlu standartlarda olmalıdır.

Günümüzde, madencilik stajları bir sorunlar yumağı haline dönmüştür. Bu sorunlar, ancak önerilerimizin hayata geçirilip işlerlik kazanması sayesinde çözülebilecektir. Bizler, GençMadenci olarak, bu girişimin gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı inancındayız.

DÜNYA KADINLAR GÜNÜ ÖZEL OTURUMU



ÇAĞRILI BİLDİRİ

**Mühendis ve Mimar Kadınların
Çalışma Hayatındaki Yerleri ve Maden
Mühendisi Kadınların Deneyimleri**

GİRİŞ

Ülkemizde ve mesleğimiz özelinde kadınların ne kadar eşitsiz, ne kadar geriye itilmiş olduğunu doğru anlamak, sorunun özünü doğru okumak; bizlere cinsiyet ayrımcılığı ile mücadelede hangi konulara öncelik vereceğimizin ve yolumuza hangi doğrultuda devam edeceğimizin ipuçlarını verecektir. Biz kadınlar, emek mücadelesinin sınıf temelli olduğunu –tabii ki– biliyoruz; ancak cinsiyet ayrımcılığının bizleri getirdiği noktada, cinsiyet mücadelesini vermek ve kadın eşitliğini gündemde tutmak zorundayız. Kadın erkek ayırmadan yapılacak mücadele; ancak cinsiyet ayrımcılığı bittiğinde, yani ideal koşullarda mümkün olacaktır.

DEF (Dünya Ekonomi Forumu)'nun hazırladığı Küresel Cinsiyet Ayrımcılığı Endeksi 2012'nin verilerine göre: Türkiye 135 ülke arasında 124. sırada (2007' de 121. idi); ilk üç sırayı ise İsveç, Norveç ve Finlandiya almakta... Cinsiyet ayrımcılığı endeksi; ekonomik katılım, fırsat eşitliğiyle sağlanan eğitim imkânı, siyasi güç ve sağlık hizmetlerine erişim gibi faktörler dikkate alınarak şekillendiriliyor. Türkiye'nin dört basamak üzerindeki ülkeler, sırasıyla Nepal, Lübnan, Ürdün, Cezayir; dört sıra altındakiler ise Umman, Mısır, İran ve Mali'dir. Bu dizilim bizim durumumuzu daha da açık gösteriyor... Yan sayfada görülen ve DEF'in orijinal raporundan aktarılan çizelgede görüldüğü gibi: Ülkemizin kadınları; ekonomiye katılım fırsatı açısından, 129. olarak Fas ile İran'ın arasında, eğitime erişimde 108. sırada, siyasi yetkilendirmede/güçlendirmede 98. sırada ve sağlık alanında ise 62. sıradadır... Maalesef, sadece sağlık hizmetlerine erişimde dünya ortalamasına yakın bir yer edinebilmişiz!...

Mutlak cinsiyet eşitliği, henüz dünyada da tam olarak sağlanabilmiş değil; sadece eşitsizlik dereceleri, yani mağduriyet oranları farklı... Cinsiyet ayrımcılığında eşitlik mücadelesinde, tabii ki, karşımızda salt kadın ayrımcılığı değil, ayrıca LGBT sorunu da vardır ve göz ardı edilemez.

TMMOB ÜYELERİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

TMMOB'nin çeşitli dönemlerde yürüttüğü araştırmalara göre, **kadın** üye sayısının toplam üye sayısına **oranının** zaman içindeki değişimi şöyle:

- 1. Devre Çalışma Raporu (1954-55) % 2;
- 1979'daki bir araştırmaya göre % 8;
- 2006'daki profil araştırmasına göre % 21;
- 2012 sonu üye verilerine göre % 20,5

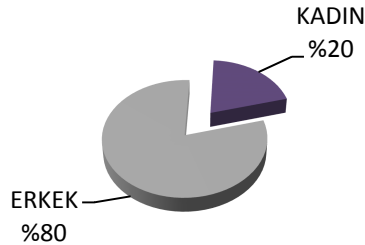
Table 3a: The Global Gender Gap Index 2012 rankings: comparisons with 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 and 2006

Country	2012		2011		2010		2009		2008		2007		2006	
	rank	score	rank	score	rank	score	rank	score	rank	score	rank	score	rank	score
Iceland	1	0.943	1	0.933	1	0.948	1	0.971	1	0.999	1	0.928	1	0.911
Finland	2	0.861	2	0.863	2	0.900	2	0.952	2	0.916	2	0.894	2	0.786
Norway	3	0.823	3	0.841	3	0.864	3	0.927	1	0.929	3	0.909	2	0.794
Sweden	4	0.818	4	0.804	4	0.804	4	0.838	3	0.838	1	0.816	1	0.813
Ireland	5	0.739	5	0.733	5	0.773	5	0.787	5	0.710	5	0.747	10	0.720
New Zealand	6	0.788	6	0.763	6	0.782	6	0.780	6	0.788	3	0.746	7	0.758
Denmark	7	0.777	7	0.775	7	0.776	7	0.763	7	0.738	5	0.714	5	0.742
Philippines	8	0.757	8	0.768	9	0.764	9	0.757	8	0.785	6	0.763	6	0.718
Nicaragua	9	0.687	9	0.706	10	0.715	10	0.702	11	0.677	10	0.648	12	0.655
Belgium	10	0.763	10	0.757	10	0.760	12	0.708	14	0.780	4	0.804	10	0.897
Netherlands	11	0.758	11	0.745	17	0.644	11	0.746	9	0.738	12	0.732	12	0.720
Jordan	101	0.442	110	0.417	100	0.446	103	0.418	104	0.415	104	0.400	90	0.418
Libania	102	0.400	118	0.403	118	0.404	---	---	---	---	---	---	---	---
Nepal	103	0.409	120	0.409	116	0.404	110	0.413	121	0.347	120	0.375	111	0.347
Turkey	104	0.416	121	0.404	126	0.378	126	0.408	123	0.383	121	0.378	105	0.383
Chad	105	0.388	122	0.421	122	0.400	125	0.406	118	0.380	118	0.380	---	---
Egypt	106	0.381	123	0.383	125	0.399	128	0.380	124	0.372	122	0.389	109	0.378
Par. Islamic Rep.	107	0.407	124	0.394	123	0.393	128	0.400	118	0.387	118	0.380	108	0.383
Mali	108	0.347	125	0.370	121	0.380	127	0.380	108	0.317	117	0.319	95	0.396
Morocco	109	0.323	126	0.384	127	0.375	124	0.388	125	0.375	122	0.385	107	0.387

The Global Gender Gap Index 2012
 RICARDO HAUSSMANN, Harvard University / LAURA D. TYSON, University of California, Berkeley
 YASMINA BEKHOUCHE, World Economic Forum / SAADIA ZAHIDI, World Economic Forum

Odalara üyelik mecburiyetinin kalkması ve işsizliğin her geçen gün artması ile birlikte, mezunların zorunlu olarak meslekten uzaklaşması nedeniyle; meslektaşlarımızın tamamının odalara üye olmaması, net sayısal verilere ulaşmamızı zorlaştırmaktadır. Ancak, 2006 profil araştırmasında; oda kayıtları ile YÖK verileri birlikte değerlendirilerek, TMMOB'deki kadın üyelerin sayısının bütün mezunların % 26,3'ü kadar olduğu hesaplanmıştır.

TMMOB Cinsiyete Göre Üye Dağılımı (2012 Sonu)



Şekil 1- Üye Nüfusumuzda Kadın-Erkek Dağılımı

Teknik eğitim alan kadın sayısındaki hızlı yükseliş dikkat çekicidir. Ancak oranın yükselmesi kadınların bu alana ilgi duyduğunun kanıtı olsa da, kadınların çalışma hayatına katılımı aynı oranda olamamaktadır. Kadın elemanlar, erkeklere göre daha çok meslek dışına itilmekte ve işe alınırken tercih edilmemektedir.

“TMMOB ÜYE PROFİLİ ARAŞTIRMASI / 2006”dan BAZI ALINTILAR

“... Mühendislik-mimarlık alanında kadınların sayısı hızla artmıştır. TMMOB'nin 1. Devre Çalışma raporuna göre, 1954'te, mühendislerin ve mimarların % 98'i erkek, % 2'si de kadındır. 1976'da yapılan anket sonuçlarına göre de, bu oranlar % 92 ve % 8'dir, son araştırmada ise, bu oranlar sırasıyla % 79 ve % 21 olmuştur. Bu oran meslek dallarına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Tahmin edileceği gibi, kadınlar; erkek meslektaşlarına göre daha olumsuz koşullarda bulunmaktadır. Örneğin, bir işyerinde çalışmakta olan kadın mühendis ve mimarların oranı % 16 iken, erkek meslek mensuplarının oranı % 84'dür. Aylık gelirler incelendiğinde; erkeklerin ortalama ücreti 1.250-1.499 TL aralığında yer alırken, kadınların ortalama ücreti 1.000-1.249 TL aralığındadır...”

“... Kadınların genel araştırma kitlesi içindeki oransal ağırlıklarının üzerine çıktığı iki konum var. Birincisi, işsiz olup iş arayanlar içerisinde ağırlıklı olmak; ikincisi ise yönetim görevi olmayan ücretli/maaşlılar içerisindeki oransal ağırlıklarını hissettirmek. “Diğer” grubundaki her 3 kişiden 2'sinin kadın oluşu; araştırma kitlesinde kendini ev kadını olarak tanımlayanların, bu grup içinde yer almalarından kaynaklanıyor. Eğer bu grup da işsizlerle birlikte ele alınırsa, iş arayanlar içindeki kadın ağırlığının büyüklüğü, çok daha açık bir gerçek haline geliyor.

Genel araştırma kitlesi içinde % 20,8 olan kadın ağırlığının, yönetim görevi üstlenen ücretliler/maaşlılar arasında % 13,1'e, işverenler arasında ise % 7,9'a gerilemesi, mühendis-mimar-şehir plancısı kadınların çalışma yaşamlarında negatif bir ayrımcılıkla karşı karşıya olduklarının kanıtı olarak ele alınabilir...”

KADIN MÜHENDİSLERİN GENEL SORUNLARI

- Öğrencilikte staj yeri bulamama, stajda da sahaya çıkamama, arazi yerine laboratuarlara yönlendirilme en başta gelen sorunlardandır. Hatta sahaya çıkarılmama; sanki kadın öğrenciye iyilik, ayrıcalık gibi sunulmaktadır... Mezuniyet sonrasında, iş bulmada büyük zorluk yaşanmaktadır. İş ilanlarında doğrudan erkek eleman tercihi belirtilmektedir... Odalarımızın *web* sayfasında yayınlanan ilanların bakanlıkça engellenişinden önce; erkek eleman talepli ilanların odalarca kabul edilmemesi için mücadele edilmiştir.
- Bu mücadelede Odamızın çok önemli bir kazanımı vardır: KPSS-2011/1 Tercih Kılavuzu'nda yer alan kadro ve pozisyon duyurusunda, TTK'da

istihdam edilmek üzere 14 maden mühendisi alınacağı belirtilmişti... Ancak, aranan nitelikler arasında, mühendislerin erkek olması zorunluluğu da vardı. Bu konuyla ilgili olarak, Odamızın Danıştay'a açtığı davada; İdari Dava Daireleri Kurulu, mühendis kadroları için aranan "erkek olma" koşulunun yürütmesinin durdurulmasına karar verdi.

- Erkeklerden daha düşük ücretle çalıştırılma sorunu (Profil Araştırması'nda, kadın üyelerinin % 20-25 daha az ücret aldığı saptanmıştır). Sistem; iş bulmakta zorluk çeken meslektaşlarımıza, ölümlerden ölüm beğen diyen tavıyla, "... sen erkek kadar iyi olamazsın, sahaya yeterince çıkamazsın, ocağa fazla giremezsin..." gibi gerçeğe bağdaşmayan sebeplerle, kadınlara daha düşük ücret seçeneği sunmaktadır.
- Kadınların iş hayatına atıldıktan sonra çalışacağı bölüme, kendi eğilimleri dışında karar verilmekte ve erkek öngörülleri sonucunda, kadınlar fabrika, şantiye, yeraltı çalışmalarından uzak tutulmaktadır.
- Hem kadınların yeraltı, şantiye, fabrikada çalışması engellenmekte; hem de deneyimleri yetersiz bahanesiyle, meslekte yükselmelerinin ve eğitimi olarak görevlendirilmelerinin yolu tıkanmaktadır.
- Çalışma ortamları erkeklere göre dizayn edilmektedir. Şantiye ve ocaklardaki en temel gereksinim olan tuvalet-banyo ihtiyacının bile, kadınlar için düşünülmemesi ve ıslak zeminlerin hijyen şartlarına uygun olmaması; var olan tuvaletlerde temizlik malzemesi bulunmaması; eğer varsa da, kadın tuvaletine erkek girmesin diye, kilitlemesi nedeniyle, kadınların anahtarla gezmek zorunda kalışı da anlaşılabilir problemlerden birisidir...
- Anatomik yapı, regl dönemi, hamilelik vb. gibi nedenlerle de; hijyen konusu, kadınlar özelinde daha ciddi sağlık sorunları yaratabilmektedir. Bu konuyu devamlı gündeme getirmekteyiz.
- Bedenimize uygun kişisel güvenlik ekipmanı (eldiven, çizme, gözlük, iş elbisesi vb.) bulamama ve büyük ekipmanın da tehlike yaratması, iş güvenliği açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır. Oysaki işveren; bedenimize göre güvenlik ekipmanını sağlamak zorunda... Kadınlara, "... size uygun donanım yok, yapılmıyor..." gibi söylemlerle, engeller çıkartılmakta ve gereksinimlerini kendilerinin karşılamasını talep eden işyerleri de gözlenmektedir.
- Anne iseniz, genellikle, kreş şansınız yoktur ki; bu tüm alanlarda sorundur; ancak, kadınların az sayıda olduğu yerlerde, daha ciddi boyutta sorun olmaktadır... Kreş hizmeti, sadece kadın çalışanlar değil, tüm çalışanlar göz önünde bulundurularak sağlanmalıdır. Çocuk bakımı, kadınlara yüklenen bir hizmet olmaktan çıkarılmalıdır.

- Erkeklerin kadınlar tarafından yönetilmeyi ve verilen görevi yapmayı kabul edememe eğilimleri, sık sık sıkıntı yaratmakta; hatta kendi işyerinizdeki elemanlarınız için bile sorun olup, tartışmalar yaşanmaktadır... Bu durum erkeklerce aşağılanma olarak kabul edilmektedir. Çalışma ortamında rencide edici ve küfürlü konuşmalarla; kadınlara baskı / *mobbing* uygulanmakta, bilgi ve becerileri sürekli sınanmaktadır.
- İşyerinde cinsel tacize sanıldığından fazla rastlanması, çok önemli diğer bir sorundur. Bu konu açıldığında, erkek meslektaşlarımız ne kadar tepki gösterse de; bu iddia doğrudur... Ayrıca taciz dendiğinde, akla sadece tecavüz gelmemeli... Cinsiyet üzerinden yapılan espri de, küfür de bir cinsel tacizdir. Kadın namusu üzerinden yapılan dedikodular, erkeklere mubah olan birçok davranışı kadınlar yaptığında farklı algıya neden olması ve farklı tepki alması da aynı kapsamda düşünülmelidir. Çok basit ve sık yaşanan bir deneyimle, işletmelerde erkek mühendis alkol alınca doğaldır; ama kadın mühendis içince, hafif bir davranış olarak dedikodulara konu olur... Üstelik bu deneyimler, kadının çeşitli perdelemelerle fark ettirilmeden geri plana itildiği, aile içine hapsedilmeye çalışıldığı ve alkolün çok sık konu edildiği; kısaca, toplumun muhafazakârlaştırılmaya çalışıldığı, şu yaşadığımız günlerden değil de, otuz beş yıldır yapılan gözlemlerden süzölmüştür...
- Erkeklerin, kadınlar ile aynı işi yaparken de “kadın-erkek ayrımı” yapmaları; farklı fiziksel yapı ve özelliklere sahip olduğunu bildikleri halde, özel konularda sürekli kıyas yapmaları; kısacası, psikolojik taciz de çok yoğun yaşanan bir sorundur. Yapının şantiyecisi olması bahane edilerek, kadın iş arkadaşına “erkek gibi” muamele etme ve cinsiyet özellikleri sözde espri konusu edilerek, kadınların cinsiyetçi aşağılama, küçümseme, ciddiye almamaya maruz kalması da sıkça görülür.
- Erkek egemen bir sektörde ve ülkede yaşamaya ve ayakta kalmaya çalışmak için; erkeklerin kendi arasında yaşadığı rekabet yükünün 2-3 katını yaşamak zorunda bırakılmak da bir diğer haksızlıktır. Kadınların kendini ispat için aşırı zorlanması (fiziksel ve ruhsal), risk alması söz konusudur... Daha da fazla çalışır gibi görünmek için uğraşmakta ve bu da kadın üzerine daha büyük bir yük (ruhsal ve fiziksel) bindirmektedir.

Bütün bu dezavantajlara karşın; başarabildiğinizde, güçlü kadın olarak tanımlanırsınız. Oysa kadınlar, güçlü olmak zorunda değil; sıradan biri olarak var olmak en doğal haktır, tıpkı erkeklerin de var olabildikleri gibi...

İŞ GÖRÜŞMESİNDE KADINLARA SORULAN SORULAR

- Niye mühendis oldun?... Hele bir de madenci olmuşsanız, “.... sizi işe alamam!...” demenin temelini bu soru ile atmaktadırlar...

- Evli misin, evlenmeyi düşünüyor musun?... Evlenmek, erkek için avantaj; zira düzenli bir yaşama, yani peşini toplayacak bir kadına tekabül eder. Kadın için ise dezavantajdır; daha fazla sorumluluk ister, ayak bağı olur ve çalışma süresine ve seyahatlere müdahale edecek bir erkeğe tekabül eder...
- Çocuk sahibi olmayı düşünüyor musun?... Anne olmak; doğum izni, süt izni, bakıcı bulma kaygısıdır; hasta çocuğun bakımını yüklenmek vb. gibi iş kaybı ve bölünme olarak kabul edilen bir sorunlar yumağıdır. Sanki çocukla ilgili tüm sorunları kadın çözmek zorunda; babanın bir yükümlülüğü yokmuş gibi, çocuk kadınla bütünleştirilir.
- Vardiyalı çalışabileceğinden emin misin?... Gündüz çalıştığınız yerde gece çalışırsanız ne olabilir, anlamak mümkün değil. Mesai saatleri belli olmaz, sen dayanabilir misin? Baban, eşin ne der?... Belirleyici olan hep hayatımızdaki erkekler midir? Ayrıca uzun ve belirsiz çalışma saatleri, işverenin doğal hakkı mıdır?
- Şantiye olmaz, ama satış pazarlama düşünür müsün?... Yani vitrinde durma, kadın için en uygun iştir ya; hani kadın çiçektir, sevgidir vs. vs. gibi içi boş kandırmacalardan yola çıkılarak belirlenen alanımız ya...
- Ojelerle, topuklu ayakkabılarla nasıl çalışacaksın?.. Kadın nerede ne giyeceğini bilmez gibi, her fırsatta bu sorulur, iş güvenliği ne diyorsa, onun geçerli olduğu yok sayılırcasına bu soruyu hiç ihmal etmezler.
- Erkekler küfür eder; dayanabilir misin?... “Küfür, erkek-egemen işyerlerinde normaldir...” mantığıyla sorulan bu soru, ciddi bir toplumsal hastalığı açığa çıkarmaktadır. Toplumumuzun her alanında çok yoğun küfürlü konuşma var ve küfürler genelde kadın cinsiyeti üzerinden türetilmiştir...

NE ZAMAN KADIN MÜHENDİS TERCİH EDİLİR?!

- Devlet kurumlarındaki işleri takip ettirme;
- Satış, pazarlama;
- Büro idaresi, koordinasyon, dokümantasyon;
- Laboratuvar çalışmaları.

Kısacası, kadın meslektaşlarımız; erkeklerin düşük ücretli, teknik gelişimi geriletici ya da sıkıcı bulunduğu veya tercih etmediği işler ile vitrin oluşturarak işi kolaylaştıracağı düşünülen işler için tercih edilmektedir. Olumlu örnekler tabii ki var; ancak oranları çok düşük ve emin olun ki, bir erkek elemanın birkaç katı fazla çalışarak mevcut kazanımlarına sahip duruma gelmişlerdir...

KADINLARA ÖZGÜ MESLEK HASTALIĞI ÖRNEKLERİ

(Kimya MO İst. Şubesi'nin kadın yöneticilerince sağlanmıştır.)

Sanayide kullanılan kimyasallar, elbette, kadın için de zararlıdır; erkek için de... Burada, özellikle kadınlar üzerindeki farklı etkilere değinilecektir:

- Tekstil, kozmetik, temizlik malzemelerinin üretimi vb. gibi işyerlerinde kullanılan per-florokarbon, doğurganlığı azaltıyor.
- Atık su arıtımında, kâğıt imalinde kullanılan klor, meme kanseri riski taşıyor.
- Plastik sektöründe: Vinil klorür ve formaldehit meme kanseri riskini artırıyor; ağır metaller osteoporoz riskini artırıyor; gebe kadınların maruziyeti durumunda, akrilo-nitril, doğacak bebekte genital bölge anormalliklerine yol açıyor ve hormonal sistem etkilenmeleri görülebiliyor. Ftalat da meme kanseri riskini artırıyor ve doğurganlığı da azaltıyor.
- Örneğin LCD ekranlar gibi yüksek teknoloji aletlerinin üretiminde kullanılan organik solventler regl döngüsünü kısaltıyor.
- Çeşitli diğer solventler, fetüste sağlık bozukluklarına, düşük riskine ve doğurganlığın azalmasına yol açıyor.

Üretimde daha çok erkek tercih edilmesi nedeniyle, kadınların çalışmak zorunda kaldığı bürolarda, uzun süre bilgisayar başında çalışma sonucu oluşan hastalıklar: Ergonomik yetersizlik, hatalı duruş ve oturma biçimleri, uzun çalışma sürelerinden kaynaklanan kas-iskelet sistemi hastalıkları (gergin boyun sendromu, Karpal tünel sendromu, başparmak ve el bileğinde tendon iltihapları, omuz ve dirsekte tendon iltihaplanması, vb.)...

MADEN MÜHENDİSİ KADINLARDAN NOTLAR

Değişik yerlerden sunum için talep geldiğinde, çeşitli bölgelerde çalışan kadın meslektaşlarımdan deneyimlerini aktarmalarını ve sorunlarını paylaşmalarını istedim... Bu zamana kadar gelen *maillerde* ortaklaşılan sorunları kendi kalemlerinden aktarıyorum:

- “En önemlisi *mobbing*, cinsel taciz, ima, düşük maaş; kadınsın, akşam geç saatlere kadar çalışamazsın, hamile kalırsın vb...”
- “Erkeklerin aynı işi yaparken ‘kadın-erkek ayrımı’ yapması; ancak farklı fiziksel yapı ve özelliklere sahip olduğunu bildikleri halde, özel konularda sürekli kıyas yapmaları (psikolojik taciz)...”

- “Yapının şantiyeci olması bahane edilerek kadın iş arkadaşına ‘erkek gibi’ muamele etmeye çalışmaları. Kadın olduğumuzu hatırlatmanın onlar için pek bir anlam ifade etmemesi...”
- “Erkek yoğun bir sektörde ve erkek baskın bir ülkede yaşamaya çalışmak oldukça zor. Ayakta kalmak için erkeklerin kendi aralarında yaşadığı rekabet yükünün 2-3 katını yaşamak zorunda kalıyoruz...”
- “Örnekler artırılabilir tabii. Şimdi bizim iş yerlerimizde de, ocakta çalışan kadın sayısı yok denecek kadar... Sen yazınca araştırdım; sadece Kozlu’da birkaç kadın var. Çoğu, sadece girmiş olmak için giriyor ocağa. Anlayacağın, bu kadar çok erkek mühendisin içinde artık parmakla da gösterilemiyoruz ne yazık ki...”

Zonguldaklı bir meslektaş ise, uzun bir mektup yollamış; aynen aşağıya aktarıyorum:

“... Daha okulda başladı, stajlarımızda devam etti ayrımcılık, korkutmak istedi o zamanki ağabeylerimiz, bugünkü meslektaşlarımız. İşe başladıktan sonraki ocak turnelerinde de başladı aynı tavırlar meslektaşlarımızda; bilinçli mi yoksa şaka diye mi anlayamadım halâ geçen zamanda (banttan banta atlamak, kelebelerden inmek, göçük ayaklara göçük anında sokulmak vb. gibi)...

Yeraltı işçisi, Beyi’ne olduğu gibi, bize de aynı saygıyı ve sevgiyi gösterdi mahcupça, sahiplendi kadın mühendisleri. Dedim ya erkek egemen işyeri, KADIN düşünülmemiş; yıllarca aynı tuvaleti kullandık ve aynı banyoda duş aldık erkek meslektaşlarımızla. 37 numara ayağımızda en küçük 42 numara çizme oldu hep; ocak kıyafetini giyebilmek için, alta kalın şeyler giymek ve en az iki kemer kullanmak gerekti hep, ocakta saatler süren turnelerde, tuvalet ihtiyacı gidermek de eziyet oldu hep...

Bürolarda her türlü proje ile işletmelerimizin yıllık, beş yıllık, yirmi yıllık geleceğini planlarken; üretim aşamasında ise geri planda kaldık. ‘Kadından ocak mühendisi olmaz!...’ (Nedense, bunu da söyleyenler erkek meslektaşlarımız)... Yerüstünde her türlü etüt, işletme, yatırım, eğitim işlerinin aranan isimleri olurken, makam dağıtıldığında, hep unutulduk kıyıda köşede, ocak tecrübesi yok diye! Amir! Tabii ki, erkek olur...

Kurumumuzda son yıllarda mühendis alımları yapıldı, mülakat sınavlarına giren kadın meslektaşlarımızla görüşme olanağım oldu. Çok donanımlı, yabancı dili çok iyi olan, vasıflı olmalarına rağmen, sadece ve sadece kadın olduğu için elendiklerine üzüldük şahit oldum. 26 yıl süren iş hayatımda, çalışma koşullarımızdaki ayrımcılığı; ne yazık ki, maden işçilerinden değil, eğitilmiş erkek meslektaşlarımızdan gördüm. Benimle birlikte, bir sürü kadın meslektaşım da...

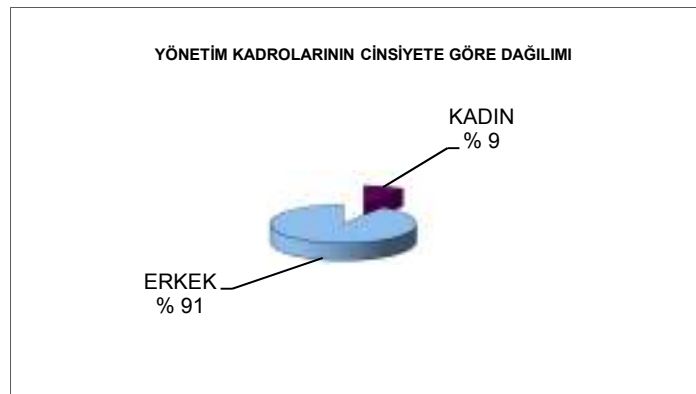
Meslek odalarımızın yönetim yapıları incelendiğinde de, bana hak verilir düşüncesindeyim. **Mesleğimi bilinçli seçmedim, ama severek ve isteyerek yaptım, her şeye rağmen...**

Evet; arkadaşımızın söylediği gibi, oda yönetimlerine baktığımızda, erkek egemen mesleklerimizin örgütünde de erkek egemen yönetimler söz konusu. Yüzde 20'den fazla kadın üyesi olan örgütümüzde, kadın yönetici oranı, halen % 10'u bulamamakta; bu duruma, % 40-50 kadın üye bulunduran odalarda bile rastlanılmaktadır. Ancak, bunu bir diğer meslekten örnekleyecek olursak; kadın mesleği olarak görülen öğretmenlik alanındaki öğretmenlerin ve yöneticilerin cinsiyete göre dağılımına baktığımızda da, aynı çarpıcı tablo ile karşılaşırız. Millî Eğitim Bak.'ın arşivindeki verilerden derlenen aşağıdaki ve arka sayfadaki grafiklerde de görüleceği gibi; konu yöneticilikse eğer, seçim yine erkekten yana oluyor...



Şekil 2- İlkokul Öğretmeni Nüfusunda Kadın-Erkek Dağılımı (Kaynak: Millî Eğitim Bak.)

Yani yöneticilik bir kadın işi olarak görülmez, hatta yönetici olduğunuzda bile, kadınların –olaylara çok fazla müdahale etmeden– yine erkeklere itaat etmesi, sık beklenen bir olgudur. **Kadınların yöneticiliği;** genelde sorgulanan, **kazanılmış değil de, bahsedilmiş bir makam statüsünde değerlendirilir.** Kısacası, **yönetici olmak; mücadelenin artık bittiği değil, bir üst aşamaya geçtiği noktadır!...**



Şekil 3- Okul Yöneticisi Nüfusunda Dağılımı

TMMOB'de KADIN ÖRGÜTLENMESİ

Yukarıda sayıp dökülen bütün nedenlerle, TMMOB'de kadın çalışması başlatılmış; Odalar ve İKK'lar bünyesinde kadın komisyonları oluşturulmuş ve örgütümüz kadınlarınca; birincisi İstanbul, ikincisi de Ankara'da olmak üzere, iki kadın kurultayı gerçekleştirilmiştir. Gerek bu kurultaylar öncesi yerelerde yapılan çalışmalar, gerekse diğer kadın etkinlikleri, hızla artmakta ve gittikçe artan sayıda kadın çalışmalarda yer almaktadır. Haksızlıklara dikkat çeken ve güzel bir dayanışma örneği de sağlayan kadınlar, 3. Kurultay'ı Kasım/2013'te yapacak. İstanbul Çalışmayı 9 Haziran'da olmak üzere, Türkiye'deki tüm yerel çalıştaylar da bu tarihte tamamlanacak... Bu çalışmalar diğer başka örgütlere de örnek teşkil etmiştir.



YAŞASIN KADIN DAYANIŞMASI, YAŞASIN 8 MART

08/03/2012 İstanbul İKK Kadın Komisyonu

İstanbul İKK bünyesindeki kadın komisyonu, bununla da yetinmeyip, diğer emek ve meslek örgütlerinin kadınlarına iki buçuk yıl önce bir çağrı yapmış ve ortaklaşılan konularda, birlikte etkinlik ve çalışmalar başlatılmıştır. Kadın komisyonları; genel üye toplantıları, dayanışma ziyaretleri, bilgilendirme atölyeleri, 25 Kasım, 8 Mart, 1 Mayıs gibi gündemlerle etkinlikler, eylemler; kadın emeği ve kadın mücadelesi temelli film gösterimleri vb. gibi çalışmalar sürdürmektedir. Kadın mühendislik ve mimarlık öğrencileri de bu çalışmaların doğal üyeleridir ve İKK Kadın Komisyonu çalışmalarına öğrenci katılımı, gün geçtikçe, Odamızda da artmaktadır. Bu çalışmalar, bazen tartışmalara neden olsa da, zaman içinde konu netleşmekte ve tartışmalar azalmaktadır. Örneğin, etkinliklerde erkek üyelere katılım hakkı verilip verilmemesi ya da katıldıklarında

kürsü hakkı verilmemesi gibi tartışmalar, aslında gerçeğin bir tezahürüdür. Kadınlarımız, ne yazık ki, karma etkinliklerde pek kürsü kullanamamakta ve kürsüde genelde erkekler yer almaktadır. Kadın etkinliklerinde de kürsü kullanımına izin verildiği zaman, durumun yine değişmeyeceği aşikârdır. Oysaki bu çalışmalar; söz kadınlarda demek, kadınları haklarını savunmaya cesaretlendirmeyi ve tüm cinsiyetçi uygulamalarda yaşanan sıkıntılara karşı, dayanışmayı sağlamayı amaçlıdır. Zaman zaman, bazı erkek katılımlı kadın etkinliklerini erkek üyelerin yönettiği bile görülmektedir... Bu olgu da, yine kadınların tavırlarının haklılığını ortaya çıkarmaktadır.



Kadın örgütlenmesi, kadınların sırtlanarak ileriye taşıyacakları bir çalışmadır. Cinsiyetçi söylem ve politikaların sonucunda yaşanan deneyimleri, sorunları ve çözüme yönelik talep ve yaptırımları kadınlardan daha iyi bilmek mümkün mü?...

3. OTURUM

MADENCİLİK ve ENERJİ POLİTİKALARI

- **Politika Tahlilleri**
- **Mevcut Özelleştirme İcraatının Muhasebesi**
- **Çözüm Önerileri**

MADENCİLİK POLİTİKALARININ TAHLİLİ

Madencilik, tarih boyunca uygarlıkları şekillendiren ana sektörlerden biri olmuştur. İçinde bulunduğumuz yüzyılda ise, madencilik faaliyetleri olmadan insan



yaşamının sürdürülebilmesi mümkün değildir. Bugün, kullandığımız arabalardan, içinde yaşadığımız evlere, bilgisayarlardan telefonlara kadar; yaşamımız için vazgeçilmez olan hemen her şey, madenlerden elde edilen mamuller sayesinde varlık kazanabilmektedir. Çok uzak bir geçmişten bu yana; yeraltı kaynaklarına hakim olan ülkeler, diğerleri üzerinde üstünlük sağlamışlardır. Sanayi devriminin oluşuyla beraber, sanayisini geliştirmek isteyen ülkeler; hammadde arayışı içine girmiş ve rekabet ortamı

sömüren ve sömürülen ülkeleri ortaya çıkarmıştır. Yeraltı kaynakları uğruna verilen savaşlardan galip çıkanlar sanayisini geliştirmiş, sömürge ülkeler ise kaynaklarını halkının yararına kullanamamış ve bunun sonucunda geri kalmışlardır.

Madenler; milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır, bu nedenle de; mutlaka etkin bir planlamayla, ülke ihtiyaçları göz önüne alınarak, kamu yararına öncelik tanınarak ve çevreye duyarlı bir şekilde değerlendirilmelidir. Madenlerin aranması, bulunması ve işletilmesi sürecinde; uluslararası mühendislik normlarınca öngörülen teknolojiler uygulanmalıdır. Ama en önemlisi, maden kaynaklarımızın sömürülmesine ve talan edilmesine karşı durmaktır...

Ülkemiz, doğal kaynaklar açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır; ancak, madencilikğin ülke ekonomisinde önemli bir yer tuttuğu söylenemez. Ülkemizde yaklaşık 50 çeşit mineral çıkartılmakta ve bu etkinliğin yarattığı katma değer de 2,0-2,5 G\$'a ulaşmaktadır. Madencilikğin GSMH içindeki payı % 1,5 dolayındadır. Madencilik, madene dayalı sanayi ile birlikte düşünüldüğünde oluşan katma değer GSMH içindeki payı ise, % 12'yi bulmaktadır. Bu da 22 G\$ değer yarattığı anlamına gelmektedir. Ülkemizin dünya madencilikindeki yerine bakıldığında; bor, mermer, manyezit, nadir toprak elementleri, zeolit, trona, barit, feldspat ve sodyum sülfat gibi meta kalemlerinde önemli miktarda rezerv sahibi olduğumuz görülmekte ve rekabet gücümüzün yüksek olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, bu kaynakların işletmeye alınması; bunlardan yarı mamul ve mamuller elde edilmesi

ve uç ürünlerin ilgili sanayi dallarında kullanımının desteklenmesi gibi, uluslararası piyasalardaki rekabet gücümüzü artıracak yapılanmaların uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, uç ürünler için potansiyel talep kaynağı oluşturabilecek yeni kullanım alanlarının bulunmasına yönelik bilimsel ve teknolojik araştırmaların teşvik edilmesine de ihtiyaç vardır. Günümüzün madenciliğinde; yakıt madenlerinin dışında kalan çeşitli minerallerin çıkartımı ve işlenmesi yoluyla 350-400 G\$ ciro kaldırılmakta ve bu değer de imalât sektöründe katlanarak, toplam değeri 3,8 T\$ tutan ara mallara dönüşmektedir. Bu ara malları da, sanayi sektöründe uç ürünlere dönüştürerek, 33 T\$ tutarındaki toplam küresel sınaî GSMH temelini oluşturmaktadır.

Ülkelerin kalkınmasında çok önemli bir yeri olan madencilik, metalürji ve bu ikili ile bütünleşik işkolları, en büyük katma değeri de yaratmaktadır. Ülkemizde uygulanan yanlış ekonomik politikalar; yatırımı değil, rantı teşvik etmiştir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak yıllardır sürdürülen bu politikalara karşı; rant ekonomisini değil, yatırım yoğunluklu üretken bir ekonomik yapının savunulması gereklidir... Madenleri efektif biçimde işletip uç ürünlere de dönüştüren bir sektör için mücadele edilmeli, görüş ve öneriler oluşturulmalıdır. Madencilik politikamızın esas hedefi; ülkemizi –hammadde çıkartıp satmaktan kurtarıp– katma değeri yüksek uç ürünler konusunda, dünya pazarlarında söz sahibi bir konuma getirmek olmalıdır. Bir ileri sanayi ülkesi ve/veya bir refah toplumu yaratabilmek için, öz doğal kaynaklarımıza dayalı kalkınma modelleri uygulanmalıdır ve öncelikle gözeteilmesi gereken hedef de budur...



XIX. Yüzyıldan Bir Manzara

Temelinde ülke çıkarları yatan, yerli sanayimizi destekleyen, akılcı, emekten yana bir madencilik politikasının yokluğu; madenciliğin ülke kalkınmasındaki ve toplumsal refahın yükselmesindeki başrolünü oynamasına köstek vurduğu gibi; bu durum, madencilere sağlıksız-güvenliksiz bir çalışma tarzı dayatmakta ve kendi ürettikleri değerden hakça pay almamalarını da beraberinde getirmektedir. Oluşum sürecinde; hiçbir kişinin, kurumun, sınıfın katkısı bulunmayan ve emek de harcanmayan madenlerin –bu özelliğiyle– insanlığın ortak değerleri olduğu ve madenlerden sağlanacak faydanın da toplumsal fayda olması gerektiği bilinmektedir. Bilinir bilinmesine de, madenlerin sağladığı zenginliğin çok uzağında kalır madenciler... Zonguldak'ta grizudan yaşam yitirmek “onların kaderi”dir; Elbistan'da altında kaldıkları milyonlarca ton dekapaj onların mezarları olur. Açlığa yoksulluğa onlar mahkûm edilirler, sigortasız çalıştırılırlar. İlkel koşullarda alın terlerini akıtmaya devam ederler. **Genç yaşta öleceğini bilirler, ama yine de maden çıkartırlar...**



XXI. Yüzyıldan Bir Manzara

İşkolumuzdaki özelleştirmeler nedeniyle, ülkemizin kalkınmasında başat rol oynayan Etibank, Sümerbank, ÇİNKUR ve TDÇİ gibi KİT'ler; bugün ortadan kalkmış, yok edilmiştir. TKİ'nin elindeki linyitlerin devri yasalaşırken; kamunun elinde kalan son kale, “gözümüzün nuru” borlarımızın özel sektöre devrini öngören yasa da TBMM'de hazır beklemektedir. Her şeyin, ama –insan, doğa, ekolojik sistem, tüm kavram ve etik değerler de dahil olmak üzere– her şeyin ticarileştirilip yıkıma uğratılışının arsızca sürdürüldüğü günümüzde; madenlerimiz de sadece bir ticari meta gibi değerlendirilip pazara sürülmüştür. Bunun sonucu; her yedi dakikada bir iş kazası yaşanması, ölümler, meslektaşlarımızın giderek artan işsizliği, çalışma koşullarının olumsuzluğu, yaşam standartlarının sürekli düşüşü ve kaynaklarımızın talanı olmuştur.

Her türlü tehlike ve güçlük altında doğayla mücadele ederek yeraltı kaynaklarını ekonomiyeye kazandıran madencilere, bütün toplum vefa borçludur. İnsanlığa yerin yüzlerce metre altında hizmet için, gerektiğinde canını hiçe sayan madenci-ye hak ettiği değerin verilmesi bir insanlık görevidir. Her vardiya başı “Selametle” diye uğurlanan, işyerinin girişinde de “Selametle” veya “Uğur Ola” yazan, vardiya sonu birbirlerini “Geçmiş Olsun” diye selamlayan insanlar; madencilikten başka hiçbir mesleğin mensupları değildir. **Madencilerin sorunlarına çözüm bulmak ve uygulamak ülkemizi yönetenlerin aslı görevidir!**... Madencilerin yaşam hakları-nın güvence altına alındığı ve yeraltında geçirdikleri her saniye için emeklerinin karşılığının tam olarak verildiği bir ülke talep ediyoruz... Zira her türlü ekonomik faaliyette olduğu gibi, madenciliğin amacı da insanın refahı ve mutluluğudur.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- ✓ İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerinin planlama ve uygulanmasında temel hareket noktası olmalı ve önce kamu yararı kollanmalıdır.
- ✓ Madenciliğimizin geliştirilmesini amaçlayan bütün plan hedefleri ve uygulamalar; her şeyden önce, bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmeli, bilimsel bilgi ile desteklenmeyen söylem ya da tasarımlardan uzak durulmalıdır.
- ✓ Bir ülkedeki madencilik faaliyetlerinin amacı; yeraltı kaynaklarını işletip, bu doğal zenginliği ekonomik, toplumsal ve insanî değer birikimlerine dönüştürmek; kalkınmayı da bu tarzda gerçekleştirip daha yüksek ve adilane dağılımlı bir gelir sağlamak olmalıdır.
- ✓ Ulusal madencilik politikalarının oluşturulması için, ilgili Bak.’ın koordinatörlüğünde; tüm sektör bileşenlerinin, meslek odalarının ve üniversitelerin de katılacağı bir Madencilik Şurası toplanmalıdır.
- ✓ Madenler tükenen kaynaklar olup, ülkemizin ihtiyaçlarına göre planlı bir şekilde işletilmelidir. **Gelecekte gereksinim duyacağımız stratejik madenlerimiz belirlenmeli ve titizlikle korunmalıdır.** Stratejik madenler kamu eliyle işletilmeli; özelleştirme ve taşeronlaştırma politikalarından derhal vazgeçilmelidir.
- ✓ Arama, işletme ve zenginleştirme süreçleri AR-GE yatırımlarıyla desteklenmelidir. Devlet –birikimli ve donanımlı kurumlarıyla– AR-GE alanında yönlendirici ve destekleyici olmalıdır. Bu yaklaşım; madenleri hammadde olarak sevkiyata tabi tutup çarçur etmek yerine, yüksek katma değer ve istihdam yaratan uç ürünlere dönüştürebilmenin de yolunu açacaktır.
- ✓ **Kapitalist sistemin insan hayatı ile kumar oynadığı taşöron uygulamasından vazgeçilmelidir.** Madenlerimiz tamamen kamu yararı gözetilerek işletmeye alınmalı ve insan yaşamı ile emeğe saygılı bir istihdam tarzı sağlanmalıdır.

ENERJİ POLİTİKALARININ TAHLİLİ

Günümüzün savaşları, hidrokarbon kaynaklarının paylaşımı uğruna yapılmakta, en büyük anlaşmalar enerji sektöründe imzalanmakta ve dünya ekonomisinin de enerji üzerinden yönlendirilmesi, enerji politikalarına verilmesi gereken önemi bir kez daha kanıtlamaktadır... Ülkelerin siyasi bağımsızlığı, ekonomik bağımsızlığı ile birebir ilintilidir. Günümüzde ekonomik bağımsızlık, yeterli enerji kaynaklarına sahip olmak demektir. Türkiye; enerji politikalarını –öz potansiyelini düşünmeden– bazı yönlendirmelerle belirleyip dışa bağımlılığını artmaktadır. Enerji, salt büyümeyi etkileyen bir unsur olmanın ötesinde, dünya barışı için de önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle, WEC (*World Energy Council* = Dünya Enerji Konseyi); “insanlar için enerji, barış için enerji” anlayışı ile hareket edilmesi kararını almıştır.



Okyanus Petrol ve Doğalgaz İstihracındaki Sermest Derinleşmenin Seyir Defteri
(Kaynak: Survey of Energy Resources, 2001. WEC(CMDE) Yayını;19. Baskı...)

Enerji stratejik bir konudur. Ülkemizdeki enerji sorunu ve politikaları incelendiğinde, enerji arzı öncelikli olarak gündeme gelmektedir. Hızlı gelişme süreci içindeki **ülkemizde, uzun vadeli ve kararlı enerji politikaları görülmemektedir**. Hükümetlere bağlı olarak sıkça değişen enerji politikaları; dünyadaki gelişmeleri yakından izleyip uzun vadeli politikalar gözeten, ülkemizin enerji potansiyelini göz önünde tutan ve AR-GE faaliyetlerini destekleyen politikalar olmaktan uzaktır... Ülkemizdeki bütün yenilenebilir enerji kaynaklarını tespit edip, bunları –çevre koşullarını da göz önünde bulundurarak– tüketime sunmayı amaçlayan; enerji türü ve kaynak ülke çeşitlenmesini gözeten; dışa bağımlılığın sakıncalarını ülke içi önlem

ve stratejilerle en aza indirgeyen ve teknolojik AR-GE çalışmalarını teşvik eden bir enerji politikasının benimsenmesinde yarar görmekteyiz.

Enerjiye, sadece gelişmiş ülkelerin değil, diğer bütün ülkelerin de gereksinimi vardır. Enerjinin kaliteli, ucuz, yeterli ve çevreyle uyumlu bir şekilde temini; tüm dünya ülkelerinin gündeminde olan bir konudur. En ucuz ve temiz enerjinin temini konusundaki AR-GE çalışmaları sürmekte, yeni teknoloji pazarlamasına gidilmekte ve kesintisiz enerji sağlanması için ticari, politik, hatta askeri çabalar gösterilmektedir. Ülkemizde ise, sürdürülebilir kalkınma ve enerji konusunda uzun soluklu bir politika oluşturulmamıştır. **Çağdaş medeniyeti yakalama hedefi olan** ve sürdürülebilir büyüme politikası benimseyen **ülkemiz** – doğru verilerden hareketle, yerli ve yenilenebilir kaynaklara öncelik vererek–teknolojik, ekonomik, sosyal ve çevresel faktörleri optimize eden bir enerji stratejisi, politikası ve enerji arz-talep dengesi oluşturmak durumundadır.

Enerji ihtiyacı; nüfus artışı, değişen enerji üretimi ve kullanımı ile birlikte gün geçtikçe artmaktadır. Bu artış karşısındaki talebi karşılama yolları, bütün hayatımızı çok derinden etkilemektedir. Ülkemizin çeşitli ülkelere direkt enerji satın alma yolunu seçmesinden bu yana; büyük ekonomik kayıpların faturası, ülkemizde yaşayan her aileye yüklenmektedir. Enerji kamusal bir haktır. Herkesin ucuz ve kolayca erişilebilir enerjiye ulaşma hakkı vardır; fakat hükümetler, ülkemizi zor durumda bırakan tercihler yaparak, bizi bu haktan mahrum bırakmaktadır.

Politikaları mevcut gelişmeler ve artan belirsizlik çerçevesinde oluşturmak; enerjiye bağımlı sorun, çatışma ve sosyal rahatsızlıkları önleyemeyecektir. Dolayısıyla, geçmişteki kriz nedeniyle, Türkiye'nin elektrik enerjisi (EE) talebindeki % 5'lik düşme vb. gibi güncel faktörler bizi yanıltmamalıdır. Zira yalnızca son beş yıl itibarıyla, Türkiye'nin birincil enerji (BE) tüketimi % 35 ve EE tüketimi ise, % 43 artmıştır. BE'deki dışa bağımlılığımız ise % 75'e ulaşmış ve 2007'deki toplam tüketimimizin yalnız % 25'i yerli üretimle karşılanmıştır. Türkiye'nin petrole % 93 ve doğalgaza % 97 oranındaki bağımlılığının süreceğini söylemek mümkün. 2008'de BE ithalatı için 48,2 G\$ ödenmişti; bu tutar, toplam ihracatımızın % 36'sına karşılık gelmektedir. Enerji güvenliği zayıf olan ülkemiz; böyle yüksek bir meblağ karşılığında edindiği BE'nin 6-7 G\$ kadarını, hatta –Sn. Bakan'ın geçtiğimiz aylarda belirttiği üzere– 25 G\$ kadarını, verimsizlik nedeniyle çöpe atmaktadır.

Alternatif enerji kaynaklarının, artık alternatif olmaktan çıkması gerekmektedir. Dünya üzerinde enerji konusunda yapılan seçimler, artık ana eksenini değiştirmek zorundadır. Rüzgâr, güneş ve H₂ gibi çeşitli enerji kaynaklarının kullanımlarını artırarak, geleceğin enerji ihtiyacını daha yüksek oranda karşılayabiliriz. Enerji verimliliği alanındaki toplumsal bilinçlenme ihtiyacı ise, halen yakıcı bir şekilde önümüzde duruyor. Türkiye'de yaşayan her insanın bu konuda bilinçlenmesi gerekmektedir. Enerji üreteceksek; çevreyi az kirletmemiz, verimli tüketmemiz ve ayrıca ekonomik üretmemiz de gerekmektedir; fakat Türkiye'deki enerji üretimine

baktığımız zaman, tablo pek parlak değil... Bu bir kader değil; bize dayatılan çarpık politikaların ürünü!... Enerji ithalatı için, bu kadar fazla para; kendi yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızı yeterince değerlendiremediğimiz için ödemektedir.

Bugün için dünya BE gereksiniminin yaklaşık % 80'i fosil yakıtlardan karşılanmaktadır. Fosil yakıtların BE tüketimindeki payının, önümüzdeki 20 yıllık süreçte de değişmeyeceği bildiriliyor... Dünya kömür rezervlerinin –diğer fosil yakıtlara göre– homojen dağılımı, özellikle ikmal güvenliği açısından, kömüre stratejik üstünlük sağlamaktadır. Türkiye'deki kömür kaynaklarının, ciddi bir yatırım planlaması ve mühendislik çalışmasıyla, çok iyi değerlendirilip üretimin arttırılabileceğini söylemek mümkündür. Eğer yüksek kapasitede üretim yapabilir ve bu üretimle beslenecek TESleri kurabilecek olursak; Türkiye, EE üretiminin önemli bir bölümünü linyitten karşılayabilecektir. Fakat her kaynağın kullanımında olduğu gibi, kömür kullanımında da, çevresel sınırlamalar en büyük problemi oluşturmaktadır. Kyoto protokolleriyle başlayan sınırlandırmalar; gösterişte çevre adına yapılmıştı; fakat temelde, küçüklerin büyümesini engelleyip bağımlılıklarını da arttırmak amacıyla yapılan –ve büyük güçlerin hiçbirinin kabul etmediği bu anlaşmayı– Türkiye yine dış mihrakların yönlendirmeleri sonucunda kabul etmişti^(*)...

(*) Öğrenci üyelerimizin alıntıya değer bulduğu ve künyesini de açık etmediği **meçhul kaynak**; Odamızın politikalarından haberdar olmadığı gibi, **çok pervasızca üflemiş**... Şöyle ki: WEC'in 2008 itibarıyla carî envanterine göre; "kurtarılabılır" kategoride dünya kömür rezervleri toplamının (860,9 Gt) –düz hesap– $\frac{3}{4}$ 'ü; **yalnız 5 ülkenin** (zenginlik sırasına göre: ABD, Rusya F., Çin HC, Avustralya ve Hindistan) **arazilerinin altında**; kaynak kategorisinde ise, aynı **dağılım dengesizliği daha da beter azıyor**... Bu nasıl ilahî adalet, **bu nasıl "homojen dağılım"**?... Hiç anlaşılır gibi değil!... Ayrıca, meçhul kaynağın "... yüksek kapasiteli (...) üretimle beslenecek TESler..." rüyası da, pek hayra alamet değil; şöyle ki: Bugünlerde, Bak. ile BAE şeyhleri arasında bağıtlanan (ve TBMM'de yasalaşma sırası bekleyen) bir ikili mutabakatın hükümlerince; **Afşin-Elbistan Havzası'nda mevcut 4,8 GW'lık toplam kurulu gücün $\frac{2}{3}$ katlanıp, 12,0 GW mertebesine tevsi edilmesi gibi bir kâbus öngörülüyor**... Savaştan başka hiçbir şeyin engelleneceği bu "... yüksek kapasiteli (...) üretim..." kâbusunun gerçekleşmesi; elektrikçi jargonunda 60,3 GW'lık TC toplamında % 12'lik bir artış kaydedilmesi demek (ki, hiç de küçümse-necek gibi değil)... Velâkin aynı rakamların madenci jargonundaki mealî ise aynen şöyle: Afşin-Elbistan'a yeni kurulacak TES'lerin teknik ömrü tükendiğinde veya taş patlasa –yine düz hesap– **taze yüzyılın ortası görüldüğü vakit, memleketin en büyük havzasında tek bir kg bile linyit kalmayacak!** Aynı rakamları yeşil muhafızların nasıl okuyacağı meçhul... Ama hem "gelecek nesillerin de hakkı, dışa bağımlılık, vs." gibi kavramları dillerinden düşürmeyen, hem de bunca çılgın bir *zarzoru* mubah gören; 40 yıl sonrasını nasıl göremez ve madenci demesiyle "ayı ağaca abanır gibi, kömüre abanma" savurganlığını nasıl savunur?! Bu ise, hiç mi hiç akıl alacak gibi değil... Meçhul kaynağın –"anti-endüstriyel devrim, sıfır sınaî üretim, sıfır fosil yakıt, sıfır HE, vs." gibi– azamî ekolojist programlara biat etmeyi reddederek, Kyoto Protokolü gibi zokalara atlanmasını sorgulaması ise, Oda töresine uygundur. Ama bu işgüzarlığın ardında, ille şu ya da bu "dış mihrak yönlendirmesi" aramaya gerek yok... Gerçi dış mihrak avukatlığı da bize hiç düşmez; ama –salt AB'ye şirin görünmek için– yüzlerce ikili anlaşma, konvansiyon, uluslararası sözleşme, vs. imzalayıp sonra da hepsini rafa kaldıran ve içeride ise, onyıllar boyu yine öz bildiğini okuyup duran şark kurnazları, daha haaaaalâ başımızda değil mi?!... (Yayınçının Notu)

Rüzgâr rejimimiz, yeterince değerlendirilmemiş olan bir diğer potansiyelimizdir; ama bu alandaki kamu yaklaşımı çok yetersiz kalmaktadır. Hem Bakanlığın rüzgâr enerjisi (RE) kullanma konusunda yönlendirici ve özendirici bir politikası yoktur; hem de bu konuda lisans veren EPDK, RE'ye sıcak bakmamaktadır. Güneş enerjisine (GE) bakacak olursak: Türkiye'deki güneşlenme süresi, dünya ortalamalarının çok üstünde; ama –bırakın EE üretimini– GE ile çalışan su ısıtıcıları konusunda bile yeterli bir çalışma yapılmamış... Bu konudaki ciddi kapasite değerlendirmeleri, sadece güney bölgelerinde var; diğer bölgelerde ise yeterli değil... Şu koşullar altında, mevzuat eksikliği olduğu da ortadadır. Çünkü GE'den faydalanmak istiyorsak; yeni yapılan yapılarda, güneş kolektörlerinin kullanımı mutlaka zorunlu olmalı ve bu uygulama da desteklenmelidir. Türkiye'de kamu, bir yere kaynak aktarmak istediğinde, kaynağı bir şekilde bulabilmektedir; eğer GE de desteklenmek istenirse, bir şekilde kaynak bulunabilir.

Yine ülkemizde var olan bir diğer ciddi kapasite de, biyokütle enerjisidir. Bu konuda çok ciddi bir potansiyel bulunduğu yazılmakta; ama maalesef, kamunun yaklaşımı yine yetmemektedir. Yerli tohumdan biyodizel ve biyoetanol üretimine yönelik çalışmalar, Petrol Kanunu kapsamında değerlendiriliyor. Yani petrol şirketlerinin yurtdışından ithal ettiği petrole ne gümrük rüsumu, ne ÖTV uyguluyorsa; yerli dizele de aynı vergi uygulaması söz konusudur. Hâlbuki biyodizel Türkiye'de üretilen bir yakıt... Türkiye 0,78 M(km²)'lik bir ülke, binlerce km² ekilebilir alanımız da mevcut; bu alanlarda pekâlâ biyoyakıt üretimi yapılabilir veya bu alanlar, diğer bitkilerin ekilmediği zaman, biyoyakıt üretimi için de kullanılabilir.

Bir diğer konu ise nükleer enerji (NE) santralleridir. Bilindiği üzere, NE getirisi yüksek ve büyük kapasiteli bir enerji biçimidir. Fakat NE'nin dezavantajları, avantajları yanında daha ağır basmaktadır... Tüm dünya NE kullanmaktadır, fakat son yıllarda yaşananlar nedeniyle; bu enerjiden vazgeçilmesi, yeni NES'lerin açılmaması ve halen işletilen NES'lerin de, teknik ömürleri tükenince kapatılmaları gerektiği konusunda –başta AB olmak üzere– tüm dünya ülkeleri hemfikirdir. Dünyanın NE'den vazgeçme kararının üst üste geldiği bir dönemde, Türkiye'nin NES kurma kararı; ilk olarak yetkililerce ve ardından da herkesçe, eleştirici bir şekilde sorgulanmalıdır. Kurulumuna başlanan Akkuyu NES ile henüz ihale aşamasındaki Sinop NES projeleri bittiğinde; NE yakıtının ülkemizde üretilmemesi nedeniyle, yeni bir dışa bağımlılık konusu oluşacak... Ayrıca ülkemizin deprem kuşağında yer alması; 2011'de Japon kıyılarını vuran *tsunami* sonucunda baş gösteren Fukuşima NES faciasını da hatırlatmaktadır!...

Sonuç olarak, Türkiye henüz kendi potansiyelini kullanamıyor... Linyit rezervlerimizin % 43'ünü kullanıyoruz. GE potansiyelimizi hemen-hemen hiç kullanmıyoruz. İthalata çok ciddi miktarda para saçıyoruz. Kısacası, EE üretiminde yerli teknoloji ve makine-donatım kullanımını, AR-GE çalışmalarını desteklemeyi sürekli savsaklıyoruz...



New York *City* (NY Eyaleti'nin tamamı değil, yalnız başkenti)
Koca Afrika Kıtasının Yarısından Fazla EE Tüketiyor



ÖZELLEŞTİRME İCRAATININ MUHASEBESİ

Özellikle son yıllarda, Türkiye'nin gelişiminin önündeki en büyük engelin KİTler olduğu ve devletin küçültülüp kamu faaliyet alanının daraltılmasıyla ülke sorunlarının çözülebileceği gibi söylemler hız kazanmıştı... Bu söylem, işkolumuza da "... maden KİT'lerinin kapatılması, özelleştirilmesi, rödövars ile özel sektöre devredilmesi, ya da en azından, aslı görevlerinin özel şirketlerce yüklenilmesi...", yani hizmet alımı şeklinde yansımıştır. Ancak bugüne kadar, işkolumuzdaki özelleştirme, rödövars ve benzeri çalışmaların hiçbirinden olumlu bir sonuç alınmamış, madencilik giderek küçülmüş; buna karşın, hem ölümlü kazaların yolu açılmış, hem de madenler uygunsuz işletme yöntemleriyle heba edilmiştir. Enerji sektörüne bakıldığında ise; EE üretimini öz kaynaklarımızdan sağlamak yerine, 'al ya da öde' mantığıyla, dışa bağımlı bir EE ikmali yürütülmüştür. Halihazırda kamu varlığı olan TES'ler de yangından mal kaçıran gibi elden çıkarılmaktadır...

1- Kâr Garantili Bir Soygun Düzeni: Özelleştirme

Özelleştirme nedir sorusunun cevabı, en kısa şöyle verilebilir: **Özelleştirme kamu varlıklarının sömürenlere aktarılmasıdır...** Özelleştirme; mal ve hizmetler ile kimi üretim araçları üzerindeki kamu mülkiyetinin, özel kesim yararına yeniden dağıtılması; kamu kesiminin ekonomideki payının da en aza indirilip giderek yok edilmesi ve kamu kaynaklarının sermaye kesimine aktarılmasıdır.

Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, enerji ve haberleşme başta olmak üzere, tüm yaşamsal gereksinimlerimizi karşılayan mal ve hizmetlerin üretimi; artık sermayenin insafına terk edilmektedir. Serbest piyasa ortamında, sözde rekabet koşullarında daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmetlere ulaşılacağı gibi süslü vaatlerle özelleştirilen kamu kuruluşlarını devir alanlara, alım garantileri de verilerek; özelleştirme amaçları içinde rekabetin olmadığı, daha ilk başta adeta itiraf edilmiştir.

2- Neden Özelleştirme?...

Özelleştirmenin –hepimizin yıllardır dinlediği– gerekçeleri, aşağıda bir kez daha sıralanmaktadır:

- Kamu kuruluşların hantal ve iş göremez oldukları ileri sürülmüştür;
- Özelleştirme sayesinde, modern teknoloji ve yöntemlere uyum sağlanacağı ve bu sayede verimliliğin artacağı söylenmiştir;
- Şu anki EE üretiminin yetersiz olduğu ve ülkeye gereken enerjinin, ancak özel teşebbüsün yatırım gücüyle sağlanabileceği fikri savunulmuştur;

- KİTlerin –kâr amacı gütmemeleri sebebiyle– bütçe üzerinde yük oldukları, devleti zarara uğrattıkları ve KİT’lerin harcadığı kaynakların eğitime, sağlığa ve sosyal güvenliğe aktarılacağı mavalları okunmuştur...

Oysa ki **bu söylemler, özelleştirme sürecinin asıl amacını maskeleymektedir.**

3- Özelleştirme Sürecindeki Kabullendirme Mekanizması

Özelleştirme sürecinin gerekçelerini haklı çıkarmak için:

- **İktidarlar, KİT’lerin başarısızlığı için seferber olmuş;** hayatî önem haiz idame yatırımları bile kasten aksatılmış; yetişmiş nitelikli personel uzaklaştırılmış ve KİT’ler yok olmaya mahkûm edilmiştir.
- **KİT’ler kasten zarar ettirilerek,** özelleştirme lehinde kamuoyu oluşturulmaya çalışılmıştır.
- Kapitalizmin –yeni-liberal ekonomi politikaları, “yeni dünya düzeni” ya da küreselleşme söylemi adı altında– başlattığı siyasî saldırı, siyasal iktidarların destek ve savunusu ile sürdürülmüştür.
- Bu sürece karşı; **TMMOB, diğer meslek örgütleri ve sendikalarca kamu yararı lehine açılan davalar, çoğunlukla kazanılmış olmasına rağmen; siyasi iktidarlarca hukuk yok sayılmış** ve yeni düzenlemelerle, yargı kararları da askıya alınarak, hukuk devleti tahrip edilmiştir.
- Özelleştirme karşıtı meslek örgütleri ve sendikalar üzerindeki baskı artırılmış; haksız suçlamalarla sindirme amaçlı davalar açılmış **ve hukuk dışı tutuklama süreçleri başlatılmıştır. Halen, yeni yasal düzenlemelerle, bu kuruluşların etkinliklerinin daha da sınırlandırılması için çalışılmaktadır.**

4- Özelleştirmelerin Götürdükleri

Özelleştirmeler sonucunda:

- Çalışanların özlük hakları başta olmak üzere; yoğun hak kayıpları oluşmuş, sendikasılaştırma ve taşeronlaştırma yöntemiyle çalışma yaşamının temel haklarına saldırılmıştır.
- **Özelleştirme satışlarında;** iktidar ve yandaşlarına, bir elden kredi, diğer elden de –taşınır ve/veya taşınmaz– kamu malları sunulmuş ve **süreç açık bir yağma-talan-çapul düzenine dönüştürülmüştür.**
- Ülke ekonomisi, açıkça yabancı sermayeye teslim edilmiştir. Unutulmamalıdır ki, ekonomisi bağımlı olan bir ülke bağımsız olamaz, sömürgeleşir.

- Yatay bütünleşme denilen ve birden fazla dağıtım bölgesinin tek bir şirket eline geçmesi anlamına gelen, tekelci yapıların oluşumunun önünde artık herhangi bir engel bulunmamaktadır.
- KİT'lerin özelleştirilmesiyle işletmelerin verimliliğinin artacağı ve makro düzeyde rekabetin sağlanmasıyla ekonomik performansın yükseleceği savı ise; teorik dayanaktan yoksun olduğu gibi, uygulamada da bilimsel olarak kanıtlanmamıştır.
- Özel sektörün, yani sermayenin, önündeki tüm engeller kaldırılmış; herkesin dilediğince fiyat belirleyebildiği ve çalışanların da sendikasıylaştırılıp iş güvencesiz çalıştırıldıkları bir sömürü düzeni oluşturulmuştur.

5- Sonuç ve Değerlendirme

Enerji insan yaşamı için hassas ve kamusal bir haktır. Bu nedenle kâr/zarar ölçüğünde ele alınmamalıdır. Rasyonellik vb. gerekçelerle, merkezî planlama ve işletmecilik göz ardı edilmemelidir. Son düzenlemelerle, EE üretimi kamu hizmeti olmaktan çıkartılıp piyasa malı olarak tanımlanmıştır; dolayısıyla, kamu yararı artık öncelikli değildir... EE yatırımları, bakım, onarım ve yenileme faaliyetleri, şirketlerin kârlılığı temelinde, serbest piyasa mekanizmasının kaderine terk edilecektir. Uluslararası şirketlerin pazar paylarının artışıyla, enerji güvenliği daha da tehlikeli boyutlara erişecektir. Bunların yanı sıra, özelleştirilen TES'lerde ve madenlerde çalışanların ekonomik, sosyal ve özlük hak kayıpları, araştırma gerektirmeyecek kadar ortadayken; çalışma barışının dinamitlenmediğini söylemek olası mı?... Geçtiğimiz yıllarda Telekom'da ve Tekel'de yaşanan grevler hafızalardayken, özelleştirmenin ucuzlama getirmesi, çalışanlara zarar vermemesi mümkün mü?... Şüphesiz ki, işten çıkarmalar ve taşöronlaşma ile daha ağır sosyal sorunlar oluşacaktır...

Kamu kaynakları ile biriktirilen, ülkemizin tüm değer ve birikimlerinin sermaye sınıfına peşkeş çekilmesinin önüne geçilmelidir. Unutulmamalıdır ki; **Doğal kaynakların gerçek sahibi halktır!...**

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- ✓ Ucuz, sürekli ve kaliteli enerji kullanımının temel bir insan hakkı ve sunumunun da zorunlu bir kamu hizmeti olduğu unutulmamalıdır.
- ✓ EE üretim planlaması; iletim, dağıtım ve tüketimi, ülkemize özgü koşullarda ve bütüncül bir anlayışla değerlendirilip, merkezî bir yapının içinde ele alınmalıdır.
- ✓ Mevcut EE üretimi potansiyelimiz; ulusal ve yenilenebilir kaynaklara öncelik verilerek değerlendirilmelidir. Rüzgâr, güneş, jeotermal, biyogaz,

biyokütle, H₂ kaynaklarının; EE üretimi içindeki payları arttırılmalı ve bu konuda ulusal teknoloji oluşturmak üzere, AR-GE çalışmalarına genel bütçeden pay ayrılmalıdır. EE kayıp-kaçak oranı gelişmiş ülkelerdeki seviyelere düşürülmelidir. Enerjinin verimli ve etkin kullanımına yönelik projeler desteklenmeli; ulusal enerji tasarrufu bilinci oluşturmak üzere, ilköğretimde başlayan programlar hazırlanmalıdır.

- ✓ Ülkemizin EE talebini karşılamak ve kaynak çeşitlemek amacıyla öngörülen; ancak uluslararası lobilerce pazarlanan ve ayrıca –zenginleştirilmiş yakıt kullanımından, atık durumuna ve maliyetine kadar uzanan– birçok sorunu da beraberinde taşıyan, NES inşaatı sevdasından vazgeçilmelidir.
- ✓ Geçmişteki sorunlu örnekler göz önüne alınarak, özelleştirme uygulamalarına son verilmelidir. EE üretimi ve tüketiminde, enerji-çevre-insan ilişkisi mutlaka gözetilmelidir.
- ✓ Arz güvenliğinde, dışa bağımlılığımızı zamanla azaltacak ulusal politikaları saptamak üzere; kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler, akademisyenler ile meslek örgütleri ve sendikaların temsilcilerinden oluşan geniş katılımlı bir yapı tarafından –ulusal ve kamusal çıkarları ön planda tutan bir bakışla– merkezî ve stratejik bir enerji planı hazırlanmalıdır.
- ✓ Acilen ve hiç zaman geçirmeden, var olan yerli kömürlerinin değerlendirilmesi ve kömür aramalarına da hız verilerek, kömürlerimizin enerji sektörünün hizmetine sunulması gerekmektedir.
- ✓ Doğalgazda arz güvenliğinin sağlanması için; ulusal depolama sisteminin hızla devreye sokulması ve ayrıca, doğalgaz dağıtım şirketlerince kendi bölgelerindeki günlük ihtiyacın en az 20 katı kadar bir miktarın il bazında depolanması için, gereken yasal düzenlemeler başlatılmalıdır.
- ✓ Doğalgazda Rusya'ya bağımlılıktan kurtulmak için, kaynak-ülke çeşitlendirmesine gidilmelidir.
- ✓ Ülkemizde kullanılan bütün enerji çeşitlerinden alınan vergi oranlarının azaltılması gerekmektedir.
- ✓ Kesikli ve kalitesiz olduğu iddia edilen ve üretim-dağıtım sistemiyle paralel çalışmayan **izole rüzgâr türbinlerinde elde edilen EE'nin, H₂ üretiminde kullanılması daha çok kamusal tasarruf sağlayacaktır.** Bu alana yatırım yapmayı tasarlayan özel sektör girişimcilerine teşvik sağlanmalıdır. **Böylelikle, rüzgâr enerjisinin H₂ gazına dönüştürülerek depolanması da gerçekleştirilebilecektir!...**

4. OTURUM

MESLEK HAYATIMIZDA YAŞANACAK SORUNLAR

- Genel Olarak Nasıl Bir Mühendislik?...
- İškolumuzdaki Çalışma Koşulları
- İşsizlik
- Çözüm Önerileri

GENEL OLARAK NASIL BİR MÜHENDİSLİK?...

Mühendis –kelime anlamı olarak– **geometriyi** (elbette ki, hayatın her alanında) **uygulayan kişi demektir...** Bunun yanı sıra, mühendislik; analitik olarak düşünebilmek ve düşündüklerini teknik dille açıklayabilmektir. Maden Mühendisliği ise; madenlerin bulunması, çıkarılması ve zenginleştirilmesi konusunda eğitim ve araştırma yapan bir teknoloji dalıdır. Hayatının en az kırk senesini madencilığe verip, yine bu işkolundan emekli olan bir operatörün; ‘Mühendis kimdir?’ sorusuna verdiği cevap şu şekildedir: “Vahşi doğaya bırakıldığı zaman, kendi branşını da kullanarak hayatta kalma becerisini gösteren kişi mühendistir...”

Her ekonomik faaliyette olduğu gibi, madencilğin amacı da insanın refahı ve mutluluğudur. İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerinin planlanma ve uygulanmasının hareket noktası olmalıdır. En başta işsizlik ve kimi diğer istihdam sorunları, meslektaşlarımız için can yakıcı bir hal almıştır. Bunun asıl nedeni ise yanlış planlamadan (hatta hiç planlamamadan) kaynaklanmaktadır. Yani işsizlik, ülkemizin huzuru ve refahı adına yapılan yanlışların ceremesidir. Ne yazık ki, maden mühendisliği; salt üniversite sınavına girip de yeterli puanı alamayanlar için cazip görülen ve giderek daha az tercih edilen bir meslek haline gelerek, asıl amacını yitirmiş ve rağbet gören bir meslek olmaktan çıkmıştır. Bugün için, yanlış politikalar sonucunda sayıları şişirilen maden bölümlerine gerçek bir talep yoktur. Bu durumu bakıldığında, madencilik sektörünün gelecekteki durumu hakkında iyi bir şeyler söylemek ve mesleğini sevmeyen, zorlamayla okutulan gençlikten başarı istemek çok zordur.

Mesleğimize atılma süreci; madencilığe dair bilgileri yok denecek kadar az olan 18 yaşındaki gençlerin, önüne gelen tercih listesini gelişi güzel doldurmasıyla başlamaktadır. Öte yandan, 18 üniversitede var olan maden bölümleri ise; ihtiyacın çok üstünde açılan ikinci öğretimler ile birlikte, 2.122 kişilik kontenjana sahiptir ve barajı geçenlerin salt diplomam olsun diye yazdığı birer mühendislik bölümü haline gelmiştir. **Sadece 5 üniversitede kontenjan doldurabilen maden bölümlerinde, meslek dersi almaya başlayan öğrenciler, aslında hiç okumak istemedikleri bir bölüme girdiklerinin farkına varmakta;** ama aile baskısı, sınav sistemi ve maddî imkânsızlık gibi nedenlerle de, **sevemediği bir mesleğin eğitimini almak zorunda kalmaktadırlar...** Daha kötüsü, eğitim sürecinde de bilinçlenme yaratılamamakta ve **öğrenciler**, meslekleri hakkında yeterli bilgi edinmeden, **ocak bile göremeden maden mühendisliği bölümlerinden mezun olmaktadır.**

Bir mühendis adayı; eğitim ve öğretim hayatı boyunca **alacağı her dersin mantık ve mahiyetini kavrayıp sindirerek mezun olmalıdır...** Özellikle maden mühendisi adayları ise –meslek derslerinin yanı sıra– ekonomik, siyasî ve sosyal eğitimlerle toplum psikolojisini ve sosyal kavramları da öğrenerek, kendini geliştirmek zorundadır. Zira genç bir mühendis –içinde yer alacağı kapitalist

sistemde– ancak edinebildiği sosyoekonomik nosyon nisbetinde, kendinin ve işçilerinin haklarını savunmayı başarabilir ve en önemlisi, kendinin de sistemin sıradan bir çarkı haline dönüşmesini, ancak böylelikle önleyebilir. Kendini bu şekilde yetiştirmiş olan bir mühendisinin yeri, her zaman emeğin ve emekçinin yanında olacaktır.

Maden mühendisi ise, sahip olduğu görevin ağırlığını ve ciddiyetini asla unutmamalı, disiplinli olmalı, özveriyle çalışmalı ve ‘ben mühendisim’ egosuyla hareket etmemelidir. ‘Patron ne der?’ ve ‘İşten çıkarılır mıyım?’ kaygısını yaşamadan; doğru olduğuna teknik olarak kanaat getirdiği her konuda, bu kaygıları sorumluluk vicdanıyla reddederek, fikrini sonuna kadar savunabilecek bir mühendislik etiği izlemelidir GençMadenci... Aksi halde, insan hayatını ve emeğini hiçe sayacak meslektaşlar, felaketlerin önündeki engelleri kaldırmış olacaktır.

İŞKOLUMUZDAKİ ÇALIŞMA KOŞULLARI

Her aşaması çok riskli koşullarda icra edilen ve keyfi işyeri seçimi yapma olanağı hiç bulunmayan sektörümüzde; meslektaşlarımız ekonomik kalkınmaya büyük katkı sağlamaktadırlar. Bir kez çıkartıldığında bir daha asla yerine konulamayacak olan, madenlerin işletilmesi sürecinde; faaliyetimizin çevre etkisi azaltılabilmekte ve kontrol edilebilmektedir. Madencilik –çok hızlı kalkınma sağlamasına rağmen– ekonomik krizden çok etkilenen sektörlerin başında yer almaktadır. Ama buna rağmen, çok fazla ek istihdam ve katma değer yaratan bir sektördür.

Dışımızdakilerin de bildiği gibi, işyerlerimizde yaşanan patlama, yangın ve göçükler; onlarca madencinin ölümüne neden olan facialara yol açmaktadır. Her ne kadar, günümüzde kullanılan teknolojiler, bu tür faciaları önleme konusunda çok uzun bir yol almış olsa bile; **özellikle kömür madenciliği**, aşağıda görüldüğü gibi, **ölüm riskinin en yüksek olduğu işkolunun ta kendisidir...** Aşağıdaki çizelgede aktarılan **sayısal verilerin**; ülkemiz için değil de, kömür madenciliğindeki **en ileri maden emniyet standartlarını ve uygulamalarını geliştiren bir ülke için geçerli olduğunu da ayrıca vurgulamak gerekmektedir:**

Ortam ve/veya İşkolları	Ölüm Riski
Yıldırım Çarpması	10 Milyonda 1
Evlerdeki Yangın veya Patlamalar	1 Milyonda 1
“Emniyetli” İşkolları	100 Binde 1
Karayolları Trafik	10 Binde 1
Kömür Madenciliği	Binde 1

Birleşik Krallıktaki Muhtelif Yaşam ve İş Ortamlarının Ölüm Riskleri
(Kaynak: V. Kızıl ve J. Joy: The Role of the Minerals Industry Safety and Health Centre in the Australian Minerals Industry and Education System; Türkiye 12. Kömür Kongresi, 2000. TMMOB Maden MO Yayınları.)

İşkolumuzda ilkel emek-yoğun yöntemlerle değil, modernize ve mekanize sistemlerle çalıştırma sağlanarak, can güvenliğinin ve verimin artırılması



gerekmektedir. Dahası, işveren ve madenciler arasındaki uçurum yok edilmeli, çalışma şartları iyileştirilmeli, madencilerin de insan olduğu –üzerine basılarak– herkese hatırlatılmalıdır. Sigortasız mühendis ve madenci çalıştıran işverenler ciddiyetle denetlenip, gereken yaptırımlar uygulanmalıdır.

İŞSİZLİK

İşsizlik; sadece ekonomik bir sorun olmanın ötesinde, sosyal ve kişisel veçheleri de bulunan çok yönlü bir olgudur. **Genel anlamıyla işsizlik; insan kaynaklarının kısmen atıl kalması ve kalkınma hızının da yavaşlaması** (hatta kimi hallerde de, sıfıra düşmesi) **durumunu ifade etmektedir.**

Maden mühendislerinin yaşadığı işsizlik ise, Türkiye'nin tercih ettiği sanayileşme modeli ile doğrudan ilişkilidir. Hatalı ekonomi politikalarının sonucunda ve özellikle T. Özal sonrası dönemde; sektörümüzdeki kamu yatırımlarının engellenmesi ve bu nedenle oluşan boşluğun özel sektöre gümüş tepsiyle sunulması, çalışma alanımızın geleceğini baltalamıştır. Halâ devam eden liberal politikalar ve özelleştirmelerle; ülkenin sanayisi, madenleri ve tarımı bitirilmekte; mesleğimizi uygulayacağımız alanlar, her geçen gün biraz daha daraltılmaktadır. Bütün kamusal yatırım ve çalışma alanlarında da belirgin bir küçülme ve gerileme sürecine girilmiştir. Sakat sanayileşme süreci katlanarak ve bugünlere taşınarak; maden mühendisi adaylarının da, mezun olduklarında, işsizler ordusunun saflarına katılmalarının yolu açılmıştır. T. Özal rejimi ile birlikte, yıllardan beri **hem ülkenin kalkınmasında çok önemli görevler üstlenen, hem de –dış fiyatların çok altında ucuz girdi sağlamak suretiyle– özel sanayi sektörünün –irisi de, ufağı da dahil olmak üzere– tamamını sübvans eden ETİBANK, TTK, TDÇİ gibi kurumlar, topluma birer asalak veya kambur gibi lanse edilmiştir.** Kamu kurumlarının ödeneklerini gözden geçirip canlandırmak ve/veya şirketlere rant sağlama politikasına son vermek yerine; sadece günü kurtaran politikalarda ısrar edip

işsizliğin çözümünü özelleştirme uygulamalarında aramak, giderek kangrenleşen bir sorunu göz boyayarak kapatmaktan ve kolaya kaçmaktan başka hiç bir amaca hizmet etmemektedir. Bu hüküm; her yıl artan işsizlik, işten çıkarma ve ölümlü kazalar ile çoktan kanıtlanmıştır...

Seçmenler oy verirken, hükümetlerin ekonomik performansını her zaman önemli bir kriter olarak görmüşlerdir. Bu nedenle, AKP –tekrar tek başına iktidara gelebilmek için– politikalarıyla, ekonomiyi ve işsizliği manipüle etmektedir. AKP; kısa dönemde ortaya çıkan ekonomik iyileşmeleri oylarını attırmak amacıyla kullanabilmek için, seçmenin sadece o günkü iyileşmeyi düşünmesini ve gelecekte ne olacağı kaygısı ile hiç ilgilenmemesini sağlayabilecek ucuz politik hileler icat etmektedir. İşsizliğin azaldığını gösteren istatistikleri mütemadiyen tekrar ederek halkın gözünü boyama uğraşları, bu hilelerin en önde gidenlerindedir. **Örneğin:** Dramatik sayılarda yeni üniversiteler açarak, **fisebilillah diploma sahibi genç işsiz mezun edip, işsizliği % 10-30 oranında gûya düşürmek de anılan hileler kapsamındadır.** Bu seçim döneminde de, aynı tiyatro sahneye konacak ve halkın oylarına yine göz dikilecektir. AKP; istatistik manevralarıyla işsizlik oranını yine geriletecek ve mitinglerde –“işsizlik oranını indirdik” diye– seçmenlerin kafasını karıştıracaktır... Salt yeniden seçilebilmek uğruna, bu tür manipülasyonlar üzerinden politika izlemek dolandırıcılıktır!...

Yukarıda sergilenen genel görünümün dışında olmayan, kendi diplomalı işsizlerimiz de ve/veya madencilikten özge işlerde çalışanlarımız da her gün artmakta ve bu artış –kaçınılmaz olarak– genç nüfusu da etkilemektedir. Kısacası, üniversite bitirmek iş sahibi olmaya yetmemektedir; ayrıca, **maden mühendisliği bölümü mezunlarının; madencilik yerine, başka işkollarında çalışmalarını da; üniversitelerin kendi sorunu olmayıp, toplumsal sistemin ve dayatılan ucuz-çirkin siyasetin ürünüdür. İşsizlik gerçeğinin en ağır yükünü de biz öğrenciler sırtlanıyoruz.** Yıllarca kötü koşullarda yaşayıp yüksek miktarda harç ve kırtasiye masrafları ödeyerek okuyabildiğimiz üniversitelerden; bir gün nihayet mezun olduğumuzda ise, hiçbir olumlu sonuca varamıyoruz...

Madencilik Rehberi adlı *internet* gazetesine göre:

“Her yıl üniversitelerden 250.000 civarında öğrenci mezun olmaktadır. Ancak ‘beyaz yakalı’ işsizler ordusuna her yıl on binlerce üniversite mezunu daha eklenmektedir. Aileler üniversiteye hazırlık için her yıl 2,9 G\$ para döküyor. Ancak sınava girenlerin % 77’si üniversiteye giremiyor (...) araştırmalara göre, 4 yıllık bir mühendislik bölümü mezununun ailesine maliyeti 28.000 TL. 317.000 işsizın toplam maliyeti ise, 8,9 GTL (...) Resmî rakamlara göre, her üç üniversite mezunundan biri işsiz ya da diploması dışında istihdam edilmektedir. Maden mühendisleri arasında işsizlik ya da mesleğinde çalışmama oranı oldukça yüksek... Maden Mühendisleri Odası’nın kayıtlarına göre: «... son yıllarda maden mühendisliğindeki toplam işsizlik oranının % 50’den çok daha

fazla olduğu ve işsizliğin hızla arttığı gözlemlenmektedir... Ülkeyi yönetenler ise; bu sorunu çözmek (...) yerine, kamuoyunu diğer konularla oyalayarak Türkiye'nin önemli sorunlarından birini göz ardı etmektedir. Üniversitelerimizin maden bölümlerindeki öğrenci ve mezun fazlalığı, meslek alanımızdaki işsizliğin en önemli sebeplerindedir. AKP döneminde Türkiye'deki üniversite sayısında ciddi bir artış gözlenmiştir. "Son 10 yılda üniversite sayısı % 200'den fazla arttı. Temmuz/2012 itibarıyla, artık Türkiye'de 170 üniversite bulunuyor. Kasım/2002 seçimi öncesinde Türkiye'de 76 üniversite varken; **AKP, "81 ile 81 üniversite" projesi kapsamında, son 10 yılda üniversite sayısını % 200'den fazla artırarak, 94 üniversite daha açtı (...)** "81 ile 81 üniversite" seçim sloganıyla, (...) **10 yılda 600.000 kişilik dev bir üniversiteli işsizler ordusu yarattı...**»

İlk perde, 12 Eylül'ün Cunta Şefi'nce verilen şu direktifle açılmıştı: "... Ankara'ya, İstanbul'a gelip anarşist-terörist olacaklarına, kendi memleketlerinde okunsunlar!..." Bu –abes mi abes– senaryonun, taşra sahnelerinde endükleyebileceği uçsuz bucaksız oy potansiyeli; gülsuyu liberalizmine "Allahın İpi"ne yapışır gibi yapışan –ama mujik gelip mujik gitmekten, burjuvalaşmaya bir türlü vakit ayıramayan (ve galiba hiç niyetleri de olmayan)– besleme sınıfın cingöz hesap uzmanlarından saklanamazdı herhalde... "Üniversiteler bölgesel kalkınmanın anahtarıdır[(!)(?!)]..." kafasındaki gülsuyu liberalizmi, durmaksızın yola devam edecek: 81 ilin 81'i de bittiyse, bitti; *n'olmuş* yani; halâ sırada bekleyen yüzlerce ilçe yok mu?!...

D. Ali Alanguří

Alıntılarda görüldüğü gibi: 80'lerden itibaren, sayıları abartılı biçimde artırılan maden bölümleri; buralardan mezun olanların çoğunun ise, zaten çok kısıtlı sayıdaki madenlerde istihdam edilememesi; meslektaşların kitlesel olarak çalıştığı KİT'lerin özelleştirilmesi, kapatılması, küçültülmesi ve daha birçok benzer sorun; işsizliğimizin nereden kaynaklandığını gayet net olarak ortaya koymaktadır. Öğrenci fazlalığı nedeniyle; var olan olanakların da giderek daraldığı, eğitim kalitesinin çok düştüğü ve altyapı olanaklarının yeterince oluşturulamadığı açıkça görülmektedir. Mevcut üniversitelerin çoğundaki madencilik eğitiminin –hem nitel, hem de pratik– yetersizliği, halâ bir çözüme kavuşmamışken; önce üniversite sayısı hızla artmış, bu yetmezmiş gibi, bir de ikinci öğretim dayatması devreye girmiştir...

Ülkemizi yönetenlerin marifeti olan sistemsiz-plansız yüksek öğretim anarşisi; işsizliğimizin başat nedenidir. Devran bu minvalde döndüğü takdirde ve kontenjan arttırma dayatmaları engellenemediği sürece, işsizlik sorunumuz da –çözüme kavuşmak beri dursun– katlanarak büyüyecektir!...

Yürürlükteki maden mevzuatımız uyarınca, maden işletmeleri; en az bir tane maden mühendisini –**teknik nezaretçi sıfatıyla**– istihdam etmek zorundadır. Ancak, mesele şu ki; fenni nezaretçi, maden işletmesinde saptadığı teknik problemleri ve çözüm önerilerini –kendisine ücret ödeyecek olan– işletme sahibine

bildirmekle yükümlüdür. Bu tuhaf durum; Türkiye’deki işveren-çalışan ilişkilerinin genel bağlamında, büyük sorunlara yol açmaktadır (*). Teknik nezaretçiliğin bir diğer sorunu da; birden fazla sahanın teknik nezaretçiliğini yapan meslektaşlarımızın işi sadece imza atmaya indirgemiş olmaları ve neredeyse sahaları bile görmeden nezaretçilik üstlenmeleridir. Yeni iş yasasıyla, belli bir ölçeğin üzerindeki işyerlerine, iş güvenliği uzmanı bulundurma zorunluluğu getirmiştir. Aniden ortaya çıkan bu yükümlülük gereği, çok sayıda eğitilmiş teknik elemana ihtiyaç duyulmasına karşın: Yeter sayıda eğitilmiş teknik eleman olmaması, mevzuatta boşluklar bulunması; risk sınıflandırmasının en tehlikeli iş grubunda yer alan maden mühendislerinin üstlenmesi gereken işleri, başka dallardaki mühendislerin üstlenmesi gibi sorunlar mevcuttur. Maden işkolunda çalışan mühendislerin karşılaştığı en önemli problemlerden biri de, işyeri çevresindeki sosyal imkânsızlıklardır. Bunların başında da kalacak yer yetersizliği veya sosyal tesis eksikliği başta gelmektedir.

Sonuç olarak; işsizliğin –sadece işsizleri değil– çalışanları, ülkenin sosyal düzenini ve toplumun huzurunu da ilgilendiren bir sosyoekonomik olgu oluşu, bu konuda atılacak olumlu adımlarda işbirliğini zorunlu kılmakta... İşsizliği ekonomik bir değer kaybı olarak görmeyen dışında, ciddi bir sosyal tehlike olarak da değerlendirmek sorunun çözümünü hızlandıracaktır...

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İç politikanın; işsiz ve yoksulları toplum için ekonomik yarar sağlayacak faaliyetlerde kullanacak şekilde yeniden tasarlanması gerekmektedir.
- Ülkemizde yeni işkolları ortaya çıkaracak istihdam politikaları uygulanmalı; üretim ve istihdam için kamusal planlama yapılmalıdır.
- Madencilüğimizin ekonomiye katkısının artırılması, istikrarlı bir büyüme sağlanması ve istihdam yaratılması gibi sosyal yararlar elde edilmesi için; arama ve işletme süreçleri başta olmak üzere, tüm madencilik yatırımları ve faaliyetleri daha fazla teşvik edilmelidir.
- Mesleki eğitim yeni baştan ele alınmalı, istihdam yaratma potansiyeli olan alanlarda çalışacak elemanları yetiştirebilecek hale getirilmelidir.

(*) Şurası muhakkak ki, öğrenci arkadaşlarımız –muhtemelen ağabeylerine saygıda kusur etmeme kaygısıyla– teknik nezaret kurumunu temkinli bir diplomatik üslupla eleştiriyorlar... 1954’te ihdas edilen “fennî nezaret” kurumunun, günümüzün hukuk jargonundaki muadili olan **teknik nezaret** –carî pratikteki işlevi itibarıyla, patron taifesini C. Savcılarının hişmına uğramaktan kurtaracak bir günah keçisi icat etmekten başka bir halta yaramayan– çoktan miadını doldurmuş, soysuzlaşmış, cılkı çıkmış, iler tutar yeri kalmayacak kertede **tefessüh** ve **taaffün etmiş** ve **artık kadük olmuş bir hukuk kurumudur**... (Yayıncının Notu)

- Kamuda haftalık çalışma süresi 45 saattir. Bazı özel şirketler ise; daha fazla kâr etme amacıyla, insanları aynı ücretle daha fazla süre çalıştırmakta ve istihdam hacmini daraltmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için, mevcut denetim sisteminin ciddiyeti ve etkinliği arttırılmalıdır. Ek istihdam olanağı sağlayabilmek için, yasal çalışma süresi daha da kısaltılmalıdır.
- Emeklilik cazip hale getirilmeli, emekli maaşlarına ciddi zam yapılmalı ve kamudan emekli olanların yerine yeni personel alımı yapılmalıdır.
- Kamu işyerlerinde, “... şu politik görüştedir veya değildir...” diye kafa yoran beyinlere değil; “... daha kaliteli, daha ucuz ve daha verimli nasıl yapabiliriz; birey olarak, müessese olarak katma değer üretimine katkımız ne?...” diye sorgulayabilen araştırmacı beyinlere kulak verilmelidir.
- Başta Maden Kanunu olmak üzere, tüm ilgili mevzuat, günümüzün ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde yenilenmelidir.
- Dünyadaki yeni gelişmelerin ışığında, madenlerimizin ulusal ekonomiye yüksek düzeyde katkı sağlayacak biçimde değerlendirilmesi için; ulusal bir madencilik politikası belirleyerek bir *master* plan oluşturma zarureti vardır.
- Merkezî ve mahalli idarelerdeki tüm bürokratik yapılar, madencilğin müzmin sorunlarının çözümüne katkı koyabilecek fiziki imkânlarla ve personel istihdamına kavuşturulmalı ve gerçekten madencilğe özgü kurumsal yapılar oluşturulmalıdır. Bu kapsamda, Bakanlık da ikiye ayrılarak; madencilik için ayrı taşra teşkilatı olan müstakil bir hizmet bakanlığı kurulmalı; MTA ve MİGEM ile sektördeki KİT’ler ivedi olarak yeniden yapılandırılmalıdır.
- Yetki karmaşasına son vermek amacıyla, madencilikle ilgili bütün izinlerin tek bir otorite tarafından verilmesi ülke yararına olacaktır. Alınması gereken izinlerin tamamı (GSM izinleri, tarım, orman sit alanına ilişkin izinler vb.) ÇED kapsamına alınmalıdır.

SONUÇ BİLDİRGESİ

9-10 Mart 2013'te, maden mühendisliği bölümlerinden 135 delegenin katılımıyla, Maden MO / GençMadenci olarak, Antalya'da IV. Kurultayımızı gerçekleştirdik. "Toplum için üreteceğiz, sermaye için ölmeyeceğiz!" şiarıyla örgütlediğimiz ortak çalışmaların ardından bir araya gelerek; iki gün boyunca öğrenciliğin, gençliğin, kadınların, gazetecilerin, sanatçıların, aydınların, emeğin, demokrasinin; eşit, özgür ve demokratik bir ülkede yaşama iddiamızın ve mücadelemizin ışığında, ülke ve dünya sorunlarını tartıştık.

AKP iktidarı ile birlikte iyice içinden çıkılmaz bir hale getirilen eğitim sistemi, yeni YÖK yasası ile birlikte, mevcut piyasacı niteliğini "patron rektörler" aracılığıyla perçinlemekteyken; öte yandan da bağınazlık, bilim dışılık ve gericilik eğitimin bütün aşamalarında kendini dayatmaktadır. Üniversiteler ticarethanelere dönüştürülmekte; cemaat ağları, AKP karanlığının da desteğiyle kendini her alanda meşrulaştırmaktadır. Eşit, parasız, bilimsel ve ana dilde eğitim mücadelesi verenler; cop, kalkan, gaz, plastik mermi ve TOMA'larla şiddete maruz bırakılıp, ne olduğu belli olmayan davalarla zindanlara atılmakta, ama üniversite kampüslerinde ve kentlerde terör estiren eli kanlı faşistler ise görmezden gelinmektedir. Böyle bir ortamda; üniversite, bilim, demokrasi, eşitlik ve adalete sahip çıkarak; değerlerimizi ve sahip olduklarımızı savunarak; barış, kardeşlik ve dayanışmayı temel alan başka bir kültürün, üretim ve paylaşımın egemen olduğu başka bir hayat biçiminin gereğini açığa çıkarmak için, yeniden bir araya geldik. Üniversitelerde –ezberci, bağınaz ve piyasa isteklerine göre düzenlenmiş müfredatla dolu; küreselleşme ve yeni dünya düzeni teorilerinin global ihtiyaçlarını karşılamaya dönük akreditasyonları temel alan; zamanının da çoktan doldurmuş bir eğitim sistemi yerine– bilimsel, sorgulatici ve kişileri üretmeye teşvik eden bir eğitim anlayışının ve sisteminin yerleşmesini savunduk ve bunun için mücadele vereceğimizi söyledik.

Mühendislik bölümlerinde öğrenim gören arkadaşlarımızın en önemli sorunu, kırk yıldır ha bire gangrenleşen staj kepazeleğidir. Staj sorununun temelinde; "her ile bir üniversite" gibi planlamadan, akıldan, toplumsal fayda gözetiminden ve ülke gerçeklerinden uzak ve kadrolaşma-piyasalaşma ekseninde kurgulanmış bir "teknik eğitim" politikası bulunduğunu söyledik. Mevcut maden mühendisliği bölümlerin çoğunun gerekli asgari eğitim olanaklarından yoksun, niteliksiz bir yapıda olduğunu söylerken, ikinci öğretimlerin neye ve kime hizmet ettiğinin sorgulanmasını istedik. Yeni açılan bölümlerinin, ihtiyacın çok ötesinde olduğunu, kontenjanlarının da ülkemizde mevcut maden işletmelerinin istihdam edebileceğinden çok daha fazla öğrenci barındırdığını ısrarla vurguladık. Sonuçta, birer yasak savma işlemine dönüşen stajların, verimsiz ve yararsız hale getirildiğini ortaya koyduk. Mevcut durumda, sorunun hafifletilmesinin yolunun; öğrenci iradesi de gözetilerek oluşturulacak staj komisyonları üzerinden –kısmen de olsa– sağlanabileceğini ve bu yönde atılacak ilk adımın, önce üniversitelerdeki bölüm ve

kontenjan sayılarının, ihtiyaca göre yeniden düzenlenmesinden geçmesi gerektiğini söyledik. Ayrıca, üniversitelerin; bu süreçte aktif rol oynaması gerektiğini, pratik çalışmaların yanı sıra, staj koşullarına ilişkin talepleri dile getirmesinin önemini de vurguladık. İşletmelerin stajyerlere yaklaşımlarını, sundukları olanakları ve eksikliklerini gidermeleri yönünde, yetkililerin görev ve sorumluluk alması gerektiğini söyledik.

Çok daha önemli bir diğer sorun da işsizliktir. Kaos ve belirsizliğin hüküm sürdüğü, toplumun sürekli olarak bu duruma alıştırmaya çalışıldığı ülke şartlarında, genç işsizlik ve genel işsizlik oranının günden güne yükseldiğini; ancak, üniversitelerde birbiri ardına açılan bölümlerin ve arttırılan kontenjanların bu işsizlik oranını gizlemeye dönük bir hile olduğunu görüyoruz. Mevcut işsizliğe ek olarak, özelleştirme ve taşöronlaştırmalar sonucunda, iş “kazalarının” ve iş cinayetlerinin giderek arttığına tanık olduk. Bu iş cinayetlerine hayır demek için Zonguldak’ta sokağa dökülen on binlerce işçiye omuz verdik ve hiçbir ölümün “güzel” olmadığını savunduk. AKP zihniyetinin biatçı-kaderci yaklaşımlarına ve “buna da şükür...” tavırlarına karşı çıkarak; insanı temel alarak, teknik gerekliliklere uyularak üretim yapıldığında iş cinayetlerinin önüne geçilebileceğini hatırlattık. Bu nedenle de toplumu sorgulamaya ve çözümün öznesi olmaya çağırdık. Aynı doğrultuda, insanı sadece üretim öznesi olarak gören, sadece kâra odaklanmış kapitalizmin; bir zulüm sistemi olduğunu, yoksullaşmanın temel nedeni olduğunu ve daha adil, yaşanılır ve özgür bir dünyanın yaratılmasının yolunun, bütün bunlara karşı örgütlü mücadele vermektен geçtiğini de vurguladık.

Yakın tarihimizden örneklerle, ABD 6. Filo’sunu denize döken, ODTÜ’de Kommer’in arabasını yakan, Boğaz’a değil Zap Suyu’na köprü yapan, işkence tezgâhlarında “ser verip sır vermeyen”, emperyalizme, ırkçılığa ve faşizme karşı barış, eşitlik ve özgürlük mücadelesi verenlerin yolundan ilerleyerek; Türkiye’yi ABD’ nin Suriye’deki taşöronu haline getiren AKP hükümetinin NATO şakşakçılığına ve savaş çığırkanlığına karşı –ülkemizde, bölgemizde ve dünyada– barışı ve kardeşliği savunduk. Adalet, tam da iktidarın baskı aygıtı haline gelmişken; bütün ülke, AKP faşizmini onaylamayan herkesin fişlendiği, izlendiği, dinlendiği, gözaltına alındığı, işkence gördüğü bir açık cezaevine dönüştürülmüşken; kardeşliğin, dayanışmanın, paylaşımın, yani barışın, özgürlüğün, demokrasinin mücadelesini –insan onuruna yakışır bir ülke ve dünya mücadelesini– vermeyi kendimize görev saydık.

AKP’nin yeşil patronlarının ılımlı sömürü projeleri doğayı, kentleri ve yaşam alanlarımızı paramparça ederken, biz gezegen ve insan dostu bir enerji politikasını, yenilenebilir enerjinin önemini vurguladık. Dünyada onlarca felakete yol açmış olmasına rağmen, savaş lobilerinin çıkarları için yapımına karar verilen nükleer santrallere karşı çıktık. Enerjide özelleştirilmenin durdurulmasını, tüketimin teşvikinden vazgeçilmesini, dışa bağımlılığın azaltılmasını, enerjinin verimli ve etkin kullanılmasını, enerji tasarrufu uygulamalarının yaşama

geçirilmesini; güneş, rüzgâr gibi yeni ve yenilenebilir enerji teknolojilerine yönelmesini savunduk.

Karadeniz’de, Ege’de, Marmara’da, Mezopotamya’da, ülkenin dört bir yanında özgürce akan sularımızın; ekolojik sistem kollanmaksızın ve herhangi bir toplumsal fayda da gözetilmeksizin, tamamen sermaye çıkarları yönündeki HESler ile donatılmasına; enerji sektöründekide özelleştirmen ve talanın doğayı ve yaşam alanlarımızı tahrip etmesine karşı çıktık. Bu konuda köyünde, arazisinde, yaşam alanlarında mücadele eden herkese omuz verdiğimizizi bir kez daha ifade ettik.

Madencilik politikalarının emperyalistler lehine değil, ülkemizin ve halkımızın ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi gerektiğini savunduk. Doğal kaynaklarımızın yerine tekrar konulamayacağını ve hepsinin üzerinde gelecek nesillerimizin de hakları bulunduğunun bilincinde davranılması gerektiğini, hiçbir doğal kaynağımızın küresel tekellere peşkeş çekilmemesi gerektiğini söyledik.

Evde, sokakta, işyerinde, okulda, stajda ve hayatın bütün alanlarında yok sayılan, şiddet gören, tacize uğrayan, dışlanan, ötekileştirilen, dövülen, daha çocukken evlendirilen ve sınır tanımaz biçimde baskılanan kadınların özgürlük mücadelelerine sahip çıktığımızı ve bütün gücümüzle desteklediğimizi söyledik. Kadına yönelik şiddet ve taciz kültürünün, gerek toplumdaki, gerekse maden işletmelerindeki meşruiyetine karşı bulunduğumuzu; her yerde mücadele edeceğimizi bildirdik.

Bütün bu belirlemeler doğrultusunda; emekçi, aydın, gazeteci, öğrenci, kadın, etnik grup, vb. gibi her mağdur toplum kesiminin maruz kaldığı baskılara karşı; örgütlenme özgürlüğünü savunuyor, maden mühendisliği öğrenimi gören arkadaşlarımızı ve bütün öğrencileri AKP faşizmine karşı dayanışmaya, örgütlenmeye ve birlikte mücadeleye çağırıyoruz...



Kurtuluş yok tek başına; ya hep beraber, ya hiçbirimiz!

GENC
MADENCI

TAKSIM
DIRENİŞİ

